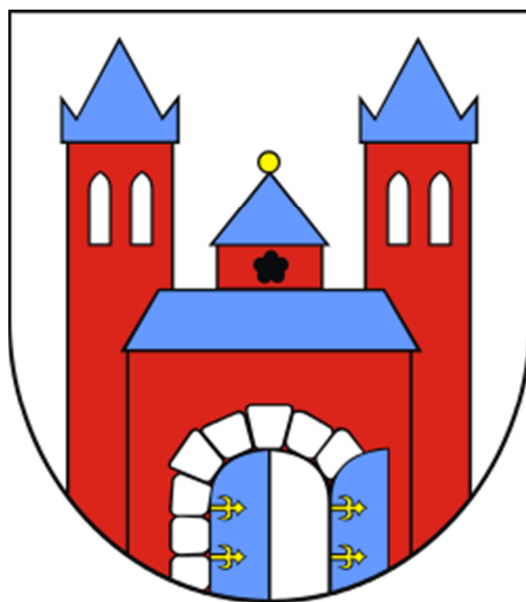

Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016 – 2022

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez:

ul. Podmurna 65/1
87-100 Toruń

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	4
II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	6
II.1. ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	6
II.1.1. Położenie i relacje zewnętrzne wielkość i podział administracyjny	6
II.1.2. Grunty i ład przestrzenny.....	7
II.1.3. Wody powierzchniowe i podziemne	13
II.1.4. Obszary chronione.....	14
II.1.5. Infrastruktura techniczna	15
II.2. SFERA SPOŁECZNA.....	27
II.2.1. Demografia i wykształcenie.....	27
II.2.2. Rynek pracy i bezrobocie	38
II.2.3. Aktywność społeczna mieszkańców gminy.....	42
II.2.4. Oświata i wychowanie.....	44
II.2.5. Ochrona zdrowia	52
II.2.6. Pomoc społeczna	54
II.2.7. Sport i rekreacja.....	59
II.2.8. Kultura	62
II.2.9. Bezpieczeństwo publiczne	67
II.3. SFERA GOSPODARCZA	69
II.3.1. Działalność gospodarcza i atrakcyjność inwestycyjna.....	69
II.3.2. Turystyka	75
III. PODSUMOWANIE.....	80
III.1. ANALIZA ZDOLNOŚCI INWESTYCYJNYCH	80
III.2. ANALIZA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO.....	84
III.3. ANALIZA SWOT	85
IV. STRATEGICZNY PROGRAM DZIAŁAŃ.....	90
IV.1. ANALIZA KONKURENCYJNOŚCI GMINY.....	90
IV.2. WIZJA	101
IV.3. CELE STRATEGICZNY I CELE SZCZEGÓŁOWE.....	103
IV.4. CELE SZCZEGÓŁOWE, PRIORYTETY ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	108
IV.5. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	110
IV.6. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI, W TYM SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA	122
IV.7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	127
IV.8. WYTYCZNE DLA INNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	128
IV.9. KONSULTACJE SPOŁECZNE.....	130
IV.10. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	133
Spis tabel, wykresów, rysunków i załączników	138

I. WSTĘP

Strategia rozwoju gminy (miasta), jako instrument podnoszenia konkurencyjności jednostki samorządu terytorialnego, stanowi kompleksową, perspektywiczną koncepcję określającą cele rozwoju oraz warunki, zasady i etapy ich osiągnięcia. Strategia rozwoju jest nadrzędnym instrumentem zarządzania rozwojem lokalnym i podstawą długookresowej, lokalnej polityki społeczno-gospodarczej gminy.

Planowanie strategiczne stanowi niezbędny element procesu programowania rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Przekazanie części uprawnień władzy centralnej na szczebel samorządowy powoduje przeniesienie części odpowiedzialności za jakość życia mieszkańców na lokalne władze, co z kolei rodzi potrzebę efektywnego i kreatywnego zarządzania posiadanymi zasobami. Jedynie właściwe i starannie zaplanowane zadania mają szansę zarówno zaspokoić zbiorowe potrzeby społeczności, jak i stworzyć komfortowe warunki dla samorealizacji jednostek.

Przedmiotowa Strategia będzie stanowiła wsparcie dla miasta w realizowaniu zadań na wszystkich płaszczyznach jego działania. Zapisy Strategii będą wspomagać władze miasta w efektywnym wdrażaniu misji miasta, określonej w ustawie o samorządzie gminnym. Misja definiuje tożsamość i główny cel istnienia jednostki, a także wartości, którymi kieruje się samorząd, dbając o rozwój gminy i dobrobyt jej mieszkańców. Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym misją gminy jest *zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty*.

Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 skierowana jest przede wszystkim do mieszkańców miasta tworzących rdzeń funkcjonowania gminy. Należy podkreślić, że mieszkańcy są głównym, ale nie jedynym interesariuszem Strategii, do których kwalifikujemy także *podmioty, które mogą w istotny sposób przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego miasta*. O interesariuszach przedmiotowego opracowania jest mowa także w kontekście potrzeb ww. grup, które miasto chce zaspokajać w miarę swoich możliwości by zintensyfikować swój rozwój. W związku z tym do interesariuszy *Strategii Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022* należą: wszyscy mieszkańcy miasta Chełmży, mieszkańcy z otoczenia zewnętrznego (potencjalni mieszkańcy), przedsiębiorcy lokalni oraz inwestorzy zewnętrzni i organizacje pozarządowe.

Wszystkie działania podejmowane przez władze miasta w celu realizacji zapisów niniejszego opracowania będą kierowane do wymienionych podmiotów. Podkreślić jednak należy, że realizacja Strategii nie jest jednostronna tj. realizowana jedynie przez działania władz miasta. Strategia ma być wdrażana przez jak najszersze grono podmiotów, w tym wszystkich interesariuszy, bo tylko synergia działań umożliwi osiągnięcie zakładanych celów Strategii.

Opracowanie strategii rozwoju nie jest wymogiem ustawowym, jednak wynika z konieczności średniookresowego, uporządkowanego, wskazania kierunków rozwoju. Ponadto, strategia ułatwia późniejszy proces pozyskiwania środków zewnętrznych, niezbędnych do realizacji zaplanowanych działań i projektów, w szczególności środków UE.

Przesłanki zewnętrzne to długookresowe i średniookresowe nowe strategiczne dokumenty krajowe oraz programowe Unii Europejskiej na perspektywę 2014-2020, a także nowa strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego – *Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020. Plan Modernizacji 2020+* .

Główną przesłanką merytoryczną jest określenie kierunków rozwoju gminy, uwzględniających osiągnięty, aktualny stan, a przede wszystkim potrzeby i aspiracje mieszkańców gminy na kilka najbliższych lat.

Niniejsza strategia ujmuje główne cele i uwarunkowania rozwoju miasta w horyzoncie czasowym do 2022 roku, w zmieniających się uwarunkowaniach wewnętrznych i zewnętrznych. Strategia, jako koncepcja rozwoju lokalnego, pełni z jednej strony funkcję źródła informacji o procesach społeczno-gospodarczych na terenie miasta Chełmży i stanowi istotną inwentaryzację zjawisk zachodzących w jednostce terytorialnej. Z drugiej strony ułatwia i zwiększa spójność podejmowanych przez władze lokalne decyzji, jest planem działania władz lokalnych i wyznacznikiem kierunków zmian.

Przesłanki podjęcia prac nad strategią obejmują zarówno uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne, do których zaliczyć należy:

- nowy okres programowania w UE,
- aktualizacje strategicznych dokumentów krajowych i regionalnych,
- zmiany w polityce lokalnej realizowanej przez powiaty, miasta i gminy w otoczeniu,
- konieczność opracowania nowej strategii, ponieważ poprzednia w znacznej mierze uległa dezaktualizacji (została opracowana w 2007 r.) - zmiana czynników kształtujących rozwój lokalny, w tym uwarunkowań makro i mikroekonomicznych.

Przyjęta hierarchia celów i zadań ułatwi zarządzanie rozwojem lokalnym, w tym prowadzenie procesu inwestycyjnego w obszarze miasta i jego najbliższego otoczenia. Dodatkowo, planowanie, monitorowanie i aktualna ocena przedsięwzięć inwestycyjnych będzie sprzyjać integracji i aktywizacji społecznej wokół zadań realizowanych przez władze Miasta Chełmży.

II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

II.1. Środowisko i infrastruktura techniczna

II.1.1. Położenie i relacje zewnętrzne wielkość i podział administracyjny

Gmina Miasto Chełmża położona jest w powiecie toruńskim, centralnej części województwa kujawsko – pomorskiego. Miasto otoczone jest obszarem gminy wiejskiej Chełmża. Chełmża zlokalizowana jest w niedalekiej odległości od głównych ośrodków wojewódzki tj. Torunia (ok. 20 km) oraz Bydgoszczy (ok. 45 km). Gmina Miasto Chełmża wchodzi w skład Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

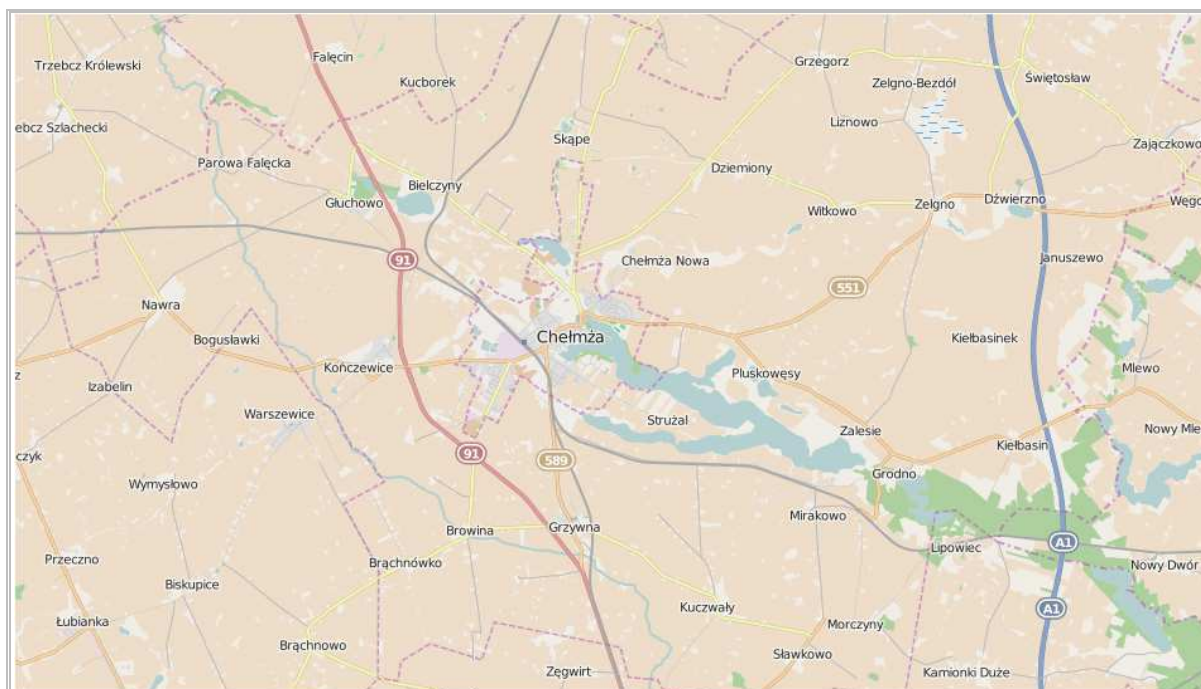
Chełmża jest niewielkim miastem, które w odniesieniu do najbliższego otoczenia pełni funkcję centrum usługowo-administracyjnego. Jest to ośrodek o ciekawym charakterze urbanistycznym, który kształtują 2 jeziora wkomponowane w krajobraz miasta, urozmaicając tym samym zagospodarowanie przestrzenne.

Gmina Miasto Chełmża jest jedną ze 144 gmin w podziale terytorialnym województwa kujawsko – pomorskiego, a jednocześnie jednym z 52 miast województwa oraz jedynym miastem w całym powiecie toruńskim. Miasto zajmuje powierzchnię 7,8 km², co stanowi około 0,6% powierzchni powiatu toruńskiego oraz 0,04% powierzchni całego województwa.

Rysunek 1. Lokalizacja Miasta Chełmża na tle województwa kujawsko-pomorskiego oraz na tle powiatu toruńskiego

Rysunek 2. Lokalizacja Gminy Miasta Chełmży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.openstreetmap.org>

II.1.2. Grunty i ład przestrzenny

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę zagospodarowania powierzchni.

Tabela 1. Zagospodarowanie powierzchni miasta Chełmża w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2012	2013	2014
powierzchnia ogółem	ha	784	784	784
powierzchnia lądowa	ha	687	687	687
użytki rolne razem	ha	354	351	350
użytki rolne - grunty orne	ha	295	293	291
użytki rolne - sady	ha	7	7	8
użytki rolne - łąki trwałe	ha	26	25	25
użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	11	11	11
użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	12	12	12
użytki rolne - grunty pod rowami	ha	3	3	3
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	ha	5	5	5
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	1	1	1
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	4	4	4

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2012	2013	2014
grunty pod wodami razem	ha	97	97	97
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	ha	77	77	77
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	ha	20	20	20
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	310	313	314
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	123	125	124
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	54	56	58
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	29	28	27
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	19	19	19
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	15	15	16
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	52	54	54
grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	ha	18	16	16
nieużytki	ha	18	18	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Ogólna powierzchnia miasta Chełmży wynosi 784 ha, z czego część lądowa zajmuje 87,63% powierzchni całkowitej, a grunty pod wodami 12,37%. W strukturze zagospodarowania powierzchni miasta dominują użytki rolne stanowiące 44,64% powierzchni całkowitej miasta, a także grunty zabudowane i zurbanizowane, które zajmują 40,05% powierzchni.

Zabudowa miejska ogranicza występowanie dużej powierzchni terenów zielonych. Grunty leśne oraz zakrzewione i zadrzewione zajmują jedynie 5 ha powierzchni miasta, w tym 0,13% stanowią lasy, a 0,51% powierzchni miasta to grunty zadrzewione i zakrzewione. Zieleń miejska to przede wszystkim parki, skwery oraz roślinność przydrożna. Uzupełnieniem „zielonej części miasta” jest także roślinność występująca na ogródkach działkowych.

ład przestrzenny

Na zagospodarowanie przestrzenne miasta ma wpływ kilka uwarunkowań związanych z lokalizacją miasta w otoczeniu gminy wiejskiej co powoduje, że miasto Chełmża stanowi centrum administracyjno - usługowe. Z drugiej jednak strony Chełmża położona jest w odległości około 20 km od Torunia, co nadaje jej charakter gminy satelickiej.

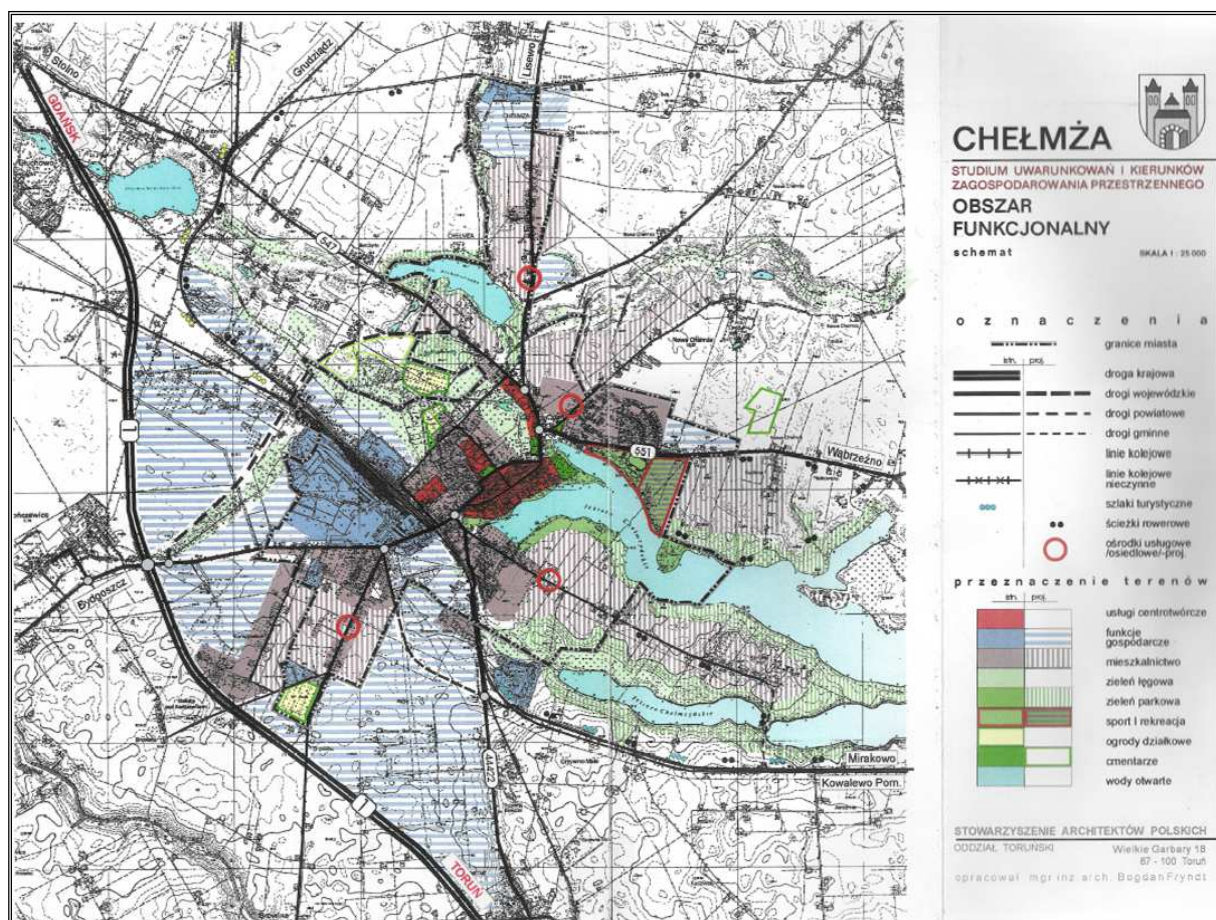
Struktura przestrzenna miasta dzieli się na kilka obszarów:

- obiekty zdefiniowanych funkcji ponadlokalnych;
- obszar śródmiejski;
- obszary zabudowy wielorodzinnej;
- obszary zabudowy jednorodzinnej;
- obszary przyrodnicze.

Głównym kierunkiem planowania przestrzennego miasta Chełmży jest rozwój w kierunku ośrodka miejskiego o znaczeniu ponadlokalnym z dominującą funkcją usługowo-przemysłową. W strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta wyodrębniono 7 jednostek strukturalnych: usługowo-mieszkaniową (Staromiejska), mieszkalno-usługową (Śródmiejska), gospodarczo-mieszkaniową (Zachodnia), 2 mieszkaniowe (Kościuszki i Wschodnia) i 2 mieszkalno-gospodarcze (Chełmińskie Przedmieście oraz Trakt).

Na terenie Chełmży występują tereny projektowane do zagospodarowania na funkcje mieszkaniowe, znajdują się one w obrębie istniejącej zabudowy mieszkaniowej i mają stanowić kontynuację istniejącej zabudowy. Wizualizacje kierunków zagospodarowania terenów istniejących i projektowanych miasta przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego Chełmży

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

W 2014 r. 625 ha powierzchni miasta Chełmży objętych było obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (mpzp), czyli 80% całkowitej powierzchni miasta. Na terenie Chełmży mpzp nie obowiązuje dla terenów: Jeziora Chełmżyńskiego – powierzchnia około 70 ha oraz terenu Zakładów „Cukrowania Chełmża” wraz z oczyszczalnią ścieków – powierzchnia około 70 ha. Ponadto, część terenów należących do miasta funkcjonuje jako tereny zamknięte. Są to obszary przez które przebiegają linie kolejowe. Powierzchnia tych terenów dla miasta wynosi łącznie 14,1031 ha, co stanowi około 2% całkowitej powierzchni.

W związku z tym, że tak duży obszar miasta jest objęty miejscowymi planami, liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów poza planami była niewielka. W poniższej tabeli zaprezentowano wykaz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu wydanych na terenie miasta Chełmża.

Tabela 2. Wykaz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydanych w latach 2010-2014

Rok	Decyzja o warunkach zabudowy	Decyzja o lokalizacji inwestycji celu publicznego	Decyzje odmawiające ustalenia warunków zabudowy	Razem
2010	3	1	0	4
2011	4	0	0	4
2012	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2014	2	0	0	2
łącznie	9	1	0	10

Źródło: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Miasta Chełmży w latach 2010-2014, Załącznik do uchwały nr XXXVI/273/14 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 30 października 2014 r.

W latach 2010-2014 na terenie miasta Chełmży wydanych zostało 10 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym 9 decyzji o warunkach zabudowy oraz 1 decyzję o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Chełmży prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Wykaz mpzp na terenie miasta Chełmży

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
1	Obszar pomiędzy ul. Ks. Frelichowskiego, Bydgoską, Dąbrowskiego, Toruńską a południową granicą administracyjną miasta	34
2	Obszar pomiędzy ulicą Reja, Toruńską, a południowo-wschodnią granicą administracyjną miasta	105
3	Obszar pomiędzy ul. Górną, Chełmińskie Przedmieście, Trakt a północno-wschodnią granicą administracyjną miasta	32
4	Obszar pomiędzy ul. Dworcową, północną granicą administracyjną miasta, Chełmińskim Przedmieściem, i brzegiem Jeziora Chełmżyńskiego	156
5	Zmiana planu "Kościuszki" teren pomiędzy ul. Kościuszki, Konopnickiej oraz terenami o symbolu KX15 i K7D1/2	7
6	Zmiana planu "Kościuszki" teren o symbolu AG2, K27D1/2 oraz część ZP3	5
7	Obszar pomiędzy ul. Bydgoską, zachodnią granicą administracyjną miasta oraz granicami geodezyjnymi terenów przemysłowych	6
8	Obszar pomiędzy ul. Bydgoską, Ks. Frelichowskiego, a południowo-zachodnią granicą administracyjną miasta	73
9	Obszar pomiędzy ul. Chełmińskie Przedmieście a północną granicą administracyjną miasta	134

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
10	Obszar pomiędzy ul. Rybaki, Górną, wschodnią granicą administracyjną miasta oraz brzegiem Jeziora Chełmżyńskiego (ul. 3 Maja)	85
11	Zmiana zagospodarowania przestrzennego miasta dla obszaru położonego w południowo - wschodniej części miasta przy ul. Kościuszki.	14
12	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża, dla terenu położonego pomiędzy ul. Chełmińskie Przedmieście oraz północnymi granicami administracyjnymi miasta, polegającą na zmianie części ustaleń dla terenów oznaczonych symbolem planu 16 MN, 21 MN oraz 7Z	10
13	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża, dla terenu położonego pomiędzy ul. Św. Jana i Gen. Władysława Sikorskiego	0,7
14	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża, dla terenu położonego pomiędzy ul. Polną i Gen. Józefa Hallera	1,2
15	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża, dla terenu położonego przy ul. Toruńskiej	0,2
16	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża, dla terenu położonego pomiędzy ul. Turystyczną i Słoneczną	4,8

Źródło: Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Miasta Chełmży w latach 2010-2014, Załącznik do uchwały nr XXXVI/273/14 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 30 października 2014 r.

Na terenie miasta Chełmży budownictwo mieszkaniowe koncentruje się w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych. Wzdłuż nich utworzone są pasma wzmożonej aktywności gospodarczej, gdzie poza budownictwem mieszkaniowym rozwija się handel, usługi i pozostała działalność gospodarcza.

Chełmża położona jest w sąsiedztwie gmin wiejskich, gdzie rozwija się rolnictwo ze względu na dobre gleby. Spowodowało to wykształcenie się w mieście funkcji związanych z obsługą rolnictwa m.in. w zakresie przetwórstwa –cukrownia.

II.1.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Obszar Miasta Chełmży znajduje się w zlewni Fryby stanowiącej dopływ Wisły.

Północną i zachodnią część miasta odwadnia Kanał Miałkusz, będący prawobocznym dopływem Fryby. Południowa część miasta położona jest w zlewni Jeziora Chełmżyńskiego. Dział wodny III rzędu przebiega od północno-wschodniej administracyjnej granicy miasta przez zespół staromiejski do południowych granic miasta w rejonie ul. Toruńskiej.

Na obszarze miasta występują 2 ciek wodne stałe, są to Kanał Miałkusz oraz Rów Fabryczny, będący sztucznym ciek wodnym o długości całkowitej około 4 km. Za pomocą Rowu odprowadzane są wody opadowe z zachodniej części Chełmży, jak również ścieki zakładowe.

Układ hydrologiczny miasta jest wspierany przez rowy melioracyjne. Spełniają one swoje funkcje poprzez odprowadzanie wód opadowych, zwłaszcza z terenów nieskanalizowanych.

Na terenie miasta występują 2 jeziora tj. Jezioro Chełmżyńskie oraz Jezioro Archidiakonka. Pierwsze z jezior na terenie miasta ma jedynie swoją zachodnią część. Fragment usytuowany w mieście obejmuje dwie zatoki rozdzielone półwyspem w rejonie cmentarza. Jezioro jest zbiornikiem głębokim, o głębokości maksymalnej 27,1 m i średniej 6,1 m.

Jezioro Archidiakonka jest zlokalizowane w północnej części miasta, a jego powierzchnia wynosi 18,1 ha. Linia brzegowa jeziora jest stroma i zarasta roślinnością, co powoduje obniżenie atrakcyjności turystycznej tego obszaru. Jezioro ma głębokość średnią około 4,2 i maksymalną około 7,2 m.

Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych tworzą poziomy wodonośne: kredowe trzeciorzędowe oraz czwartorzędowe. Najistotniejszy dla miasta jest poziom czwartorzędowy występujący na głębokości od 20 do 40 m.

Wody podziemne wydobywane są poprzez ujęcie komunalne, znajdujące się nad północną częścią Jeziora Chełmżyńskiego, we wschodniej części Chełmży. Oprócz ujęcia komunalnego na terenie miasta istnieją ujęcia zakładowe.

W mieście występują również ujęcia wody i studnie kopalne wykorzystujące płytkie wody pierwszego poziomu wodonośnego tj. głębokości 2-13 m.

II.1.4. Obszary chronione

Na terenie Miasta Chełmża obszary chronione występują w bardzo ograniczonym zakresie. Do prawnych form ochrony przyrody, które znajdują się na obszarze miasta należy pomnik przyrody – dąb szypułkowy. Zlokalizowany jest on przy ul. Dąbrowskiego, a jego wymiary to 382 cm w obwodzie, wysokość 23 m i wiek około 200 lat.

Najbliżej położonymi w stosunku do miasta wielkopowierzchniowymi formami ochrony przyrody są:

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Strefa Krawędziowa Doliny Toruńskiej” – odległość około 11 km.
- Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego – około 15 km.

Na terenie Miasta nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej położony obszar to Dolina Dolnej Wisły – około 20 km oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Drwęcy – około 10 km.

Lokalizację obszarów chronionych w pobliżu miasta Chełmży prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 4. Lokalizacja obszarów chronionych w pobliżu miasta Chełmży

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

II.1.5. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura drogowa

Układ drogowy Miasta Chełmży tworzą drogi gminne, powiatowe, wojewódzkie. Przez teren miasta nie przebiega żadna droga krajowa.

Tabela 4. Wykaz dróg gminnych na terenie Gminy Miasta Chełmży

Numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi	Długość drogi km	Rodzaj nawierzchni
Stan techniczny: dobry				
101202C	ul. B. Chrobrego	od ul. 3-go Maja – droga bez przejazdu	0,418	bitumiczna
101204C	ul. B. Krzywoustego	od ul. Stefana Batorego do ul. Królowej Jadwigi	0,216	kostka betonowa
101206C	ul. Bł. Juty	od ul. Mickiewicza do ul. Tumskiej	0,167	bitumiczna
101207C	ul. Browarna	od ul. gen. Wł. Sikorskiego do ul. Bulwar 1000-lecia	0,063	kostka kamienna
101208C	ul. Bulwar 1000-lecia	od drogi wojewódzkiej - nr 589 Grzywna-Chełmża - ul. Toruńskiej- droga bez przejazdu	0,509	klinkier drogowy, kostka betonowa
101209C	ul. Chełmińska	odcinek od ul. Rynek do drogi wojewódzkiej nr 551 - Strzyżawa- Wąbrzeźno -ul. Mickiewicza	0,242	kostka kamienna
101210C	ul. gen. J. Bema	od ul. Kazimierza Wielkiego do ul. B. Chrobrego	0,093	kostka betonowa
101212C	ul. gen. Wł. Sikorskiego	od ul. Rynek do drogi wojewódzkiej nr 551 – Strzyżawa -Wąbrzeźno ul. Mickiewicza	0,375	kostka kamienna
101291C	ul. Górna	od drogi wojewódzkiej nr 551 – Strzyżawa- Wąbrzeźno ul. 3-go Maja do drogi gminnej nr (100567C)	0,378	bitumiczna
101217C	ul. J. Sobieskiego	od ul. R. Traugutta do ul. B. Chrobrego	0,304	kostka betonowa
101221C	ul. Kazimierza Wielkiego	od ul. Stefana Batorego do ul. Królowej Jadwigi	0,319	kostka betonowa
101222C	ul. Królowej Jadwigi	od ul. Wł. Łokietka do ul. Stefana Batorego	0,070	kostka betonowa
101232C	ul. Łazienna	od ul. Tumskiej – droga bez przejazdu	0,086	kostka kamienna
101237C	ul. Mieszka I	od ul. Kazimierza Wielkiego do ul. B. Chrobrego	0,079	kostka betonowa
101242C	ul. R. Traugutta	od ul. Górnej do ul. Wł. Broniewskiego	0,740	bitumiczna, kostka betonowa
101245C	ul. Rynek	od ul. gen. Wł. Sikorskiego do ul. gen. Wł. Sikorskiego	0,261	kostka kamienna
101248C	ul. Sądowa	od ul. gen. Wł. Sikorskiego do ul. Bulwar 1000- lecia	0,147	kostka kamienna
101252C	ul. St. Poniatowskiego	od ul. Wł. Łokietka do ul. Wł. Łokietka	0,361	kostka betonowa
101253C	ul. Stefana Batorego	od ul. B. Krzywoustego do ul. Wł. Łokietka	0,120	kostka betonowa

Numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi	Długość drogi km	Rodzaj nawierzchni
101290C	ul. T. Kościuszki	od drogi wojewódzkiej nr 589 – Grzywna-Chełmża - ul. Toruńskiej do drogi gminnej nr (100560C)	2,260	bitumiczna
101260C	ul. Tumska	od ul. Rynek do ul. Chełmińskiej	0,226	kostka kamienna
101292C	ul. W. Witosa	od drogi wojewódzkiej nr 551- Strzyżawa-Wąbrzeźno -ul. Bydgoskiej do drogi gminnej nr (100570C)	0,257	bitumiczna
101264C	ul. Wł. Jagiełły	od drogi wojewódzkiej nr 551- Strzyżawa-Wąbrzeźno -ul. 3-go Maja do ul. B. Chrobrego	0,206	kostka betonowa, bitumiczna
101265C	ul. Wł. Łokietka	od ul. R. Traugutta – droga bez przejazdu	0,393	kostka betonowa
101267C	ul. Wodna	od ul. gen. Wł. Sikorskiego do ul. Bulwar 1000-lecia	0,136	kostka kamienna
101268C	ul. Żeglarska	od ul. Rynek do ul. Bulwar 1000- lecia	0,081	klinkier drogowy
101286C	Ul. Władysława Broniewskiego	od drogi wojewódzkiej nr 551- Strzyżawa-Wąbrzeźno -ul. 3-go Maja do drogi gminnej nr (100567C)	0,752	bitumiczna
Drogi w dobrym stanie technicznym			9,259	-
Stan techniczny: Niezadowolający				
101257C	ul. Szewska	od ul. gen. Wł. Sikorskiego do ul. Chełmińskiej	0,509	bitumiczna
101258C	ul. Św. Jana	od ul. Dworcowej do ul. I. Paderewskiego	0,458	bitumiczna
101256C	ul. Strzelecka	od ul. Bulwar 1000- lecia do ul. Szewskiej	0,211	bitumiczna
101249C	ul. Słowackiego	od drogi wojewódzkiej nr 551- Strzyżawa-Wąbrzeźno -ul. Bydgoskiej do ul. St. Moniuszki	0,298	bitumiczna
101251C	ul. St. Moniuszki	od drogi powiatowej nr 2019C –Pigża- Chełmża -ul. Wyszynskiego do ul. Piastowskiej	0,148	bitumiczna
101246C	ul. Rynek Bednarski	od ul. gen. J. Hallera do ul. Rynek Garncarski	0,069	bitumiczna
101247C	ul. Rynek Garncarski	od ul. Szewskiej do ul. Rynek	0,093	bitumiczna
101244C	ul. Rybaki	od ul. Chełmińskiej - droga bez przejazdu	0,217	trylinka
101293C	ul. Owocowa	od drogi powiatowej nr 2019C –Pigża- Chełmża - ul. Wyszynskiego do drogi gminnej nr (100572C)	0,358	bitumiczna
101240C	ul. Plac Wiejski	od ul. Jarzębinowej do ul. Jarzębinowej	0,705	brukowa
101241C	ul. Polna	od drogi powiatowej nr 2013C – Bielczyny-Chełmża -ul. Chełmińskie Przedmieście do ul. Dworcowej	1,200	bitumiczna
101233C	ul. M. Konopnickiej	od ul. B. Głowackiego do ul. Kazimierza Pułaskiego	0,420	bitumiczna, żużłowa
101234C	ul. M. Kopernika	od ul. Sądowej do ul. Rynek	0,118	bitumiczna
101224C	ul. Księdza Piotra Skargi	od ul. Dworcowej do ul. gen. J. Hallera	0,654	bitumiczna

Numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi	Długość drogi km	Rodzaj nawierzchni
101226C	ul. Księdza Stefana Wincentego Frelichowskiego	od drogi wojewódzkiej nr 551- Strzyżawa-Wąbrzeźno - ul. Bydgoskiej do granic administracyjnych miasta	0,421	bitumiczna
101218C	ul. Jarzębinowa	od ul. Plac Wiejski do drogi powiatowej nr 44419 – Lisewo- Chełmża- ul. Trakt	0,299	kamień polny
101213C	ul. Sienkiewicza	od ul. Polnej do drogi wojewódzkiej nr 551 - Strzyżawa- Wąbrzeźno- ul. Mickiewicza	0,513	bitumiczna
101215C	ul. I. Paderewskiego	od ul. Księdza Piotra Skargi do drogi wojewódzkiej nr 551 - Strzyżawa- Wąbrzeźno ul. Mickiewicza	0,292	bitumiczna
101211C	ul. gen. J. Hallera	od ul. Rynek do ul. Polnej	0,609	kostka kamienna, bitumiczna
101287C	ul. Dworcowa	od ul. gen. Wł. Sikorskiego do drogi gminnej nr (100549C)	1,436	kostka kamienna, bitumiczna
101203C	ul. B. Głowackiego	od ul. Toruńskiej do ul. T. Kościuszki	0,244	bitumiczna
Drogi w niezadawalającym stanie technicznym			9,272	-
Stan techniczny: Zły				
101269C	ul. St. Piłatowskiego	od ul. Ks. Infułata Groszkowskiego do ul. Ks. prałata Józefa Szydzika	0,144	gruntowa
101270C	ul. St. Zagrodzkiego	od ul. Bydgoskiej do ul. Bydgoskiej	0,242	żużłowa
101271C	ul. Słoneczna	od ul. Kościuszki do ul. Turystycznej	0,310	żużłowa
101272C	ul. Pogodna	od ul. Słonecznej - droga bez przejazdu	0,079	gruntowa
101273C	ul. Cicha	od ul. Słonecznej - droga bez przejazdu	0,076	gruntowa
101274C	ul. Plażowa	od ul. Kościuszki - droga bez przejazdu	0,182	żużłowa
101275C	ul. Fiołkowa	od drogi powiatowej 2019C (ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego) - droga bez przejazdu	0,249	żużłowa
101276C	ul. Hiacyntowa	od ul. Tulipanowej- droga bez przejazdu	0,120	żużłowa
101277C	ul. Tulipanowa	od ul. Hiacyntowej - droga bez przejazdu	0,220	żużłowa
101278C	ul. Ogrodowa	od drogi powiatowej 2013C- Bielczyny- Chełmża - ul. Chełmińskie Przedmieście do ul. Tęczowej	0,137	żużłowa
101279C	ul. Działkowa	od drogi powiatowej nr 2013C- Bielczyny- Chełmża-- ul. Chełmińskie Przedmieście ul. Ogrodowej do ul. Tęczowej	0,118	żużłowa
101280C	ul. Tęczowa	od ul. Ogrodowej - do ul. Działkowej	0,269	żużłowa
101281C	ul. Jagodowa	od drogi powiatowej nr 1619C- Lisewo- Chełmża- ul. Trakt - droga bez przejazdu	0,120	żużłowa
101282C	ul. Sosnowa	od drogi powiatowej nr 1619C- Lisewo- Chełmża- ul. Trakt - droga bez przejazdu	0,179	gruntowa
101283C	Ignacego Kraszewskiego	od ul. Kościuszki do ul. J. Brzechwy	0,185	żużłowa
101284C	Aleksandra Fredry	od ul. Ignacego Kraszewskiego droga bez	0,119	żużłowa

Numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi	Długość drogi km	Rodzaj nawierzchni
		przejazdu		
101285C	Jana Brzechwy	od ul. Stefana Żeromskiego droga bez przejazdu	0,301	żużłowa
101266C	ul. Władysława Reymonta	od ul. Stefana Żeromskiego – droga bez przejazdu	0,088	żużłowa
101262C	ul. Wczasowa	od ul. Turystycznej- droga bez przejazdu	0,140	żużłowa
101263C	ul. Widokowa	od ul. Turystycznej – droga bez przejazdu	0,102	żużłowa
101261C	ul. Turystyczna	od ul. Kościuszki - droga bez przejazdu	0,467	żużłowa
101259C	ul. Targowa	od ul. H. Sienkiewicza- droga bez przejazdu	0,032	bitumiczna
101254C	ul. Stefana Dorawy	od u. Górnej do ul. Mieczysława Szczepańskiego	0,171	żużłowa
101255C	ul. Stefana Żeromskiego	od ul. Władysława Reymonta do ul. I. Kraszewskiego	0,109	żużłowa
101250C	ul. Spacerowa	od ul. Turystycznej- droga bez przejazdu	0,174	żużłowa
101243C	ul. Rekreacyjna	od ul. Turystycznej do ul. Pensjonatowej	0,122	żużłowa
101238C	ul. Pensjonatowa	od ul. Rekreacyjnej do ul. Turystycznej	0,200	żużłowa
101239C	ul. Piastowska	od ul. Słowackiego do ul. St. Moniuszki	0,325	bitumiczna, żużłowa
101235C	ul. M. Reja	od ul. B. Głowackiego – droga bez przejazdu	0,447	żużłowa
101236C	ul. Mieczysława Szczepańskiego	od ul. Antoniego Depczyńskiego - droga bez przejazdu	0,325	żużłowa
101227C	ul. Księdza biskupa Zygryda Kowalskiego	od drogi powiatowej nr 44466 –Pigża- Chełmża -ul. Wyszyńskiego – droga bez przejazdu	0,194	żużłowa
101228C	ul. Księdza kanonika Gracjana Tretkowskiego	od drogi powiatowej nr 44466 –Pigża- Chełmża -ul. Wyszyńskiego – droga bez przejazdu	0,151	żużłowa
101229C	ul. Księdza prałata Józefa Szydzika	od drogi powiatowej nr 44466 –Pigża - Chełmża -ul. Wyszyńskiego – droga bez przejazdu	0,194	żużłowa
101230C	ul. Letniskowa	od ul. Turystycznej- droga bez przejazdu	0,149	żużłowa
101289C	ul. Lipowa	od drogi powiatowej nr 1619C- Lisewo- Chełmża - ul. Trakt do drogi gminnej nr (100554C)	0,401	żużłowa
101231C	ul. Ładownia	od drogi wojewódzkiej nr 551- Strzyżawa- Wąbrzeźno -ul. gen. Wł..Sikorskiego – droga bez przejazdu	0,287	żużłowa
101225C	ul. Księdza ppłk. Józefa Wryczy	od ul. Księdza Infulata Alfonsa Groszkowskiego do drogi powiatowej nr 44466- Pigża- Chełmża- ul. Wyszyńskiego	0,158	żużłowa
101223C	ul. Księdza Infulata Alfonsa Groszkowskiego	od drogi powiatowej nr 44466- Pigża- Chełmża- ul. Wyszyńskiego – droga bez przejazdu	0,577	żużłowa
101219C	ul. Kanonika Gabriela Władysławskiego	od ul. Stefana Dorawy do ul. Henryka Malewskiego	0,246	żużłowa
101220C	ul. Kazimierza Pułaskiego	od ul. Konopnickiej – droga bez przejazdu	0,125	żużłowa

Numer drogi	Nazwa drogi	Przebieg drogi	Długość drogi km	Rodzaj nawierzchni
101216C	ul. J. Kochanowskiego	od ul. M. Konopnickiej do ul. B. Prusa	0,256	żużłowa
101214C	ul. Henryka Malewskiego	od ul. Antoniego Depczyńskiego do ul. Kanonika Gabriela Władystawskiego	0,204	żużłowa
101288C	ul. Buczek	od ul. Chełmińskie Przedmieście do drogi gminnej (100552C)	0,332	kamień łamany - melafir
101205C	ul. B. Prusa	od ul. M. Konopnickiej do ul. J. Kochanowskiego	0,108	żużłowa
101201C	ul. Antoniego Depczyńskiego	od ul. Górnej do ul. Mieczysława Szczepańskiego	0,153	żużłowa
Razem drogi w złym stanie technicznym			9,287	-
RAZEM			27,818	-

Źródło: Urząd Miasta Chełmży

Układ drogowy miasta Chełmży składa się z 27,818 km dróg gminnych. Niestety stan techniczny dróg jest zróżnicowany, z dominującymi drogami w stanie złym i niezadowolającym. Na terenie miasta 9,272 km dróg znajduje się w niezadowolającym stanie technicznym oraz 9,287 km dróg w złym stanie technicznym, które stanowią łącznie 66,72%. Natomiast łączna długość dróg w dobrym stanie technicznym wynosi 9,259 km, co stanowi 33,28% wszystkich dróg gminnych. W związku z tym należy stwierdzić, że infrastruktura drogowa gminna wymaga jeszcze znacznych prac inwestycyjnych w celu zapewnienia dobrej jakości przemieszczania się.

Poza układem dróg gminnych, na terenie miasta sieć drogową tworzą drogi powiatowe oraz drogi wojewódzkie. Na terenie miasta funkcjonują:

➤ **Drogi wojewódzkie:**

○ **Droga nr 551 - Strzyżawa – Wąbrzeźno:**

- ul. Bydgoska – 1340,00 m
- ul. Sikorskiego - 270,00 m
- ul. Mickiewicza - 760,00 m
- ul. Chełmińska - 220,00 m
- ul. 3-go Maja – 1550,00 m

łącznie droga wojewódzka na terenie miasta: 2,801 km

○ **Droga nr 589- Grzywna – Chełmża:**

- ul. Toruńska – 1088,00 m
- ul. Dąbrowskiego - 115,20 m

łącznie droga wojewódzka na terenie miasta: 1,203 km

➤ **Drogi powiatowe:**

- **Droga nr 2013C - Bielczyny – Chełmża:**
 - ul. Chełmińskie Przedmieście – 1020,00 m
- **Droga nr 1619C - Lisewo- Chełmża:**
 - ul. Trakt – 2409,00 m
- **Droga nr 2019C - Pigża – Chełmża:**
 - ul. Wyszyńskiego – 1500,00 m

łącznie drogi powiatowe na terenie miasta: 4,929 km

Na terenie miasta funkcjonuje niezelektryfikowana linia kolejowa nr 207 obsługująca połączenia pomiędzy Toruniem i Malborkiem. Od 2008 r. wznowiono połączenie kolejowe na trasie Chełmża – Unisław – Bydgoszcz. Istniejący system transportu kolejowego w pełni zaspokaja podstawowe potrzeby mieszkańców miasta i w obecnej chwili nie ma planów rozwoju sieci kolejowej. Jedyną zmianą oczekiwaną przez mieszkańców jest zwiększenie częstotliwości połączeń, w szczególności na trasie w kierunku Bydgoszczy.

Na obszarze miasta istnieje 3,57 km dróg rowerowych. System ścieżek rowerowych jest uzupełniany przez ciąg pieszo – rowerowy prowadzący wzdłuż brzegu Jeziora Chełmżyńskiego od strony ulicy Plażowej.

W związku z realizacją działań inwestycyjnych w ramach projektu „Poprawa bezpieczeństwa na drogach publicznych poprzez wybudowanie dróg rowerowych” w mieście powstały ścieżki rowerowe wzdłuż następujących ulic: 3 Maja, Chełmińska (odcinek od ul. 3 Maja do ul. Polnej), Polna (od ul. Chełmińskiej do gen. Hallera), Hallera, Rynek, Łazienna, Bulwar 1000-lecia, Toruńska. Powyższa trasa rowerowa połączona jest z układem ścieżek przebiegających przez sąsiednie gminy.

Na terenie miasta znajdują się także publiczne place parkingowe, głównie przy obiektach użyteczności publicznej. Część parkingów wymaga rozbudowy, np. przy obiektach handlowych, bowiem liczba miejsc parkingowych w godzinach szczytowych jest niewystarczająca.

W mieście na bieżąco prowadzone są prace modernizacyjne i remontowe mające wpływ na poprawę stanu dróg i zapewnienie właściwego poziomu bezpieczeństwa. Mimo to nadal występują duże potrzeby w zakresie infrastruktury drogowej, w szczególności związane z zapewnieniem bezpieczeństwa najmniej chronionym uczestnikom ruchu drogowego, tj. pieszym,

w tym dzieciom. Na terenie miasta, zwłaszcza wzdłuż dróg prowadzących do placówek edukacyjnych brakuje elementów separujących ruch pieszy i rowerowy od ruchu pojazdów samochodowych, barierek ochronnych oraz sygnalizacji świetlnej. Działanie niwelujące tego typu braki z pewnością przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego miasta, a tym samym do zwiększenia jakości życia mieszkańców.

Gospodarka wodno-ściekowa i gospodarka odpadami

Na terenie Chełmży długość sieci wodociągowej wynosi 38,3 km, a długość przyłączy wodociągowych 17,39 km (stan na 04.08.2015 r.). Za pośrednictwem sieci wodociągowej woda dostarczana jest z ujęcia komunalnego praktycznie do wszystkich mieszkańców. W celu utrzymania sieci i bezawaryjnego świadczenia usług w zakresie dostarczania wody mieszkańcom planowane jest prowadzenie prac modernizacyjnych sieci, jak również stacji uzdatniania wody, jednak obecnie stan sieci wodociągowej na terenie miasta oceniany jako dobry.

System kanalizacji sanitarnej na terenie miasta tworzy sieć kanalizacyjna o długości 32,55 km, a długość przyłączy kanalizacyjnych – 11,45 km. łączna ilość podłączeń do sieci kanalizacyjnej to 1088 sztuk. Ponadto miasto dysponuje siecią kanalizacji deszczowej o długości 18,26 km. W planach inwestycyjnych ujęta została budowa sieci kanalizacyjnej, zwłaszcza na obszarach zabudowy osiedlowej domów jednorodzinnych oraz modernizacja już istniejącej sieci. Na terenie miasta eksploatowanych jest 10 przepompowni ścieków sanitarnych i 3 przepompownie ścieków deszczowych. Na ul. Polnej działa punkt zlewny ścieków, dowożonych przez wozy asenizacyjne. Ocenia się, że około 80% mieszkańców miasta korzysta z sieci kanalizacyjnej. Ścieki wytworzone w mieście i ujęte w system kanalizacyjny od 1.10.2009 r. odprowadzane są do Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Toruniu.

Siecią wodociągową i kanalizacyjną w mieście Chełmża zarządza Zakład Wodociągów i Kanalizacji. Na terenie miasta monitorowany jest stan sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz w razie konieczności podejmowane są odpowiednie działania inwestycyjne, w celu zaspokojenia uzasadnionych potrzeb.

Gospodarka odpadami

Gmina Miasto Chełmża przynależy do 2 regionu gospodarki odpadami komunalnymi (Region Chełmińsko-Wąbrzeski).

Mieszkańcy mają dostęp do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) zlokalizowanego na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Chełmży.

W 2014 r. odebrano 4 443,11 ton odpadów komunalnych, w tym 1 690,93 Mg odpadów zmieszanych oraz 2 752,18 Mg odpadów selektywnych. Selektywną zbiórkę odpadów zadeklarowało 94,34% właścicieli nieruchomości z terenu gminy.

Poniżej przedstawiono wskaźniki odzysku dopuszczalne i wymagane oraz uzyskane przez Chełmżę w 2014 roku.

Tabela 5. Wskaźniki odzysku przewidziane do osiągnięcia i uzyskane przez miasto Chełmża w 2014 roku

Wyszczególnienie	Dopuszczalny poziom[%]	Poziom osiągnięty przez miasto Chełmża[%]
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	50	0,52
Wyszczególnienie	Wymagany poziom[%]	
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła	14	40,94
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	38	100

Źródło: Analiza gospodarki odpadami za rok 2014

Gmina Miasto Chełmża osiągnęła bardzo wysoki poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z terenu gminy. Dzięki temu wywiązała się z obowiązku narzuconego na gminę ustawowo, osiągając wymagany prawem poziom recyklingu.

Na terenie miasta Chełmży w 2012 r. przeprowadzona została inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na potrzeby opracowania „Programu oczyszczania miasta Chełmży z azbestu”. W Chełmży zinwentaryzowano 891,422 Mg wyrobów zawierających azbest.

Dominującą formą azbestu występującego w Chełmży są elementy budowlane, w tym głównie pokrycia dachowe (płyta falista – dominująca, płyta płaska-2 budynki). Oprócz pokryć dachowych azbest występuje również w sieci wodociągowej - rurach i złączach azbestowo-cementowych.

Gazownictwo

Przez obszar miasta Chełmży przebiega gazociąg relacji Włocławek – Gdańsk ze stacją redukcyjną w Chełmży. Zgodnie z informacjami znajdującymi się na stronie Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. w Gdańsku, miasto posiada 4 stopień gazyfikacji tj. zgazyfikowania. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe informacje na temat systemu gazowniczego Chełmży.

Tabela 6. Sieć gazowa na terenie miasta Chełmży w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
długość czynnej sieci ogółem w m	m	26619	26776	26277	26772	26792
długość czynnej sieci przesyłowej w m	m	355	355	355	355	355
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	26264	26421	25922	26417	26437
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	905	909	917	941	947
odbiorcy gazu	gosp.	3971	3929	3931	3995	3706
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	11822	11862	11782	11837	11735

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Sieć gazowa na terenie miasta była sukcesywnie rozbudowywana. W 2013 r. długość sieci gazowej wyniosła 26,792 km i w porównaniu z rokiem 2009 zwiększyła się o 0,173 km. Wraz z rozbudową sieci gazowej wzrosła liczba przyłączy do obiektów mieszkalnych i niemieszkalnych. W analizowanym okresie liczba czynnych przyłączy gazowych zwiększyła się o 42 szt. (4,64%). Za pośrednictwem wybudowanych przyłączy gazowych, z sieci gazowej korzystało w 2013 r. 3 706 gospodarstw. Gaz na terenie Chełmży zużywany jest przede wszystkim do celów grzewczych (ponad 70% odbiorców w 2013 r.).

Elektryfikacja

Miasto Chełmża zasilane jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilania 110 kV, zlokalizowanego w Chełmży przy ul. Ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego. GPZ zasilany jest jednostronną linią wysokiego napięcia (WN) 110 kV z GPZ „Elana” w Toruniu. GPZ Chełmża wyposażony jest w dwa transformatory. Z oddzielnego zasilania korzysta Cukrownia Chełmża S.A. wyposażona w turbowężel o mocy 11,1 MVA.

Elektroenergetyczna sieć przesyłowa na terenie miasta Chełmży funkcjonuje głównie w oparciu o GPZ Chełmża, który jest zasilany przez dwa transformatory o mocy 16 MVA (typ TR-16000/110) oraz 25 MVA (typ TDRBz-25000/110).

Długość sieci elektroenergetycznej rozdzielczej na terenie miasta Chełmży to dla:

- WN – 110 kV 0,233 km sieci napowietrznej
- SN – 15 kV 9,750 km sieci napowietrznej oraz 28,173 km sieci kablowej

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasto Chełmża na lata 2014-2020

Ciepłownictwo

Gmina Miasto Chełmża nie posiada scentralizowanego systemu ogrzewania. Produkowane ciepło pochodzi z kotłowni indywidualnych oraz kotłowni osiedlowych wykorzystujących węgiel i olej opałowy. Do celów grzewczych wykorzystywany jest również gaz sieciowy. Mieszkańcy coraz częściej korzystają z odnawialnych źródeł energii, co pozytywnie wpływa na jakość środowiska naturalnego, w tym przede wszystkim spadek zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowo, podejmowane są działania mające na celu redukcję zużycia energii, m.in. poprzez termomodernizację obiektów oraz budownictwo energooszczędne.

Z danych GUS wynika, że na terenie miasta Chełmży 68,8% mieszkań wyposażonych jest w system centralnego ogrzewania (stan na 2013 r.).

Na obszarze miasta nie funkcjonują źródła ciepła powyżej 5,0 MW. Na potrzeby własne kotłownię posiada Nordzucker-Polska S.A. (instalacja spalająca miał węglowy o mocy 96 MW).

Odnawialne źródła energii

Na terenie miasta Chełmży odnawialne źródła energii wykorzystywane są jedynie przez inwestorów prywatnych. Analiza uwarunkowań środowiskowych miasta pod względem wykorzystania odnawialnych źródeł energii pozwala przyjąć, że Chełmża położona jest w obszarze, na którym można by wykorzystywać energię wiatru do produkcji energii elektrycznej. Należy jednak zaznaczyć, że nie może tu być mowy o dużych farmach wiatrowych a jedynie o pojedynczych turbinach wiatrowych, na potrzeby niewielkich obszarów mieszkalnych.

Oprócz energii wiatru, na terenie miasta Chełmży istnieje możliwość produkcji energii z wykorzystaniem energii słonecznej. Chełmża położona jest w województwie kujawsko –pomorskim, gdzie występują korzystne warunki promieniowania słonecznego do produkcji energii.

Ze względu na strukturę zagospodarowania gruntów, gdzie duży udział posiadają grunty orne, jedną z opcji dla źródeł odnawialnych jest biomasa. Chodzi tutaj głównie o możliwości uprawy roślin energetycznych, które spalane byłyby na cele energetyczne mieszkańców miasta.

Infrastruktura telekomunikacyjna

W ramach układu telekomunikacyjnego na terenie miasta Chełmży wyróżnić można dwa rodzaje sieci: przewodową (stacjonarną) i komórkową. Na obszarze gminy działają również wszyscy ogólnopolscy operatorzy sieci telefonii komórkowej. Na terenie całego województwa, w tym Chełmży, funkcjonuje Kujawsko-Pomorska Sieć Informacyjna oferująca dostęp do Internetu jednostkom samorządu terytorialnego, urzędowi administracji państwowej, placówkom oświatowym (bibliotekom, szkołom), jednostkom kultury, służby zdrowia (szpitalom, przychodniom)

oraz jednostkom ratowniczym (straży pożarnej, policji, pogotowiu) funkcjonującym w regionie. Operator udostępnia też swoje łącza lokalnym dostawcom Internetu.

Na obszarze całego województwa nadal obserwuje się braki i tym samym duże zapotrzebowanie na usługi związane z dostępem do sieci internetowej. Jednym ze źródeł takich informacji jest ankieta przeprowadzana przez Urząd Komunikacji Elektronicznej. Z przeprowadzonego w 2014 r. badania wynikało, że na terenie miasta Chełmży zapotrzebowanie na Internet stacjonarny wyniósł 1,98 na 10 000 mieszkańców i jednocześnie był niższy od średniej krajowej, dla której wynosił on 2,54 oraz średniej dla powiatu toruńskiego tj. 5,88¹. Zatem sytuację dostępu do Internetu na terenie miasta Chełmża należy ocenić jako dobrą, jednak nadal wymagającą podejmowania działań w zakresie podnoszenia jakości dostępu do Internetu, szczególności w zakresie dostępności do sieci szerokopasmowej o szybkości co najmniej 30 Mb/s.

W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby w zakresie dostępu do sieci szerokopasmowego Internetu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego realizowane są projekty polegające na budowie infrastruktury szerokopasmowej radiowej sieci dostępowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Wynikiem realizacji tych projektów będzie sieć radiowego dostępu o zasięgu regionalnym umożliwiającą świadczenie szerokiej gamy usług zarówno dla sektora jednostek samorządu terytorialnego, MSP jak i użytkowników zakwalifikowanych jako „wykluczeni cyfrowo”. Sieć pozwoli na szybkie i wydajne połączenie jednostek JST w ramach tworzonej regionalnej platformy e-administracji, dla sektora SMB będzie narzędziem dla wzmocnienia konkurencyjności, a dla „wykluczonych cyfrowo” stanie się źródłem pierwszego kontaktu z nowoczesnymi technologiami teleinformatycznymi. W związku z realizacją projektu wybudowano i zainstalowano 38 wież telekomunikacyjnych wysokości do 50 m, wykonanych w technologii strunobetonowej.

Zasoby mieszkaniowe

Z danych zgromadzonych w Banku Danych Lokalnych wynika, że na terenie miasta Chełmży w 2014 r. znajdowały się 5 342 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 302 240 m².

¹ http://www.uke.gov.pl/mapa/?lang_id=1&map_tab=1&teryt=0415

Tabela 7. Zasób mieszkaniowy na terenie Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
mieszkania	-	5 137	5 263	5 270	5 298	5 337	5 342
izby	-	16 816	17 303	17 339	17 433	17 581	17 608
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	289 269	296 615	297 516	298 961	301 650	302 240
Budynki mieszkalne w gminie							
ogółem	-	1 184	1 185	1 233	1 238	1 249	1 254

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na przestrzeni analizowanych lat liczba mieszkań na terenie miasta systematycznie rosła. W stosunku do roku bazowego 2009, liczba mieszkań zwiększyła się o 205 tj. prawie 4%. W przypadku budynków mieszkalnych sytuacja w mieście kształtowała się podobnie. W latach 2009-2014 budownictwo mieszkaniowe systematycznie się rozwijało, o czym świadczy przyrost liczby budynków do 1 254 obiektów z 1 184 budynków w 2009 r. tj. odnotowano wzrost o 70 budynków, czyli niespełna 6%.

W poniższej tabeli przedstawiono stan wyposażenia mieszkań istniejących na terenie Chełmży w podstawową infrastrukturę techniczno – sanitarną.

Tabela 8. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno - sanitarne

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
wodociąg	-	5036	5176	5183	5211	5250
ustęp sflukiwany	-	4271	4825	4832	4860	4899
łazienka	-	3845	4528	4535	4563	4602
centralne ogrzewanie	-	3335	3600	3607	3635	3674
gaz sieciowy	-	3994	4143	4143	4168	4191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Z informacji przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że stan wyposażenia techniczno – sanitarnego mieszkań w mieście jest dobry. Ponad 90% lokali posiada podłączenie do sieci wodociągowej oraz jest wyposażona w ustęp sflukiwany, a prawie 90% ma łazienkę.

Stan techniczny budynków, w których zlokalizowane są lokale mieszkalne tworzące gminny zasób mieszkaniowy, jest zróżnicowany. Część budynków znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych. Władze miasta w miarę możliwości prowadzą prace remontowe i modernizacyjne. W 2014 r. prowadzone były prace remontowo-modernizacyjne polegające m.in. na wymianie instalacji oraz remontach pokryć dachowych.

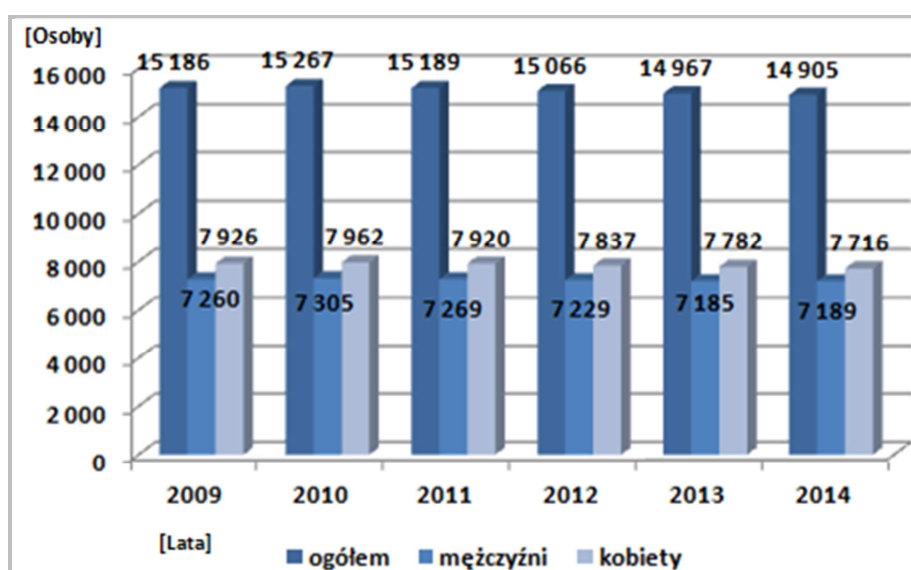
II.2.Sfera społeczna

II.2.1. Demografia i wykształcenie

Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Na koniec 2014 r. Chełmżę zamieszkiwało 14 905 osób, w tym 7 189 mężczyzn oraz 7 716 kobiet. W porównaniu z rokiem 2009 liczba mieszkańców miasta zmniejszyła się o -1,85% (281 osób). W 2014 r. ludność zamieszkująca Chełmżę stanowiła prawie 15% ogólnej liczby mieszkańców powiatu toruńskiego.

Wykres 1. Liczba ludności na terenie Gminy Miasta Chełmży w latach 2009-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Poniżej przedstawiono strukturę wieku i płci mieszkańców Chełmży w latach 2009-2014. Graficzna prezentacja struktury ludności miasta Chełmży w podziale na kategorie wiekowe i płeć pozwala zaobserwować układ piramidy wieku. W przypadku miasta, odmiennie niż w układzie wieku mieszkańców Polski nie występuje w takim nasileniu zjawisko charakterystycznego falowego układu, związanego z wyżym demograficznym sprzed wielu lat. Na uwagę zasługuje zmniejszenie liczby ludności w najmłodszych grupach wiekowych. Jednak zjawisko to nie jest tak nasilone, jak np. w skali kraju.

Tabela 9. Struktura wieku i płci ludności Chełmży w latach 2009-2014

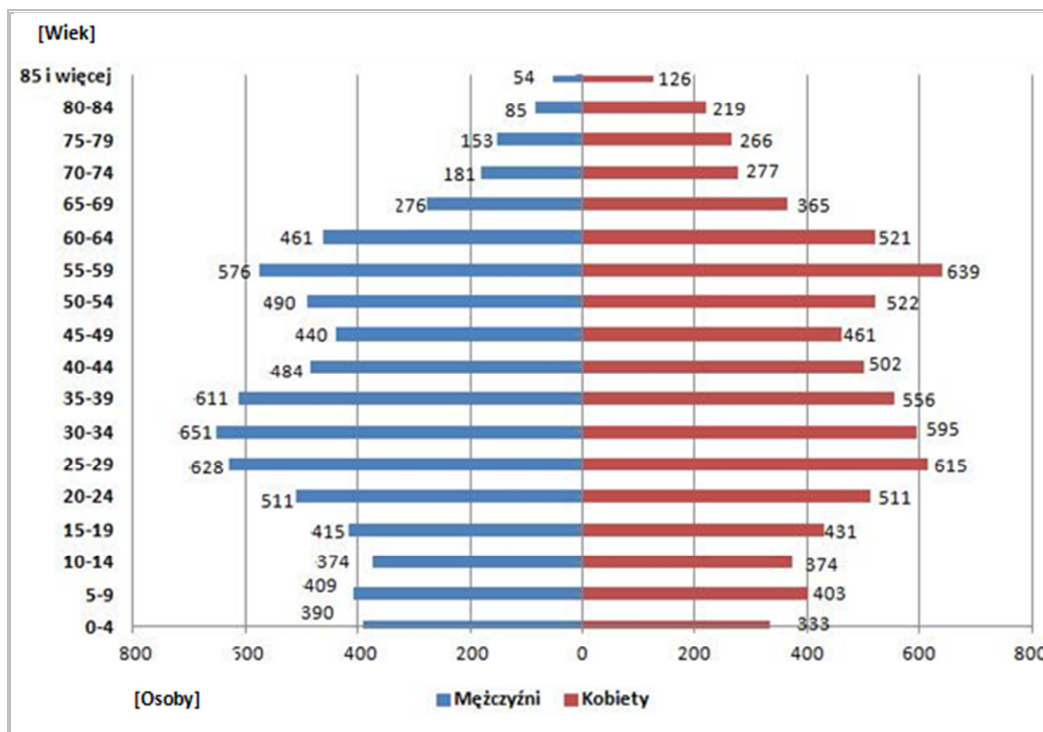
Kobiety						Wiek	Mężczyźni					
2014	2013	2012	2011	2010	2009		2009	2010	2011	2012	2013	2014
333	370	403	434	424	411	0-4	432	411	403	402	382	390
403	386	368	357	383	388	5-9	414	408	413	396	412	409
374	395	415	439	441	463	10-14	433	419	390	398	373	374
431	446	486	488	520	513	15-19	521	505	482	451	440	415
511	518	518	555	590	612	20-24	629	571	548	537	531	511
615	646	656	645	628	647	25-29	687	725	706	649	635	628
595	584	558	576	586	597	30-34	617	628	652	652	679	651
556	558	576	553	532	517	35-39	479	521	556	608	572	611
502	479	462	463	462	473	40-44	444	460	445	454	479	484
461	489	498	515	527	543	45-49	517	503	484	467	447	440
522	534	564	630	676	646	50-54	615	605	597	547	506	490
639	642	630	588	560	545	55-59	504	539	536	565	585	576
521	505	503	480	439	378	60-64	313	359	401	429	445	461
365	333	289	298	304	314	65-69	208	195	192	217	240	276
277	282	306	302	297	304	70-74	209	205	205	194	186	181
266	282	284	273	280	295	75-79	133	137	129	131	141	153
219	206	201	199	185	169	80-84	73	79	90	87	91	85
126	127	120	125	128	111	85 i więcej	32	35	40	45	41	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

W strukturze płci mieszkańców miasta Chełmży w każdym roku liczba kobiet przeważała nad liczbą mężczyzn. Natomiast w poszczególnych przedziałach wiekowych sytuacja była zróżnicowana. W grupach wiekowych 25-29 oraz 30-34 dominowali mężczyźni, ich liczba była jednak zdecydowanie mniejsza w starszym wieku tj. 80 i więcej lat. W grupie wiekowej pomiędzy 20-24 lat liczba kobiet i mężczyzn kształtowała się na zbliżonym poziomie z niewielką przewagą płci męskiej, jedynie w 2014 r. liczebność obu płci zrównała się. Kobiety stanowiły znacznie licznější część społeczności w grupie wiekowej między 50-54 oraz 55-59 rokiem życia. Nadwyżka liczby kobiet nad liczbą mężczyzn w trzech najstarszych kategoriach wiekowych, wynika z dłuższego trwania życia kobiet. Dodatkowo statystyki wskazują, że rodzi się więcej chłopców niż dziewczynek, chłopcy też przeważają liczbowo wśród dzieci, młodzieży i osób młodych. Są to prawidłowości obserwowane także w piramidzie wieku i płci ludności Polski (piramida w obu przypadkach ma charakter regresywny).

Współczynnik feminizacji w 2014 r. na terenie miasta Chełmży wyniósł 107 i kształtował się na wyższym poziomie niż w całym powiecie toruńskim, dla którego wskaźnik ten wynosił 102.

Wykres 2. Struktura wieku i płci na terenie Chełmży w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS

Gmina Miasto Chełmża pod względem liczby ludności zajmowała w 2014 r. drugie miejsce (po gminie Lubicz), w powiecie toruńskim. Gęstość zaludnienia w Chełmży wyniosła 1 901 osób/km² i była najwyższa w całym powiecie i zdecydowanie przewyższała średnią dla powiatu, która w 2014 r. wynosiła 83 osoby/km². Jednocześnie Chełmża ma wyższą wartość wskaźnika gęstości zaludnienia względem wskaźnika dla województwa (116) i kraju (123).

Tabela 10. Gęstość zaludnienia na terenie powiatu toruńskiego w latach 2009-2014

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Makrootoczenie						
POLSKA	122	123	123	123	123	123
KUJAWSKO-POMORSKIE	115	117	117	117	116	116
Powiat toruński	77	79	80	81	82	83
Mikrootoczenie						
Gmina Miasto Chełmża	1 937	1 947	1 937	1 922	1 909	1 901
Gmina Chełmża	53	54	54	54	54	55
Gmina Czernikowo	50	52	52	52	53	53

Jednostka terytorialna	ludność na 1 km ²					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Lubicz	174	174	176	179	180	181
Gmina Łubianka	72	74	76	77	78	79
Gmina Łysomice	71	71	73	73	74	75
Gmina Obrowo	73	78	81	84	88	92
Gmina Wielka Nieszawka	21	21	22	22	23	23
Gmina Zławieś Wielka	68	71	72	73	74	75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Chełmża w latach 2009-2014 charakteryzowała się jedną z największych liczebności populacji w całym powiecie toruńskim. Oprócz Miasta wysoka liczba ludności występowała także w gminach Lubicz, Obrowo i Zławieś Wielka. W gminach tych jednocześnie liczba ludności systematycznie wzrastała w poszczególnych latach.

Tabela 11. Liczba ludności w gminach powiatu toruńskiego w latach 2009-2014 r. - analiza porównawcza

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika zmian [%]
Makrootoczenie							
Polska	38 167 329	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	0,82%
Kujawsko-Pomorskie	2 069 083	2 098 711	2 098 370	2 096 404	2 092 564	2 089 992	1,01%
Powiat toruński	95 187	97 347	98 698	99 891	100 972	102 167	7,33%
Mikrootoczenie							
Gmina Miasto Chełmża	15 186	15 267	15 189	15 066	14 967	14 905	-1,85%
Gmina Chełmża	9 475	9 627	9 674	9 738	9 682	9 795	3,38%
Gmina Czernikowo	8 576	8 867	8 894	8 912	8 952	8 984	4,76%
Gmina Lubicz	18 451	18 424	18 656	18 940	19 069	19 150	3,79%
Gmina Łubianka	6 048	6 287	6 385	6 496	6 610	6 690	10,62%
Gmina Łysomice	8 984	9 045	9 223	9 272	9 418	9 521	5,98%
Gmina Obrowo	11 879	12 644	13 197	13 672	14 205	14 858	25,08%
Gmina Wielka Nieszawka	4 458	4 619	4 722	4 813	4 897	4 954	11,13%
Gmina Zławieś Wielka	12 130	12 567	12 758	12 982	13 172	13 310	9,73%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Chełmżę na przestrzeni analizowanych lat charakteryzował systematyczny spadek liczby ludności. Biorąc pod uwagę dane dotyczące całego powiatu toruńskiego, jest to sytuacja bardzo niekorzystna. Liczba ludności na terenie całego powiatu zwiększała się, w stosunku do roku 2009 jego liczebność wzrosła o 7,33%. Miasto Chełmża jest więc jedyną jednostką samorządu terytorialnego, wchodzącą w skład powiatu, gdzie odnotowano spadek liczby ludności oraz ujemny przyrost naturalny. Sytuacja

związana z liczbą ludności na terenie Chełmży była również zdecydowanie gorsza w porównaniu z sytuacją w województwie kujawsko – pomorskim (wzrost liczby ludności o 1,01%) oraz w całym kraju (wzrost o 0,82%).

Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych

W latach 2009-2014 zaobserwowano spadek liczby ludności w dwóch grupach wiekowych tj. przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym. W grupie osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano zmniejszenie o 2,1 p.p., podobnie w grupie wiekowej produkcyjnej – spadek o 0,2 p.p. W analizowanym okresie jedynie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 2,2 p.p.

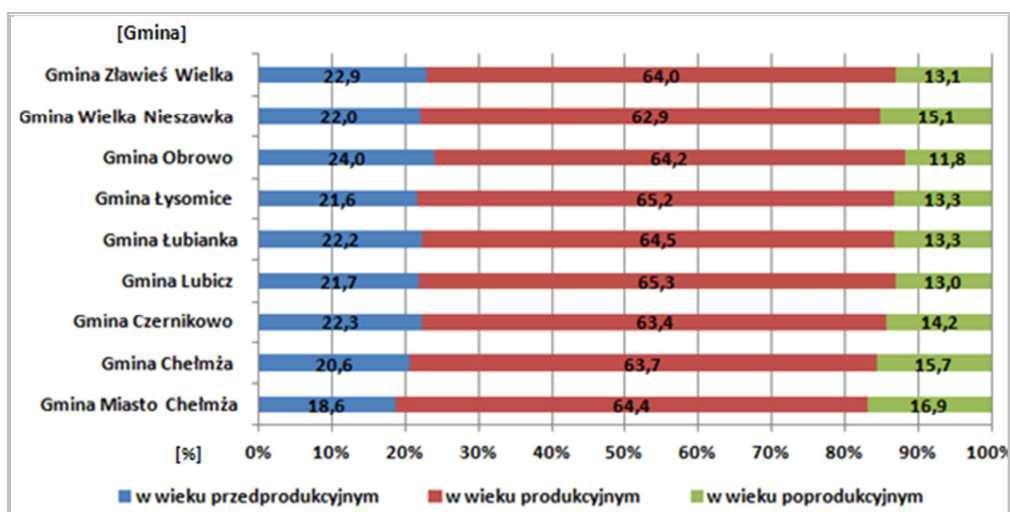
Tabela 12. Ludność miasta Chełmży z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym	%	20,7	20,2	19,7	19,3	18,9	18,6
w wieku produkcyjnym	%	64,6	64,8	64,9	64,9	64,8	64,4
w wieku poprodukcyjnym	%	14,7	15,0	15,4	15,8	16,3	16,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W strukturze ludności miasta Chełmży według ekonomicznych grup wieku w 2014 r. dominowała ludność w wieku produkcyjnym, która stanowiła 64,4% ludności ogółem. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 18,6% wszystkich mieszkańców, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym kształtowała się na poziomie 16,9%. Taka struktura wiekowa na terenie miasta świadczy o niekorzystnej sytuacji demograficznej. Z biegiem lat coraz więcej osób zacznie opuszczać rynek pracy, co przyczyni się do dalszego wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Nie jest to zjawisko korzystne, gdyż świadczy o starzeniu się społeczeństwa lokalnego, co pociąga za sobą wiele niekorzystnych konsekwencji. Znaczna część dochodów miasta będzie musiała być kierowana na zapewnienie odpowiednich warunków życia osobom w starszym wieku (np. usługi opiekuńcze). Starzejące się społeczeństwo to również zmniejszenie zasobów pracy. Poza tym wzrost liczby osób starszych wpływa na mniejszy popyt na „nowinki” technologiczne, a większy na szeroką gamę usług związanych z ochroną zdrowia i opieką socjalną. W celu zwiększenia przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym równoważących wzrastającą ilość osób w wieku poprodukcyjnym, ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających na celu dalsze przyciąganie na teren analizowanej gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu.

Wykres 3. Struktura ekonomiczna ludności w powiecie toruńskim w 2014 r. – analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Porównując strukturę ekonomicznych grup wieku miasta Chełmży z pozostałymi gminami wchodzącymi w skład powiatu toruńskiego, należy stwierdzić, że:

- udział osób w wieku przedprodukcyjnym na poziomie 18,6% w mieście, był najniższym w całym powiecie;
- miasto Chełmża zajmowało 4 miejsce w powiecie toruńskim pod względem udziału ludności w wieku produkcyjnym, który wynosił 64,4%;
- Chełmża miała najwyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w całym powiecie, który wynosił 16,9%.

Wskaźnik obciążenia demograficznego

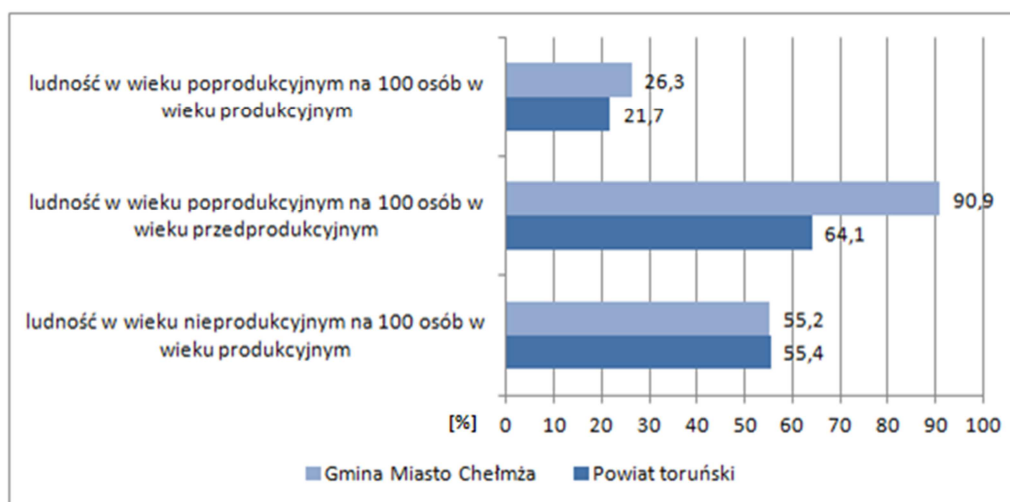
Analiza wskaźnika obciążenia demograficznego wskazuje, że na terenie Chełmży w latach 2009-2014 o 0,4 pkt. proc. zwiększył się odsetek osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym, o 4,9 pkt. proc. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym oraz odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym o 1,2 pkt. proc. w stosunku do osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 13. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie miasta Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	54,8	54,3	54,0	54,1	54,2	55,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	70,7	74,0	77,9	81,6	86,0	90,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	22,7	23,1	23,7	24,3	25,1	26,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego miasta Chełmży na tle powiatu toruńskiego w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźniki dotyczące struktury wiekowej ludności w mieście Chełmży kształtują się mniej korzystnie niż w przypadku powiatu toruńskiego. Dodatkowo zauważalny jest systematyczny spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności miasta, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja ta jest tożsama z ogólnopolskimi tendencjami dotyczącymi zmian w strukturze wiekowej ludności i świadczy o występowaniu zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Ruch naturalny

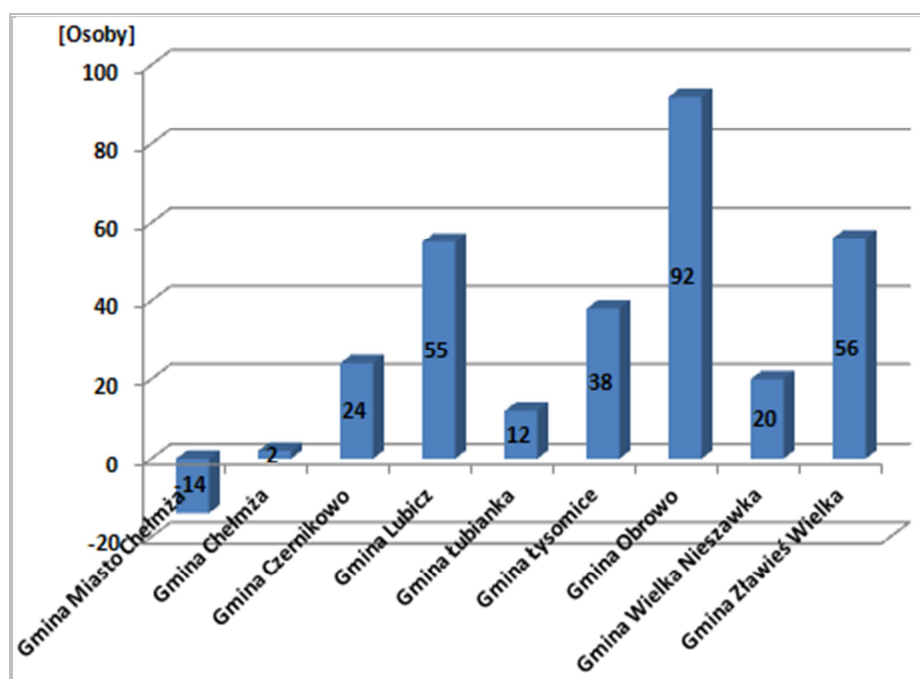
W latach 2010-2014 przyrost naturalny na terenie miasta Chełmży we wszystkich latach był ujemny, co oznacza przewagę liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Wartość przyrostu naturalnego najmniej korzystnie kształtowała się w roku 2012 (-37). Wartość dodatnia przyrostu naturalnego została odnotowana jedynie w 2009 r.

Tabela 14. Ruch naturalny na terenie miasta Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe	-	190	165	153	136	135	145
Zgony	-	160	170	154	173	163	159
Przyrost naturalny	-	30	-5	-1	-37	-28	-14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 5. Przyrost naturalny na terenie powiatu toruńskiego w 2014 r. – analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wśród gmin powiatu toruńskiego wartości przyrostu naturalnego kształtowały się najmniej korzystnie dla miasta Chełmży, gdyż jedynie na terenie miasta były one ujemne. W pozostałych jednostkach wchodzących w skład powiatu toruńskiego przyrost naturalny przyjmował wartości dodatnie. Najwyższy przyrost naturalny w 2014 r. odnotowano w Gminie Obrowo.

Migracje

W latach 2009-2014 na terenie miasta Chełmży saldo migracji we wszystkich latach analizy było ujemne, co oznacza, że więcej osób wymeldowało się niż zameldowało na terenie miasta.

Tabela 15. Ruch migracyjny na terenie miasta Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania ogółem	osoba	122	96	118	109	115	127
z miast	osoba	48	41	52	41	39	63
ze wsi	osoba	70	50	56	57	76	62
z zagranicy	osoba	4	5	10	11	0	2
Wymeldowania ogółem	osoba	150	175	195	189	174	174
do miast	osoba	55	63	66	60	59	65
na wieś	osoba	80	97	73	105	77	100
za granicę	osoba	15	15	56	24	38	9
saldo migracji	osoba	-28	-79	-77	-80	-59	-47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Analizując dane dotyczące liczby osób zameldowanych należy stwierdzić, że na terenie Chełmży zameldowała się podobna liczba osób z miasta, jak i obszarów wiejskich, odpowiednio 63 i 62 osoby. Dodatkowo w 2014 r. miały miejsce 2 zameldowania z zagranicy. Natomiast jeżeli chodzi o wymeldowania zdecydowanie więcej osób wyprowadziło się na wieś (tj. 57,47%) niż do miast (37,35%). Osoby, które wyprowadziły się poza granice kraju stanowiły 5,17% wszystkich wymeldowanych z terenu miasta. Ogólne saldo migracji dla miasta Chełmży w 2014 r. wyniosło -47 osób.

Prognoza demograficzna

Prognozuje się, że do 2022 roku liczba ludności na terenie miasta Chełmży zmniejszy się z 14 905 osób (2014 r.) do 14 706 osób, co stanowi spadek o 1,04%.

Z prognozowanych danych dotyczących liczby ludności na terenie Chełmży wynika, że w okresie obowiązywania Strategii Rozwoju tj. w latach 2016-2022 będzie następował systematyczny spadek liczby ludności. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki przeprowadzonej prognozy.

Tabela 16. Prognoza liczby ludności na terenie miasta Chełmży w latach 2016-2022

Prognoza ludności	
Rok	Oosby
2016	14 860
2017	14 847
2018	14 833
2019	14 811
2020	14 784
2021	14 748
2022	14 706

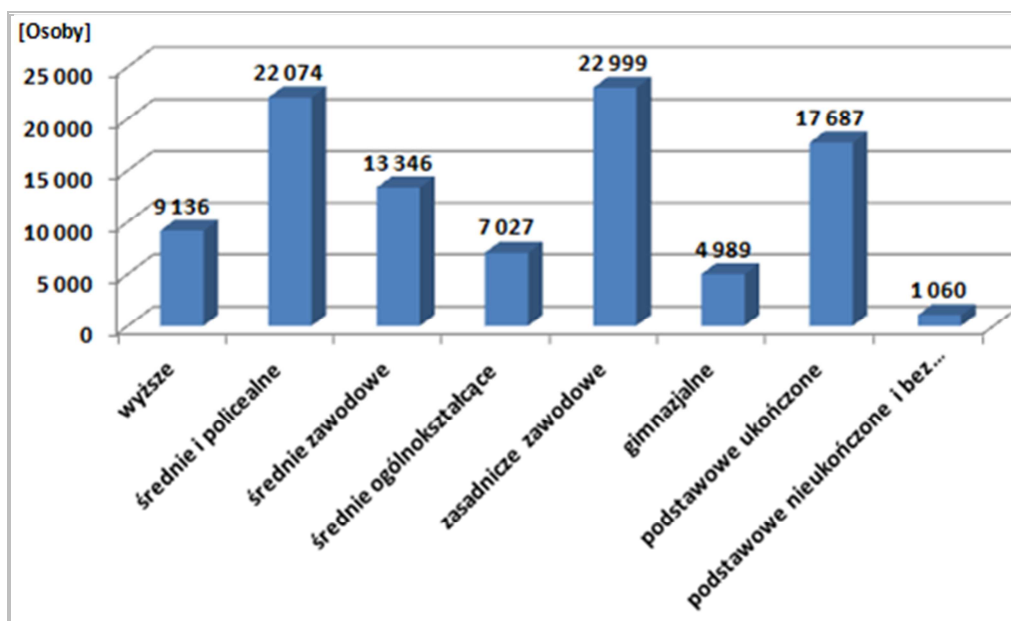
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050

Wykształcenie mieszkańców

Ze względu na brak informacji dotyczących poziomu wykształcenia mieszkańców miasta Chełmża (ostatnie dane pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.), przedstawiono dane dla całego powiatu toruńskiego.

W 2011 r. na terenie powiatu toruńskiego najliczniejszą grupę mieszkańców stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym (22 999 osoby) oraz wykształceniem średnim i policealnym (22 074 osoby). Grupa z wykształceniem podstawowym liczyła 17 687 osób. Liczba mieszkańców powiatu z wykształceniem wyższym wyniosła 9 136 osób. Najmniejszy udział stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego – 1 060 osób.

Wykres 6. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu toruńskiego w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

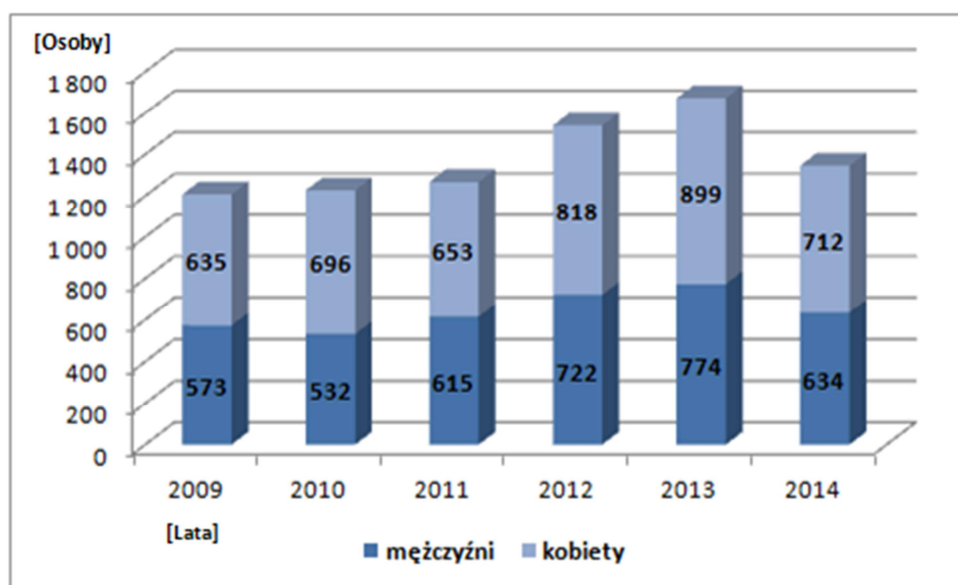
Grupa mieszkańców powiatu toruńskiego z wykształceniem wyższym w 2011 r. wynosiła 9 136 osób, w tym kobiety stanowiły 59,08% tej grupy a mężczyźni 40,92%. Odwrotna sytuacja kształtowała się w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego, gdzie dominującą część tej grupy stanowili mężczyźni.

Poziom wykształcenia mieszkańców powiatu toruńskiego, a więc także mieszkańców Chełmży jest bardzo zróżnicowany. Z punktu widzenia oczekiwań rynku pracy oraz kierunków rozwoju województwa w kontekście rozwoju usług profesjonalnych i innowacyjnych, mieszkańcy miasta Chełmży w większości nie dysponują poszukiwanym rodzajem wykształcenia – niewielka grupa osób posiada wykształcenie wyższe. W strukturze wykształcenia osoby z wykształceniem zawodowym zasadniczym stanowią dominującą grupę populacji. Osoby z wykształceniem wyższym lepiej odnajdują się na rynku pracy i mają większe szanse na znalezienie zatrudnienia, co potwierdzają informacje przedstawione w kolejnym rozdziale.

II.2.2. Rynek pracy i bezrobocie

Na koniec 2014 r. w mieście Chełmży zarejestrowanych było 1 346 osób bezrobotnych, w tym 712 osób, tj. 52,90% stanowiły kobiety. W latach 2009-2014 liczba osób bezrobotnych ulegała wahanom. Najmniej osób bezrobotnych odnotowano w 2009 r. (1 208 osób), a najwięcej w 2013 r. (1 673 osób).

Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych w mieście Chełmży w latach 2009-2014 z podziałem na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

W 2014 r. zarejestrowani bezrobotni na terenie miasta stanowili 14% liczby ludności w wieku produkcyjnym miasta.

W 2014 r. w porównaniu z liczbą osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminach powiatu toruńskiego, w Chełmży jest ich najwięcej. Należy jednak zwrócić uwagę, iż analizując dane dotyczące liczby bezrobotnych w porównaniu do ogólnej liczby mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego, sytuacja Chełmży nie była najgorsza, gdyż udział ten wynosił 9,03%. Największy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w 2014 r. na terenie powiatu toruńskiego zanotowano w gminie Czernikowo, udział ten wynosił 9,94%

Tabela 17. Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu toruńskiego w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	% udział w ogólnej liczbie ludności
Gmina Miasto Chełmża	1208	1228	1268	1540	1673	1346	9,03%
Gmina Chełmża	648	675	642	813	819	727	7,42%
Gmina Czernikowo	809	771	847	954	1021	893	9,94%
Gmina Lubicz	852	943	911	1038	1033	880	4,60%
Gmina Łubianka	339	303	319	370	396	291	4,35%
Gmina Łysomice	504	472	459	539	600	477	5,01%
Gmina Obrowo	643	758	789	820	841	775	5,22%
Gmina Wielka Nieszawka	230	248	234	239	228	189	3,82%
Gmina Zławieś Wielka	656	705	594	657	734	591	4,44%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Według danych przedstawionych w poniższej tabeli można wnioskować, że w strukturze osób bezrobotnych zauważalna jest zależność między poziomem wykształcenia, a liczbą osób przebywających na bezrobociu. Na koniec czerwca 2014 r. największy odsetek w grupie osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (525 osób) oraz zasadniczym zawodowym (505 osób). Najmniej liczną grupę bezrobotnych reprezentowały osoby z wykształceniem wyższym (50 osób) i średnim ogólnokształcącym (169 osób).

Tabela 18. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Miasta Chełmży

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	VI 2014
Liczba bezrobotnych wg wieku						
od 18 do 24 roku życia	273	265	258	318	331	235
od 25 do 34	313	328	348	449	502	442
od 35 do 44	238	261	249	315	324	303
od 45 do 54	270	260	277	300	328	266
od 55 do 59	98	97	106	129	140	127
od 60 do 64 roku życia	16	17	30	29	48	52
Liczba bezrobotnych wg wykształcenia						
Wyższe	40	51	50	58	70	50
Policealne i średnie zawodowe	163	229	173	219	229	176
Średnie ogólnokształcące	142	140	139	178	195	169

Zasadnicze zawodowe	431	407	459	567	616	505
Gimnazjalne i poniżej	432	401	447	518	563	525

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miasto Chełmża na lata 2015-2020

Najwyższy poziom bezrobocia w 2014 r. został odnotowany w grupie wiekowej między 25 a 34 rokiem życia (442 osoby) oraz między 35 a 44 rokiem życia (303 osoby). Najmniej liczną grupę bezrobotnych na terenie miasta stanowiły osoby między 60 a 64 rokiem życia, czyli w okresie przedemerytalnym.

Tabela 19. Struktura bezrobocia na terenie Chełmży w 2014 r. - osoby długotrwale bezrobotne

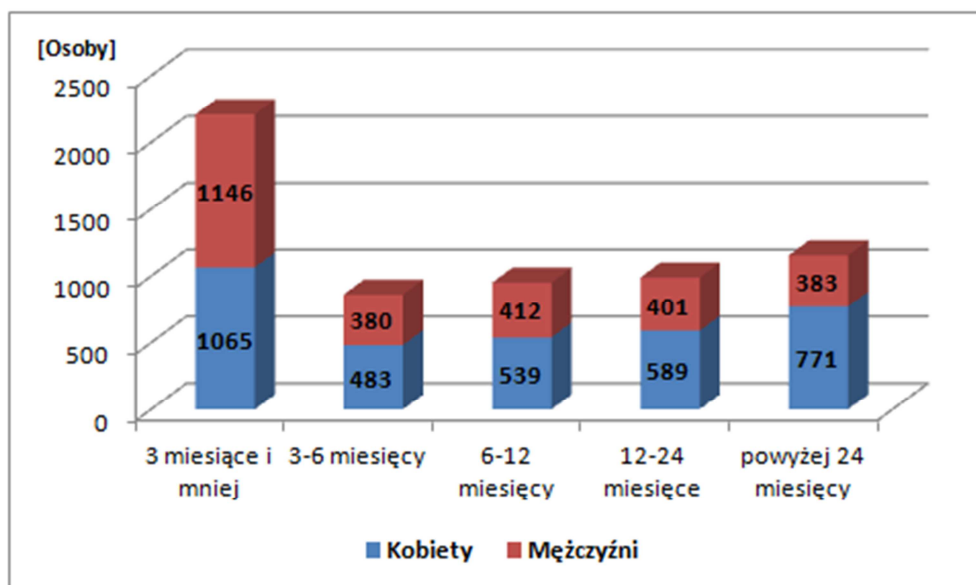
Liczba osób bezrobotnych (ogółem)	Liczba osób długotrwale bezrobotnych (ogółem)	Liczba długotrwale bezrobotnych	
		Mężczyźni	Kobiety
1346	846	368	478

Źródło: Urząd Miejski w Chełmży

W 2014 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 1 346 osób, z czego 62,85% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne tj. zgodnie z definicją GUS, osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy. W grupie osób długotrwale bezrobotnych dominowały kobiety, których liczba wyniosła 478 osób.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego zaprezentowanych na poniższym wykresie wynika, że w powiecie toruńskim kobiety w każdym przedziale czasowym oczekiwania na zatrudnienie, stanowiły liczniejszą grupę niż mężczyźni. Okres pozostawania bez pracy dla dominującej grupy kobiet w 2014 r. to aż 12 miesięcy. Natomiast wśród mężczyzn najliczniejszą grupę stanowiły osoby oczekujące na zatrudnienie 3 miesiące lub mniej. Taka sytuacja świadczy o dużo trudniejszych warunkach na rynku pracy wśród kobiet.

Wykres 8. Czas pozostawania bez pracy osób bezrobotnych w powiecie toruńskim- stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

II.2.3. Aktywność społeczna mieszkańców gminy

Na terenie miasta Chełmży działają organizacje typu „non profit”, które stanowią potencjał przyczyniający się w istotnym stopniu do budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Tabela 20. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Gminy Miasta Chełmży

L.p.	Nazwa organizacji	Adres
1.	Międzyszkolny Klub Sportowy	87-140 Chełmża, ul. Hallera 23
2.	Stowarzyszenie Wsparcie	87-140 Chełmża, ul. Hallera 19
3.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Pomocna Dłoń”	87-140 Chełmża, ul. Tumaska 20
4.	Towarzystwo Przyjaciół Chełmży	87-140 Chełmża, Rynek 4
5.	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Toruniu, Koło Miejskie PZW nr 8 w Chełmży	87-140 Chełmża, ul. Bł. Juty 5
6.	Chełmżyńskie Towarzystwo Wioślarskie 1927	87-140 Chełmża, ul. 3 – go Maja 14
7.	Stowarzyszenie Muzyczne Kamerton w Chełmży	87-140 Chełmża, ul. Bydgoska 4
8.	Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Kujawsko-Pomorska Hufiec Chełmża	87-140 Chełmża, ul. Sądowa 4
9.	Liga Ochrony Przyrody Zarząd Okręgu w Toruniu oddział w Chełmży	87-140 Chełmża, ul. Wyszyńskiego 1a/5
10.	Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Zarząd Rejonowy w Toruniu- Jednostka WOPR w Chełmży	87-100 Toruń, ul. Popiełuszki 3
11.	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Chełmży	87-140 Chełmża, ul. Sikorskiego 33
12.	Klub Sportowy „Chełmża”	87-140 Chełmża, Ul. Traugutta 30
13.	Klub Sportowo – Turystyczny „Włókniarz”	87-140 Chełmża, ul. Bulwar 1000-lecia
14.	Klub Sportowy „Legia” Chełmża	87-140 Chełmża, ul. 3 – go Maja 18
15.	Klub Sportowy „Grom”	87-140 Chełmża, ul. Św. Jana 20
16.	Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”	87-140 Chełmża ul. Hallera 17
17.	Stowarzyszenie „Białe Żagle” Chełmża	87-140 Chełmża ul. Dworcowa 8/5
18.	Uczniowski Klub Sportowy „Włókniarz”	87-140 Chełmża ul. Piotra Skargi 1

L.p.	Nazwa organizacji	Adres
19.	Chełmżyński Klub Sportowy Gier Karcianych „As Pik” w Chełmży	87-140 Chełmża ul. Bydgoska 7

Źródło: Rejestr organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy Miasta Chełmży,
<http://www.chelmza.pl/4765,organizacje-pozarządowe.html>

Przedmiot działalności poszczególnych organizacji pozarządowych jest bardzo zróżnicowany. Dominują organizacje o charakterze sportowym.

Władze samorządowe wspierają działalność organizacji pozarządowych, stanowiących wyraz aktywności społeczności miejskiej. W 2014 r. organizacje pożytku publicznego otrzymały środki finansowe w wysokości 209 000,00 zł., na realizację różnych zadań. Przyznane dotacje przeznaczone zostały m.in. na działania sportowe rozwijające zdolności dzieci i młodzieży w różnych dyscyplinach sportowych, wspieranie współzawodnictwa, organizację imprez o charakterze kulturalnym i sportowym i inne działania w sektorze społecznym.

Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Chełmży są ważnym partnerem dla władz samorządowych, wspierającym wykonywanie zadań publicznych. W ramach tej współpracy oprócz przyznawanego wsparcia finansowego, władze miasta wykorzystują swoją stronę internetową do promowania działalności organizacji tj. zamieszczają zapowiedzi planowanych wydarzeń, relacje z imprez, które organizują bądź, w których biorą udział, jak również informacje o ich osiągnięciach, sukcesach. Niejednokrotnie miasto jest również partnerem zaangażowanym w organizację wydarzeń o charakterze kulturalno-rekreacyjnym.

II.2.4. Oświata i wychowanie

Opieka nad dziećmi do lat 3

Na terenie miasta Chełmża funkcjonuje niepubliczny klub dziecięcy pod nazwą „Klub Aniołek”, który powstał przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej. Klub prowadzi działalność opiekuńczo – wychowawczą dla dzieci od 1 do 3 roku życia. Klub jest prowadzony w partnerstwie z Gminą Miasto Chełmża.

Dzieci korzystające z usług Klubu mają zapewnione:

- profesjonalną opiekę, edukację i wychowanie dzieci w wieku od 1 do 3 lat,
- całodienne wyżywienie spełniające obowiązujące normy żywieniowe,
- usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne świadczone przez wykwalifikowany personel,
- działania profilaktyczne i promujące zdrowie,
- prowadzenie programu adaptacyjnego w celu ułatwienia przystosowania się dziecka do pobytu w klubie dziecięcym,
- zaspokajanie potrzeb fizycznych, społecznych, psychicznych i emocjonalnych dziecka,
- prowadzenie urozmaiconych zajęć dydaktyczno-wychowawczych i rozwojowych zgodnie z programem pracy żłobka.

Istotnym czynnikiem ułatwiającym kobietom powrót do aktywności zawodowej po urodzeniu dziecka jest dostęp do infrastruktury w zakresie zapewnienia opieki dla dzieci do 3 roku życia. Opieka ta może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Na terenie Chełmży jest w tym zakresie obecnie luka, gdyż oprócz placówek niepublicznych zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 nie funkcjonuje żadna tego typu placówka publiczna. Powoduje to ograniczoną dostępność do tego rodzaju usług z powodu wysokich kosztów czesnego. W związku z powyższym podjęcie działań w przedmiotowym zakresie jest uwarunkowane przeprowadzeniem analizy problemu i potrzeb w tym obszarze.

Przedszkola

Na terenie miasta Chełmży wychowanie przedszkolne zapewniają 2 przedszkola publiczne: Przedszkole Miejskie w Chełmży nr 1 oraz Przedszkole Miejskie nr 2 w Chełmży, a także 2 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

W 2014 r. do przedszkoli uczęszczało 311 dzieci, a do oddziałów przedszkolnych 38 dzieci. W porównaniu z rokiem 2009 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli zwiększyła się ponad 8%.

Natomiast liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zwiększyła się o 100% ponieważ w 2009 r. tego rodzaju oddziały jeszcze nie funkcjonowały.

Tabela 21. Wychowanie przedszkolne w mieście Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Przedszkola ogółem							
ogółem	ob.	2	2	2	2	2	2
oddziały	-	12	13	12	12	13	13
miejsca	msc.	265	297	300	301	299	303
dzieci	osoba	287	303	281	291	304	311
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych							
ogółem	ob.	0	0	3	3	2	2
oddziały	-	0	0	5	3	4	2
dzieci	osoba	0	0	102	76	93	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Od 2009 roku zauważalny jest systematyczny wzrost udziału dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W porównaniu z rokiem bazowym odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w tej grupie wiekowej, zwiększył się o 20,9 pkt. proc. i na koniec 2013 r. wyniósł 51,8%. Analogicznie w tym samym czasie odsetek ten dla powiatu toruńskiego wynosił 51,8%, a dla województwa kujawsko-pomorskiego 67,4%.

Tabela 22. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w mieście Chełmży w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013
dzieci w wieku 3	osoba	30	32	38	53	42
dzieci w wieku 4	osoba	53	58	63	56	68
dzieci w wieku 5	osoba	67	77	129	140	144
dzieci w wieku 6	osoba	135	136	51	41	49
Razem		285	303	281	290	303

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Należy zauważyć, że od 1 września 2015 r. prawo do korzystania z edukacji przedszkolnej zyskały wszystkie 4-letnie dzieci, a gmina ma obowiązek przyjąć je do oddziałów przedszkolnych. Natomiast od 1 września 2017 r. prawo do korzystania z edukacji przedszkolnej będą miały wszystkie dzieci 3-letnie, które gmina zobowiązana będzie przyjąć do oddziałów przedszkolnych.

W związku z powyższym istnieje potrzeba tworzenia nowych miejsc przedszkolnych. Wymaga to dostosowania istniejącej infrastruktury edukacyjnej do potrzeb funkcjonowania oddziałów przedszkolnych, w tym działań typowo infrastrukturalnych, jak również zapewnienie odpowiedniego wyposażenia placówek. Dodatkowo powoduje to także konieczność odpowiedniego zagospodarowania terenów wokół szkół i przedszkoli (m.in. placów zabaw) w celu dostosowania ich do większej liczby miejsc w oddziałach przedszkolnych.

W zakresie nauczania przedszkolnego oferta istniejąca w chełmżyńskich przedszkolach jest atrakcyjna i dość konkurencyjna, zachodzi jednak potrzeba dalszego jej rozwijania. Dotyczy to głównie prowadzenia zajęć dodatkowych, wspierających prawidłowy rozwój przedszkolaków w zakresie nauki języków obcych, rytmiki, gimnastyki korekcyjnej czy logopedii.

Szkoły podstawowe

Na terenie Gminy Miasta Chełmży funkcjonują:

- Szkoła Podstawowa nr 2,
- Szkoła Podstawowa nr 3,
- Szkoła Podstawowa nr 5.
- Szkoła Podstawowa nr 4 Specjalna funkcjonująca w Zespole Szkół Specjalnych.

Dla wskazanych powyżej trzech szkół podstawowych, organem prowadzącym jest Gmina Miasto Chełmża. W niniejszych placówkach na dzień 30 września 2014 roku, obowiązek szkolny realizowało 1 320 uczniów.

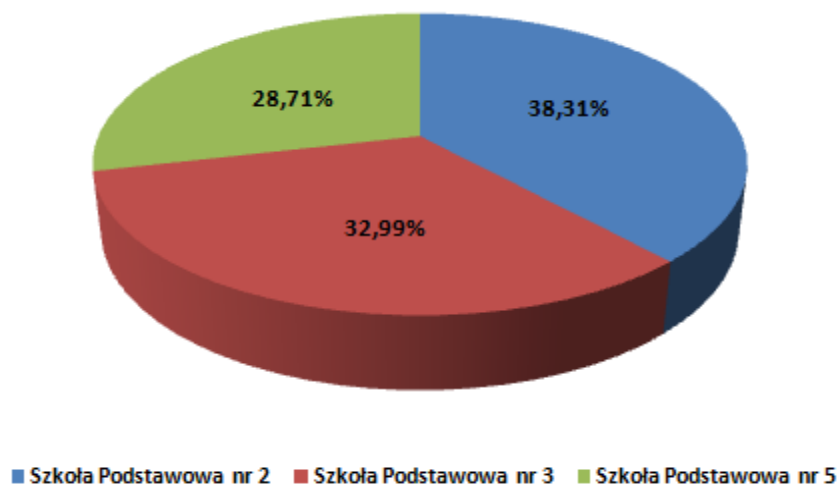
Tabela 23. Liczba uczniów w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Chełmża

Placówka oświatowa	Liczba uczniów w 2013 r.	Liczba uczniów w 2014 r.
Szkoła Podstawowa nr 2	356	367
Szkoła Podstawowa nr 3	331	316
Szkoła Podstawowa nr 5	258	275

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miasto Chełmża na lata 2015-2020

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, że liczba uczniów w poszczególnych placówkach oświatowych zwiększyła się, przy czym wyjątek stanowiła Szkoła Podstawowa nr 3, w której liczba uczniów zmalała.

Wykres 9. Procentowy udział dzieci uczęszczających do szkół podstawowych na terenie miasta Chełmży– stan na rok 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej uczniów uczęszczało w 2014 r. do Szkoły Podstawowej nr 2 (38,31%). W następnej kolejności do Szkoły Podstawowej nr 3 (32,99%), a najmniej do Szkoły Podstawowej nr 5 (28,71%).

Wyniki sprawdzianu VI klas

Uczniowie szkół podstawowych na terenie miasta Chełmży w latach 2012-2014 osiągnęli coraz wyższe wyniki w nauce. Zauważalna jest poprawa uzyskanych wyników w każdym roku. Na przestrzeni lat 2012-2014 nastąpiła poprawa wyników o 4,51 p.p.

Tabela 24. Średnie wyniki egzaminów klas VI (zestaw standardowy) w kraju, województwie kujawsko-pomorskim i mieście Chełmża w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Gmina Miasto Chełmża	20,49%	21,66%	25,00%
Województwo kujawsko-pomorskie	22,10%	23,60%	25,00%
Polska	22,80%	24,00%	25,80%

Źródło: <http://www.oke.gda.pl/>

W latach 2012-2014 średnie wyniki egzaminów szóstoklasistów w mieście kształtowały się na podobnym poziomie jak przeciętne wyniki w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju.

Szkoły gimnazjalne

Na terenie gminy funkcjonują dwa gimnazja:

- Gimnazjum nr 1.
- Gimnazjum nr 2 Specjalne w Zespole Szkół Specjalnych.

W 2014 r. do gimnazjum, dla którego organem prowadzącym jest miasto Chełmża uczęszczało 332 uczniów. W stosunku do roku 2013 liczba uczniów zmniejszyła się o 11,47%.

Tabela 25. Liczba uczniów Gimnazjum nr 1 w Chełmży

Placówka oświatowa	Liczba uczniów w 2013 r.	Liczba uczniów w 2014 r.
Gimnazjum nr 1	375	332

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych n terenie Gminy Miasto Chełmża w lata 2015-2020

O jakości kształcenia w gimnazjum w Chełmży świadczą średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych przeprowadzonych w latach 2012-2014. Uczniowie gimnazjów osiągnęli zbliżone bądź niekiedy wyższe wyniki egzaminów niż średnia dla województwa kujawsko – pomorskiego oraz kraju, zarówno z języka polskiego, historii, jak i matematyki. Ponadto, należy zauważyć, że uzyskiwane przez uczniów wyniki z roku na rok były coraz lepsze. W analizowanym okresie wyniki poprawiły się: z języka polskiego o 3,8 p.p., z historii i wiedzy o społeczeństwie o 4,1 p.p., z matematyki o 6,53 p.p. Taka sytuacja świadczy o systematycznym podnoszeniu jakości kształcenia na terenie Chełmży.

Szczegółowe informacje dotyczące średnich wyników z egzaminów gimnazjalnych prezentuje tabela.

Tabela 26. Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych (%) w mieście Chełmży na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	język polski			historia i wiedza o społeczeństwie			matematyka		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Gmina Miasto Chełmża	63,05%	56,20%	66,85%	56,06%	53,53%	60,16%	42,36%	42,90%	48,89%
Województwo kujawsko-pomorskie	64,00%	61,00%	65,00%	59,00%	56,00%	58,00%	46,00%	46,00%	45,00%
Polska	65,00%	62,00%	68,00%	61,00%	58,00%	59,00%	47,00%	48,00%	47,00%

Źródło: <http://www.oke.gda.pl/>

Na terenie Chełmży zarówno w szkołach podstawowych, jak i gimnazjach prowadzone są liczne zajęcia pozalekcyjne i koła zainteresowań dla uczniów, tak by poszerzać ofertę nauczania i zapewniać dzieciom wszechstronną edukację. Ponadto, w szkołach realizowane są zajęcia mające na celu poprawę wyników oraz rozwijające zdolności uczniów z trudnościami w pisaniu i czytaniu.

W chełmżyńskich szkołach realizowane są różne projekty podnoszące jakość kształcenia, w tym współfinansowane ze środków unijnych. Ich zakres dotyczy wzmacniania kompetencji i rozwijania umiejętności uczniów. W ostatnich latach realizowane były m.in.:

- **„Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych”** – w ramach tego projektu zostały zakupione materiały i pomoce dydaktyczne wspomagające naukę dzieci posiadających specyficzne trudności w czytaniu i pisaniu, w tym zagrożonych ryzykiem dysleksji; logopedyczne; dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych; socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne; korekcyjno – kompensacyjne; rozwijające zainteresowania językiem angielskim; rozwijające zdolności matematyczno – przyrodnicze; artystyczne i gimnastyki korekcyjnej. Wyposażenie szkół w materiały i specjalistyczny sprzęt przyczynia się do podniesienia jakości i zakresu pomocy udzielanej uczniom, w szczególności tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- **„Czego Jaś się nie nauczy - wzbogacenie oferty edukacyjnej szkół realizujących kształcenie ogólne z terenu powiatu toruńskiego w roku szkolnym 2009/2010”** – w chełmżyńskich szkołach podstawowych oraz gimnazjum odbywały się następujące zajęcia pozalekcyjne: dydaktyczno-wyrównawcze, rozwijające kompetencje informatyczne, rozwijające kompetencje porozumiewania się w języku angielskim, rozwijające kompetencje matematyczne i naukowo-techniczne oraz doradztwo edukacyjno-zawodowe. Oferta dodatkowych zajęć pozwoliła wyrównać zaległości w nauce, jak również poprawić umiejętności i zainteresowania uczniów.
- **„Z Małgosią po naukę”** – celem projektu było wzmocnienie oferty edukacyjnej 60 szkół realizujących kształcenie ogólne z terenu powiatu toruńskiego w roku szkolnym 2010/2011, ukierunkowane na wyrównywanie szans edukacyjnych i zwiększenie konkurencyjności 4000 uczniów na rynku pracy.
- **„Przygotowanie i wyposażenie pracowni fizycznej i chemicznej w Gimnazjum Nr 1 w Chełmży”** – w ramach projektu Gimnazjum Nr 1 w Chełmży otrzymało nowoczesnie wyposażone pracownie fizyczną i chemiczną oraz mini laboratorium. Kompleksowe wyposażenie pracowni przyczyniło się do poprawy warunków oraz jakości kształcenia w chełmżyńskim gimnazjum.

Na jakość kształcenia wpływa także stan infrastruktury edukacyjnej. Na terenie Chełmży większość budynków oświatowych jest bardzo starych – niektóre pochodzą z przełomu wieków, przez co dzieciom jak również kadrze nauczycielskiej nie są zapewniane odpowiednie i komfortowe warunki nauczania i pracy. W poszczególnych obiektach szkolnych prowadzone są na bieżąco prace mające na celu ich adaptację do zmieniających się wymogów i oczekiwań. Inwestycje realizowane

w tych budynkach są prowadzone w ramach możliwości finansowych miasta, jednak nakłady są nadal niewspółmierne do istniejących potrzeb i oczekiwań. Taki stan rzeczy wpływa negatywnie na jakość kształcenia uczniów.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie miasta Chełmży funkcjonują szkoły na poziomie ponadgimnazjalnym. Należą do nich:

- Zespół Szkół w Chełmży, w tym liceum, technikum oraz szkoła zawodowa;
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2 Specjalna w Chełmży funkcjonująca w ramach Zespołu Szkół Specjalnych w Chełmży.

Część młodzieży uczęszcza do szkół poza granicami Chełmży, w tym głównie do pobliskiego Torunia.

Tabela 27. Liczba młodzieży na terenie miasta Chełmża w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
16 lat	214	203	182	178	170	161
17 lat	204	214	202	179	175	168
18 lat	232	198	211	199	178	176
% udział młodzieży (16-18 lat) w ogólnej liczbie ludności	4,28%	4,03%	3,92%	3,69%	3,49%	3,39%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W 2014 r. liczba młodzieży w wieku 16-18 lat wyniosła 505 osób. Jak pokazują dane GUS, młodzież stanowi ok. 4% wszystkich mieszkańców miasta. Liczba młodzieży w okresie ostatnich 5 lat zmniejszyła się aż o 22,31%. Jest to efekt niekorzystnych zmian demograficznych dotyczących Chełmżę.

Szkolnictwo wyższe w regionie zapewniają dwa duże ośrodki akademickie w Toruniu i Bydgoszczy.

Uniwersytet Trzeciego Wieku

Na terenie Miasta Chełmży od października 2012 roku funkcjonuje filia Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Powstała ona z inicjatywy Burmistrza Jerzego Czerwińskiego. Zajęcia prowadzone są w salach Chełmżyńskiego Ośrodka Kultury.

Działalność Uniwersytetu cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem słuchaczy. Wynika to z potrzeby aktywności zwłaszcza osób w starszym wieku, jak również ciekawej i zróżnicowanej oferty odbywających się zajęć. W ramach Uniwersytetu prowadzone są zarówno wykłady, jak również

zajęcia warsztatowe. Słuchacze wykazują duże zainteresowanie podróżowaniem, w związku z czym zapewniono możliwość uczestnictwa w licznych wycieczkach krajowych i zagranicznych organizowanych w ramach działalności Uniwersytetu.

Rozpoczęcie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku pozwala w sposób efektywny zagospodarować wolny czas seniorom, a tym samym wzmocnić ich obecność w życiu społecznym. UTW pozwala pogłębiać wiedzę w wielu dziedzinach, ułatwia rozwijanie zainteresowań i pasji poprzez uczestnictwo w interesujących zajęciach. UTW to również możliwość zawierania nowych znajomości z innymi seniorami, wymiana doświadczeń, integracja lokalnego środowiska, wspólne podróżowanie, organizowanie ciekawych imprez i nawiązywanie kontaktów z filiami działającymi w ramach UTW przy WSG w Bydgoszczy².

²Źródło: Opracowanie na podstawie <http://www.pimbp.pl/uniwersytet-trzeciego-wieku.html>

II.2.5. Ochrona zdrowia

Na terenie miasta Chełmży zapewniony jest dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowia. Usługi medyczne świadczone są przez:

- Szpital Powiatowy w Chełmży Spółka z o.o.
- W zakresie usług lekarskich:
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Kardiochron" s.c., Poradnia Kardiologiczna Orzechowska - Słomska Lidia, Andrzej Słomski, Chełmża ul. Kościuszki 4, Chełmża ul. Generała Hallera 24;
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Praktyka Lekarza Rodzinnego Cecylia Kwabiszewska, 87-140 Chełmża ul. Sienkiewicza 1b;
 - Gabinet Lekarski Lek. Med. Alicja Piotrkowska, Specjalista Chorób Wewnętrznych Diabetolog, 87-140 Chełmża ul. Antoniego Depczyńskiego 2-4, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;
 - Podstawowa Opieka Zdrowotna Neuca Med. Sp. z o.o. Poradnia Lekarza Rodzinnego, Pracowania USG, 87-140 Chełmża ul. Szewska 10/1;
 - "Przychodnia Chełmżyńska " S.C. Ewa Antoniak-Hałat & MałgorzataJakubowska & Agnieszka Muzioł, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;
 - Gabinet Ginekologiczny Kaatz Maciej, 87-140 Chełmża ul. Broniewskiego 31;
 - Prywatny Gabinet Lekarski Marek Strawiński, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 1;
 - Prywatna Praktyka Lekarska Specjalista Chirurgii Ogólnej Cezary Hałat, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;
 - Gabinet Okulistyczny Anna Górską, 87-140 Chełmża ul. Sikorskiego 8.
- W zakresie stomatologii protetyki:
 - Prywatny Gabinet Stomatologiczny Sawińska Justyna, 87-140 Chełmża ul. Rybaki 9a/1;
 - Aldent Klinika Stomatologiczna, Aldent Pracownia Techniki Dentystycznej, Gruźlewski Radosław, 87-140 Chełmża ul. Sienkiewicza 1 B;
 - Prywatny Gabinet Stomatologiczny, Praszczątek Leszek, 87-140 Chełmża ul. Moniuszki 21;

- Centrum Stomatologiczne, Szyduczyński Bernard, 87-140 Chełmża ul. Hallera 4/2;
- Prywatny Gabinet Stomatologiczny, Woch-Kaatz Hanna - lekarz stomatolog, specjalista protetyk, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 4;

Poza szpitalem oraz podmiotami świadczącymi usługi medyczne i stomatologiczne, system opieki zdrowotnej na terenie miasta Chełmży jest uzupełniany przez działalność aptek:

- Apteka „POD ORŁEM”, 87-140 Chełmża ul. Rynek 13;
- Aptekę „POD KASZTANAMI”, 87-140 Chełmża ul. Kościuszki 1;
- Aptekę „NOVA”, 87-140 Chełmża ul. Sikorskiego 50;
- Aptekę „CENTRUM” Chełmża, 87-140 Chełmża ul. Sikorskiego 30;
- Aptekę "ARNIPHARM", 87-140 Chełmża, ul. Kościuszki 4 (w budynku Przychodni Chełmżyńskiej)³

W zakresie opieki specjalistycznej niedostępnej na terenie miasta, mieszkańcy korzystają z placówek zlokalizowanych w najbliższych dużych ośrodkach miejskich, w tym w Toruniu oraz Bydgoszczy.

^{3,4} Źródło: <http://www.chelmza.pl/8436,zdrowie.html>

II.2.6. Pomoc społeczna

Na terenie miasta Chełmży pomoc społeczną realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży, zwany dalej MOPS. Celem działania MOPS jest realizacja polityki społecznej państwa zmierzająca do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, jak również działania profilaktyczne.

Poza MOPS na terenie miasta działają również inne podmioty związane w różnym stopniu ze sferą pomocy społecznej, których wykaz wraz z krótką charakterystyką przedstawiono w tabeli 28.

Tabela 28. Podmioty działające w zakresie pomocy społecznej

Nazwa podmiotu	Przykłady podejmowanych działań
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Chełmży	<ul style="list-style-type: none"> – wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, – zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym, – zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia, – zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie, – integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie.
Szkoły Podstawowe i Gimnazja	<ul style="list-style-type: none"> – działalność edukacyjno-wychowawcza – wsparcie psychologa dla rodziców i uczniów – organizowanie zajęć wyrównawczych w ramach świetlic środowiskowych
Parafia	<ul style="list-style-type: none"> – działalność charytatywna (pomoc rzeczowa i finansowa rodzinom) – organizowanie i dystrybucja żywności – organizowanie wypoczynku dla dzieci
Policja	<ul style="list-style-type: none"> – zakładanie niebieskich kart – wizytowanie środowisk dysfunkcyjnych – prowadzenie pogadarek w szkołach dla rodziców i dzieci na temat zapobiegania przemocy
Caritas	<ul style="list-style-type: none"> – pomoc osobom bezdomnym, ofiarom zdarzeń losowych – wsparcie wychowawcze oraz intelektualne młodzieży – organizowanie pomocy doraźnej osobom potrzebującym

Poza MOPS na terenie miasta nie ma jednostek organizacyjnych pomocy społecznej prowadzonych przez miasto, takich jak: środowiskowe domy samopomocy, dzienne domy pomocy, noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych, kluby samopomocy, domy pomocy społecznej, mieszkania chronione, ośrodki interwencji kryzysowej, jednostki specjalistycznego poradnictwa, placówki wsparcia dziennego, placówki opiekuńczo – wychowawcze, centrum integracji społecznej, klub integracji społecznej, warsztat terapii zajęciowej, zakład aktywności zawodowej.

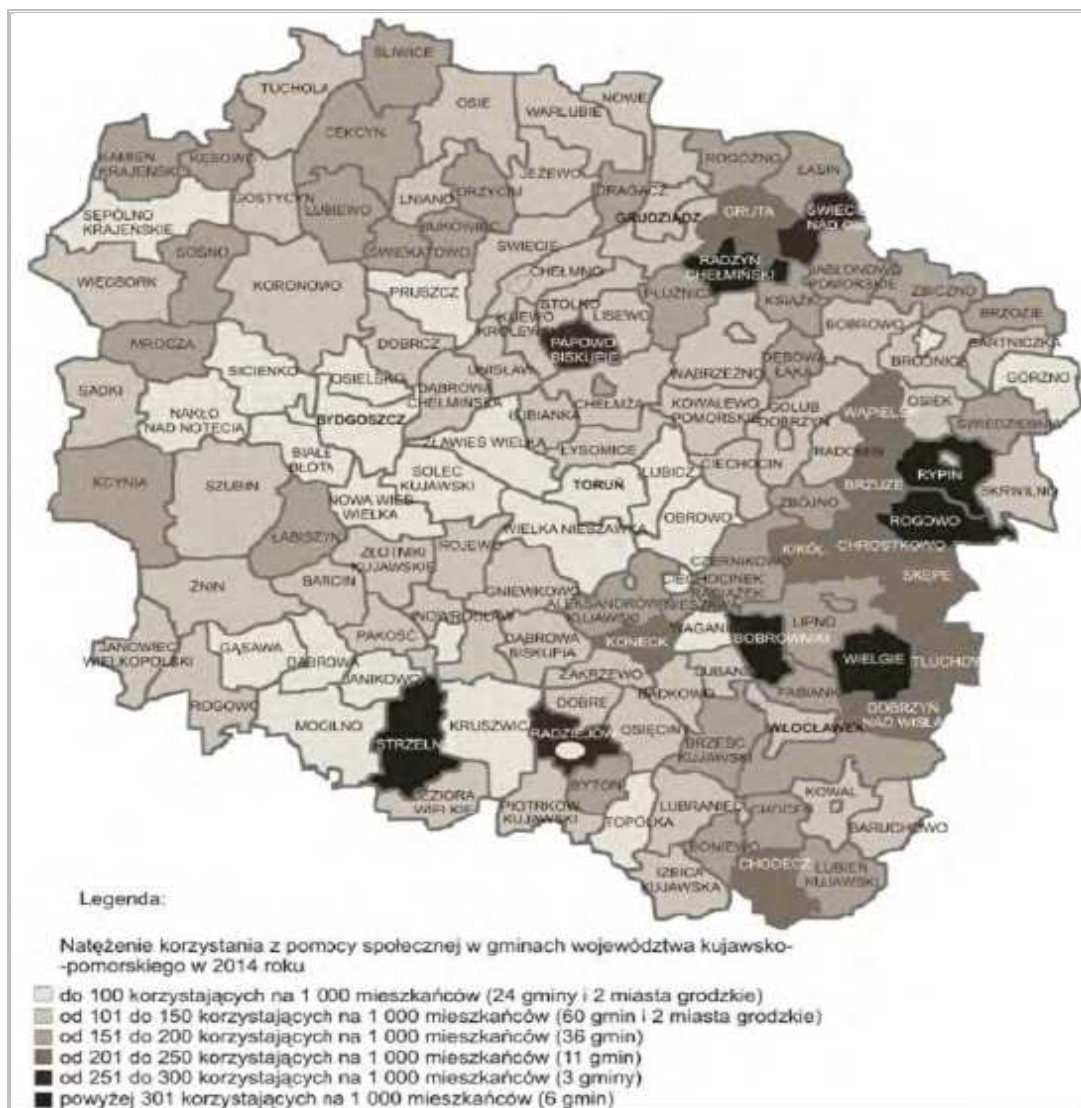
Mieszkańcy mają możliwość korzystania z takich placówek jak: domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, schroniska czy noclegownie na terenie sąsiednich jednostek samorządu terytorialnego.

Corocznie wzrasta liczba osób starszych, samotnych i chorych, wymagających całodobowej opieki. Część z tych osób wymaga umieszczenia w domu pomocy społecznej, ponieważ nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i potrzebna jest im całodobowa opieka. Na terenie gminy nie funkcjonuje tego typu placówka.

W związku z występowaniem zjawiska starzenia się społeczeństwa istotne jest podejmowanie działań pozwalających na aktywizację osób starszych oraz zapewnienie im odpowiedniej opieki.

Na terenie Chełmży widoczny jest wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2014 r. pomocy i wsparcia udzielono 1158 rodzinom, co w porównaniu z rokiem 2013 oznacza wzrost o 8 rodzin. Natężenie korzystania z pomocy społecznej dobrze obrazuje wskaźnik deprivacji, który wyraża się przez stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców regionu w przeliczeniu na 1 000 osób. Wskaźnik ten dla Chełmży w 2014 r. wyniósł 189,15 i prognozuje się jego wzrost w kolejnym roku do 194. Na poniższej mapie przedstawiono natężenie korzystających z pomocy społecznej w gminach województwa kujawsko-pomorskiego.

Rysunek 5. Natężenie korzystania z pomocy społecznej w województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej w województwie kujawsko – pomorskim w 2014 r.

Z danych zaprezentowanych na powyższym rysunku wynika, że miasto Chełmża znajduje się w grupie 36 gmin województwa kujawsko – pomorskiego, dla których wskaźnik deprivacji znajduje się w przedziale 151-200 korzystających z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców.

W tabeli 29 przedstawiono przesłanki udzielenia pomocy i wsparcia na terenie miasta Chełmży w latach 2012-2014.

Tabela 29. Powody udzielenia pomocy i wsparcia na terenie miasta Chełmży w latach 2012-2014

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2012	2013	2014
Ubóstwo	894	1064	1072
Sieroctwo	1	1	0
Bezdomność	24	31	33
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	40	46
Bezrobocie	803	1009	989
Niepełnosprawność	130	154	164
Długotrwała lub ciężka choroba	93	127	131
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	7	43	48
Alkoholizm	5	16	22
Narkomania	1	3	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	9	14
Zdarzenia losowe	0	6	5
Sytuacja kryzysowa	1	2	2

Źródło: Sprawozdania półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej- pieniężnych w naturze i usługach

Przyczyny ubiegania się o pomoc społeczną na przestrzeni ostatnich lat nie ulegają zmianie. Najczęściej występującą przyczyną jest ubóstwo, bezrobocie, a następnie długotrwała lub ciężka choroba, bezradność, niepełnosprawność i alkoholizm. W 2014 r. 92,57% rodzin objętych zostało pomocą z powodu ubóstwa, 85,41% z powodu bezrobocia, 14,6% z powodu niepełnosprawności, 11,31% z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, 4,15% z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Należy również zauważyć, że bliskość dużego miasta może negatywnie oddziaływać w sferze zagrożeń problemami uzależnień. Sąsiedztwo większych ośrodków miejskich sprzyja przenikaniu niepożądanych wzorców zachowań i wpływa na łatwiejszą dostępność środków uzależniających. W 2014 r. dwie rodziny objęte zostały pomocą społeczną z powodu narkomanii.

Prawie połowa rodzin korzystających z pomocy to rodziny długotrwale korzystające z pomocy społecznej. Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń pieniężnych (zasilek stały, zasilek okresowy, zasilek celowy i specjalny zasilek celowy) oraz świadczeń niepieniężnych (praca socjalna, posiłek, schronienie, ubranie, sprawienie pogrzebu, odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy

społecznej, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania).

Mieszkańcy otrzymują również inne rodzaje pomocy i świadczeń: zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych oraz stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne.

Z danych przedstawionych w niniejszym rozdziale wynika, że na terenie Chełmży występują osoby należące do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należą do nich głównie osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz niezaradne życiowo. Są to osoby z problemami kwalifikującymi się do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi. Grupy te wymagają przede wszystkim realizacji takich zadań, które będą sprzyjały włączeniu społecznemu i przeciwdziałaniu zwiększenia natężenia problemów tych osób w przyszłości. Tego typu działania powinny zostać uwzględnione w gminnym programie rewitalizacji.

II.2.7. Sport i rekreacja

Ważnym aspektem aktywności społecznej jest aktywność fizyczna, będąca czynną formą zagospodarowania wolnego czasu i promująca zachowania prozdrowotne. Gmina Miasto Chełmża poprzez rozbudowę infrastruktury sportowej stwarza warunki do uprawiania różnych dyscyplin sportowych oraz kształtowania od najmłodszych lat właściwych postaw współdziałania i uczciwej rywalizacji. Dodatkowymi czynnikami rozwoju sportu i rekreacji na terenie Chełmży są jeziora, stwarzającymi możliwości rozwoju sportów wodnych.

Na obszarze Chełmży ze strony władz jednostką odpowiedzialną za realizację zadań w zakresie rozwoju i upowszechniania kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz turystyki jest Ośrodek Sportu i Turystyki. Ośrodek zarządza wszystkimi obiektami i urządzeniami rekreacyjno-sportowymi na terenie miasta.

Infrastrukturę sportową i rekreacyjną na terenie gminy prezentuje tabela 30.

Tabela 30. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i turystyczna na terenie Chełmży

Obiekt	Krótki opis ⁴
Hala sportowo-widowiskowa	Hala sportowo – widowiskowa przy ul. Gen. J. Hallera 17 A jest obiektem pełnowymiarowym przeznaczonym do prowadzenia rozgrywek w zespołowych grach sportowych tj.: futsalu, piłki ręcznej, koszykówki, siatkówki oraz imprez sportowo – rekreacyjnych. Istnieje możliwość grodzienia boiska głównego na 2 lub 3 sektory za pomocą kotar. Hala czynna jest codziennie w godzinach 7:00 – 22:00
Orlik ul. 3 Maja	Kompleks boisk Orlik jest zlokalizowany przy Stadionie Miejskim przy ul. 3 Maja 16 A. Oddany do użytku został w 2009 roku. W skład kompleksu wchodzi: boisko piłkarskie o nawierzchni ze sztucznej trawy i wymiarach 60x30m, boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej i wymiarach 26x16m, a także boisko do siatkówki plażowej. Boiska są w pełni ogrodzone oraz posiadają sztuczne oświetlenie. Obiekt jest wyposażony w zaplecze sanitarno – szatniowe, a całość jest ogrodzona i zabezpieczona piłkochwytnymi. Teren obiektu jest monitorowany. Korzystanie z boisk jest bezpłatne. Na orliku zatrudniony jest Animator Sportu, który służy pomocą i instruktażem.
Orlik ul. Frelichowskiego	Oddany do użytku w 2013 roku kompleks boisk Orlik jest zlokalizowany przy ul. Frelichowskiego. W skład kompleksu wchodzi boisko piłkarskie o nawierzchni ze sztucznej trawy i wymiarach 60x30m oraz boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej i wymiarach 26x16m. Oba boiska są w pełni ogrodzone oraz posiadają sztuczne oświetlenie. Obiekt jest wyposażony w zaplecze sanitarno –

⁴Źródło: <http://osit.chelmza.pl/category/obiekt/>

	<p>szatniowe, a całość jest ogrodzona i zabezpieczona piłkochwytnymi. Teren obiektu jest monitorowany. Korzystanie z boisk jest bezpłatne. Na orliku zatrudniony jest Animator Sportu, który służy pomocą i instruktazem.</p>
Pływalnia kryta	<p>Pływalnia kryta zlokalizowana jest przy ul. Bydgoskiej 7, czynna w roku szkolnym, tj. od września do czerwca w godzinach: Poniedziałek – Piątek 7:00 – 22:00 / ostatnie wejście o 21:00 Sobota – Niedziela 10:00 – 18:00 / ostatnie wejście o 17:00 Wymiary basenu: 25 m długości 7,5 m szerokości 0,95 m – 1,95 m głębokości</p>
Stadion miejski	<p>Obiekt sportowy w którego skład wchodzi trawiaste boisko do gry w piłkę nożną, bieżnia lekkoatletyczna, boisko treningowe do piłki nożnej o nawierzchni piaszczystej oraz budynek hotelowy wraz z zapleczem socjalno – sanitarnym. Budynek hotelowy Decyzją Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego został zamknięty z dniem 20 kwietnia 2009 r.</p>
Siłownia na powietrzu	<p>Jest usytuowana przy ul. Łaziennej, w centrum miasta, w sąsiedztwie plaży miejskiej i głównego deptaka spacerowego Bulwaru-1000 lecia. Znajduje się tutaj 7 urządzeń, które umożliwiają poprawę sprawności i kondycji fizycznej. Obiekt udostępniony jest całorocznie, a korzystanie z urządzeń jest bezpłatne. Plenerowa siłownia składa się z następujących urządzeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biegacz- piechur umiejscowiony na pylonie 1 szt.; • Ławka skośna umiejscowiona na pylonie 1 szt.; • Podciąg nóg umiejscowiony na pylonie 1 szt.; • Koło TAI CHI umiejscowione na pylonie 1 szt.; • Drążek do podciągania umiejscowiony na pylonie 1 szt.; • Trenażer talii i bioder – TWISTER umiejscowiony na pylonie 1 szt.; • Wioślarz 1 szt.;
Skatepark przy ul. Bulwar 1000 lecia	<p>Obiekt zlokalizowany jest na terenie Bulwaru 1000 – lecia. Jest on ogólnodostępny bez ograniczeń czasowych korzystania z niego. Jedynym warunkiem korzystania z obiektu jest przestrzeganie regulaminu. Chełmżyński Skatepark został wyposażony w trzy elementy: funbox z grinboxem, grinbox seven i poręcz prosta profil. Nawierzchnia syntetyczna Skatepark’u ma grubość 7 mm., a całość powierzchni to 910 m². Obszar obramowany obrzeżem betonowym (8 x 30 cm) wraz z ciekim betonowym.</p>
Amfiteatr	<p>Obiekt oddany do użytku w 2012r. o konstrukcji żelbetowej i nawierzchni z kostki kamiennej o powierzchni 137,62 m² z 6 rzędami siedzisk o szerokości 45 cm z bali drewnianych, mogący pomieścić 183 osoby.</p>

Na terenie miasta prowadzone są pozalekcyjne zajęcia w formie kółek sportowych, uczniowskich klubów sportowych, stowarzyszeń, itp. Podmioty działające w zakresie kultury fizycznej i sportu zostały przedstawione w rozdziale II.2.4 – Aktywność społeczna mieszkańców gminy.

Na terenie miasta odbywają się liczne imprezy sportowe i rekreacyjne, związane m.in. z wyścigami rowerowymi, bieganiem, pływaniem, wędkarstwem, tenisem stołowym oraz żeglarstwem i kajakarstwem.

Istniejąca baza infrastrukturalna jest rozbudowana, jednak nadal wymaga doinwestowania by zwiększać jej atrakcyjność dla mieszkańców i turystów. Potrzeba działań w zakresie bazy oraz oferty jest bardzo istotna dla mieszkańców, co zostało potwierdzone w wynikach przeprowadzonego badania ankietowego, a także spotkań konsultacyjnych z grupami społecznymi podczas opracowywania diagnozy. Wskazywali oni, że stan niektórych obiektów jest niezadowalający pod względem technicznym i estetycznym wpływając tym samym na obniżenie atrakcyjności miasta.

II.2.8. Kultura

Instytucjami przyczyniającymi się do kształtowania życia kulturalnego mieszkańców miasta Chełmża są Chełmżyński Ośrodek Kultury oraz Powiatowa i Miejska Biblioteka im. Juliana Prejsa. Placówki skupiają się na wspieraniu i promowaniu twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz ochronie dziedzictwa kulturowego.

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliana Prejsa

Biblioteka jest największą i najważniejszą instytucją kultury na terenie Miasta Chełmży. Działalność Biblioteki jest bardzo zróżnicowana, jednak podstawowym celem jest upowszechnianie czytelnictwa oraz wzmacnianie roli książek jako źródła wiedzy. Biblioteka pełni nie tylko rolę wypożyczalni i czytelnicy, ale również integruje środowisko, skupiając wokół siebie grono odbiorców kultury. Ponadto w ramach swojej działalności w bibliotece organizowane są różne formy edukacji kulturalnej, oświatowej, promocje kultury i twórczości artystycznej, jak również twórców kultury związanych z regionem, prowadzi wychowanie przez sztukę. W Bibliotece organizowane są spotkania i odczyty w zakresie edukacji. Oprócz tego biblioteka prowadzi działalność instrukcyjno – metodyczną i szkoleniową.

W Bibliotece prowadzona jest także działalność związana z redagowaniem i wydawaniem miesięcznika „Głos Chełmżyński” dotyczącym wydarzeń społecznych i kulturalnych miasta. Oprócz tego wydawane są publikacje związane z dziejami miasta. Obszar aktywności placówki obejmuje również działalność wydawniczą, wystawienniczą, czytelniczą, konkursową.

Zasięgiem działania Biblioteki objętych jest 9 gmin (w tym 30 bibliotek): miasto Chełmża, gminy: Chełmża, Czernikowo, Lubicz, Łubianka, Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka, Zławieś Wielka. W swojej działalności Biblioteka współpracuje z władzami Miasta i Gminy, Starostwem Powiatowym, z wydziałem promocji Urzędu Miasta, Wojewódzką Biblioteką Publiczną i Książnicą Miejską w Toruniu, Regionalnym Ośrodkiem Studiów i Ochrony Środowiska Kulturalnego w Toruniu, Muzeum Okręgowym w Toruniu, Muzeum Etnograficznym w Toruniu, Galerią Twórczości Dziecka, Toruńskim Towarzystwem Kultury i Chełmżyńskim Towarzystwem Kultury, Toruńskim Wydawnictwem Adam Marszałek, Ośrodkiem Turystyki i Sportu, Związkiem Emerytów i Rencistów, Związkiem Kombatantów, Towarzystwami Muzycznymi, szkołami, przedszkolami, klubami sportowymi oraz zakładami pracy.

Na koniec 2014 roku w zbiorach bibliotek znajdował się księgozbiór wynoszący ponad 47 tys. woluminów. W porównaniu z rokiem 2009 księgozbiór zmniejszył się o ponad 7%. Oprócz książek w wersji tradycyjnej, Biblioteka dysponuje także zbiorami elektronicznymi, które w 2014 r. wynosiły 323 sztuki.

Tabela 31. Biblioteki i czytelnictwo na terenie miasta Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Placówki biblioteczne							
Biblioteki i filie	ob.	2	2	2	2	2	2
Księgozbiór	wol.	51 729	51 698	52 434	49 379	47 729	47 710
Zbiory elektroniczne zinwentaryzowane	szt.	-	-	269	275	294	323

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

W obu placówkach są stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Mieszkańcy mogą korzystać z dostępu on-line do katalogu księgozbioru.

Chełmżyński Ośrodek Kultury

Chełmżyński Ośrodek Kultury organizuje lub współorganizuje wiele cyklicznych imprez, festynów oraz zajęć stałych i doraźnych, wieczorków poetyckich, koncertów, wystaw, zajęć klubu seniora i innych.

W ramach działalności ośrodka znajdują się różne sekcje zainteresowań. Są to:

- sekcja plastyczna;
- sekcja żonglerska;
- studium wokalne;
- sekcja szachowa;
- sekcja mażorettek;
- klub gier stolikowych;
- sekcja gier RPG;
- grupa teatralna;
- młodzieżowy klub muzyczny;
- sekcja fotograficzna;
- grupa tańca break dance.

Oprócz wymienionych sekcji zainteresowań, Chełmżyński Ośrodek Kultury prowadzi zajęcia tańca, w których mogą uczestniczyć dzieci i młodzież. Kursy prowadzone są przez studio Tańca Pyras z Torunia. Ponadto dla osób poszukujących aktywnych form wypoczynku dostępne są zajęcia aerobiku prowadzone przez Studio GRACJA z Torunia.

Oprócz działalności warsztatowej, Chełmżyński Ośrodek Kultury zajmuje się organizacją wielu imprez kulturalnych. Do imprez, które odbywają się cyklicznie można zaliczyć:

- Festiwal Piosenki „Śpiewajmy razem” część pierwsza – kategoria wiekowa 6-16 lat – eliminacje powiatowe do Wojewódzkiego Przeglądu Piosenki „Avans” w Żninie);
- Festiwal Piosenki „Śpiewajmy Razem” (część druga – kategoria wiekowa od lat 16 – eliminacje powiatowe do Finału Wojewódzkiego Kujawsko-Pomorskiego Młodzieżowego Przeglądu Piosenki w Chełmży);
- Kujawsko Pomorski Młodzieżowy Przegląd Piosenki – Finał Wojewódzki;
- Przegląd Piosenki „Świecie Nasz...” (kategoria wiekowa 16-15 lat i powyżej 16 lat), podczas którego jest prezentowana twórczość Marka Grechuty i Czesława Niemena;
- Dni Chełmży;
- Imprezy plenerowe.

Oprócz wskazanych powyżej imprez, Ośrodek zajmuje się także prowadzeniem Białych Wakacji, w ramach których organizowane są zajęcia i imprezy w okresie ferii zimowych zabawy wokalne, imprezy rozrywkowe, mini bale karnawałowe dla dzieci, imprezy estradowe itp. W ramach działalności Ośrodka, znajduje się także organizacja koncertów dla różnych typów muzyki, w tym m.in. koncerty muzyki młodzieżowej, muzyki klasycznej. Ponadto ChOK wynajmuje sale na imprezy społeczne: uroczystości jubileuszowe, uroczystości zakładowe, zebrania, narady, spotkania organizacji społecznych, okazjonalne prezentacje, kiermasze⁵.

Życie kulturalne mieszkańców to także imprezy i spotkania. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie imprez zorganizowanych na terenie miasta w latach 2009-2014.

Tabela 32. Imprezy zorganizowane na terenie Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Imprezy organizowane przez jednostkę i uczestnicy							
ogółem	szt.	83	-	121	82	77	66
seanse filmowe	szt.	20	-	5	3	2	1
wystawy	szt.	0	-	0	0	1	0
występy zespołów amatorskich	szt.	23	-	75	34	24	14
występy artystów i zespołów zawodowych	szt.	10	-	12	11	9	7

⁵Źródło: Opracowanie na podstawie <http://www.pimbp.pl/historia-biblioteki.html>

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
dyskoteki	szt.	0	-	0	1	0	0
prelekcje, spotkania, wykłady	szt.	5	-	0	1	1	0
konkursy	szt.	25	-	21	21	31	34
inne	szt.	-	-	-	11	9	10

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

W latach 2009-2014 na terenie miasta Chełmży zostało zorganizowanych wiele spotkań, imprez. W porównaniu z rokiem bazowym 2009, liczba imprez zmniejszyła się o 20%. Wśród poszczególnych kategorii zaprezentowanych w powyższej tabeli najwięcej zostało zorganizowanych konkursów (34), występów zespołów amatorskich (14) oraz występów zespołów zawodowych (7).

Zespoły artystyczne, koła zainteresowań

Na terenie miasta Chełmży funkcjonują grupy zainteresowań, w tym artystyczne oraz koła zainteresowań.

Tabela 33. Zespoły artystyczne oraz koła (kluby) funkcjonujące na terenie miasta Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zespoły artystyczne							
teatralne	szt.	1	-	0	1	2	1
muzyczne - instrumentalne	szt.	1	-	5	3	3	3
wokalne i chóry	szt.	1	-	0	0	0	0
Koła (kluby)							
plastyczne	szt.	0	-	1	1	1	1
fotograficzne i filmowe	szt.	0	-	1	1	1	0
teatralne	szt.	-	-	-	1	2	1

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych

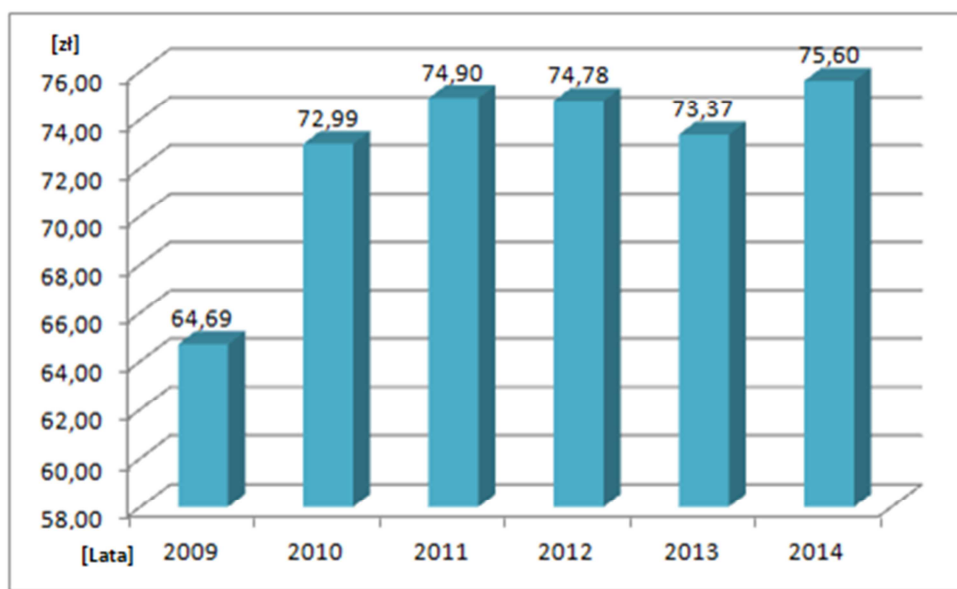
W analizowanym okresie na terenie miasta Chełmży funkcjonował 1 zespół teatralny oraz 3 zespoły muzyczno – instrumentalne. Oprócz zespołów artystycznych na terenie Chełmży w analizowanych latach funkcjonowały koła (kluby) zainteresowań. Mieszkańcy miasta wykazywali zainteresowanie plastyką, fotografią i filmem oraz teatrem.

Szeroko rozumiana działalność kulturalna prowadzona na terenie miasta Chełmży jest uzupełniana przez atrakcje oferowane w pobliskich miejscowościach. Mieszkańcy Chełmży korzystają także

z infrastruktury kulturalnej w Bydgoszczy i Toruniu (kina, teatry, opera, muzea, itp.), gdzie odbywają się festiwale o randze krajowej i międzynarodowej oraz organizowane są koncerty.

W poniższej tabeli przedstawiono wydatki miasta Chełmży w ramach *Działu Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta w latach 2009-2014.

Wykres 10. Wydatki na kulturę w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Miasta Chełmży w latach 2009-2014 [zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – BDL

Wydatki na kulturę w mieście Chełmży na przestrzeni analizowanych lat ulegały wahaniom, jednak zawsze kształtowały się na poziomie poniżej 100 zł. Warto również zaznaczyć, że Chełmża wydaje (w przeliczeniu na jednego mieszkańca) na kulturę podobne środki jak miasto Bydgoszcz (poniżej 100 zł), natomiast zdecydowanie mniej niż pobliskie miasto Toruń (ponad 150 zł).

II.2.9. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa jest podstawową potrzebą człowieka i całego społeczeństwa, która stanowi konieczny warunek rozwoju społeczno-gospodarczego. Nad systemem bezpieczeństwa publicznego w mieście Chełmża czuwają przede wszystkim policjanci z Komisariatu Policji w Chełmży przynależący do Komendy Miejskiej Policji w Toruniu oraz Straż Miejska.

Istotnym wskaźnikiem prezentującym poziom bezpieczeństwa na terenie gminy jest statystyka liczby przestępstw popełnionych w kategoriach: kradzież, kradzież z włamaniem, pobicia i bójki, rozboje oraz uszczerbek na zdrowiu. W tabeli 34 zaprezentowano liczbę stwierdzonych przestępstw w powyższych kategoriach w granicach administracyjnych Chełmży w latach 2009-2013.

Tabela 34. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta Chełmża w latach 2009-2013

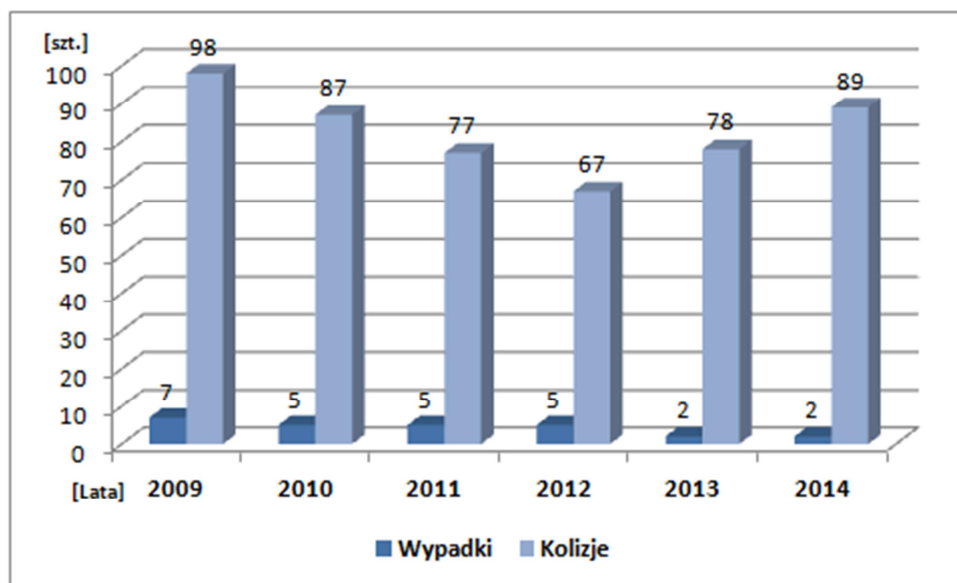
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Kradzież rzeczy obcej	26	80	128	93	54
Kradzież z włamaniem	19	89	125	116	62
Rozboje	5	23	9	7	6
Bójki i pobicia	6	9	7	8	1
Uszczerbek na zdrowiu	10	13	8	6	6
Razem	66	214	277	230	129

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Miasto Chełmża na lata 2015-2020

Z powyższego zestawienia wynika, że w 2013 r. na terenie Chełmży, w wymienionych kategoriach, zarejestrowano łącznie więcej przestępstw niż w 2009 r., co było spowodowane odnotowaniem większej liczby kradzieży rzeczy obcej oraz kradzieży z włamaniem (odpowiednio wzrost o 107,69% oraz o 226,31%). Wśród innych przestępstw wzrost został odnotowany także dla rozbojów, których liczba w analizowanym okresie zwiększyła się o 1. Natomiast w kategoriach bójki i pobicia oraz uszczerbek na zdrowiu nastąpił spadek, odpowiednio o 5 oraz o 4 przestępstwa. Jak widać z przedstawionych statystyk, liczba przestępstw na terenie Chełmży systematycznie spada, począwszy od roku 2011.

Dla zobrazowania bezpieczeństwa na obszarze Chełmży istotne znaczenie mają również dane dotyczące stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Wykres 11. Liczba wypadków i kolizji drogowych na terenie Gminy Miasta Chełmży w latach 2009-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdania o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania KMP w Toruniu w 2014 r.

Na terenie Gminy Miasto Chełmża w latach 2009-2014 miały miejsce 522 zdarzenia drogowe, z czego 4,98% stanowiły wypadki drogowe, a 95,02% kolizje.

Tabela 35. Ofiary zdarzeń drogowych na terenie Gminy Miasto Chełmża w latach 2009-2014

Gmina Miasto Chełmża	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zabici	1	1	0	0	0	0
Ranni	6	4	5	5	3	3

Źródło: Sprawozdanie o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania KMP w Toruniu w 2014 r.

W wyniku zaistniałych zdarzeń śmierć poniosły 2 osoby, a rannych zostało 26. Na terenie miasta Chełmża od 2011 roku liczba wypadków drogowych systematycznie spadała, a od 2013 r. utrzymuje się na poziomie 2 rocznie.

W analizowanym okresie liczba wypadków każdego roku utrzymywała się na tym samym poziomie. Natomiast liczba kolizji drogowych systematycznie zmniejszała się. Przedstawione dane statystyczne wskazują na poprawę stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie Miasta Chełmża. Wynika to m.in. z prowadzenia wielu akcji profilaktycznych z udziałem służb mundurowych, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży szkolnej, a także realizacji licznych inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej na terenie Gminy.

II.3. Sfera gospodarcza

II.3.1. Działalność gospodarcza i atrakcyjność inwestycyjna

Na terenie miasta Chełmży w 2014 r. działalność gospodarczą prowadziły 1 163 podmioty gospodarcze. Na przestrzeni analizowanych lat liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 8 tj. 0,69%.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w działalności gospodarczej sektora prywatnego na terenie Chełmży dominowały osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą oraz spółki handlowe.

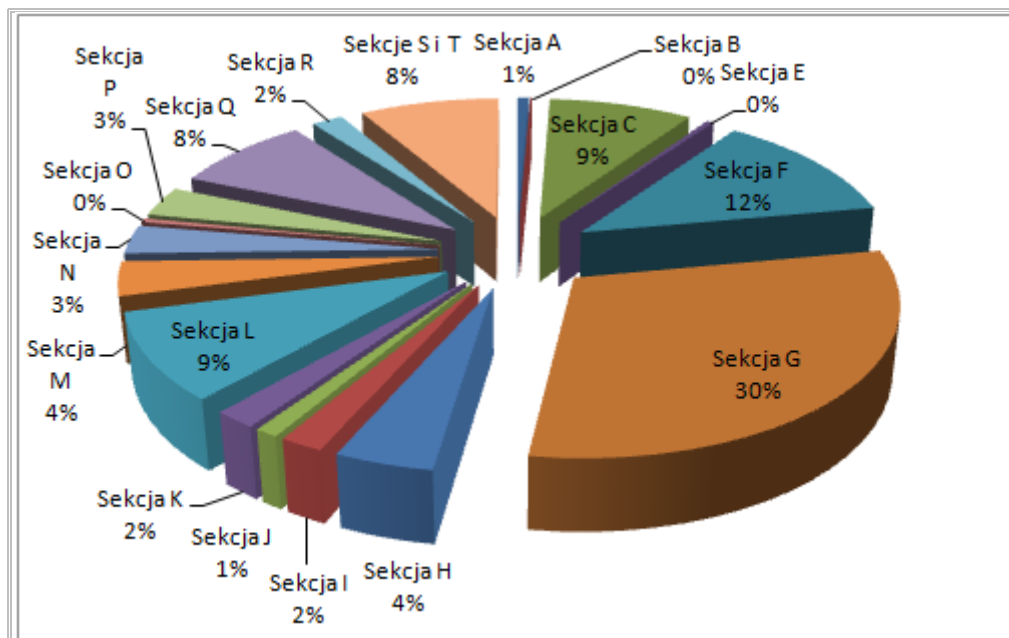
Tabela 36. Struktura podmiotów gospodarczych na terenie miasta Chełmży

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1 155	1 202	1 146	1 144	1 157	1 163

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2014 r. wśród podmiotów gospodarczych dominowała działalność związana z handlem hurtowym i detalicznym (30% podmiotów), budownictwem (12% podmiotów), przetwórstwem przemysłowym (9% podmiotów) oraz obsługą rynku nieruchomości (9% podmiotów).

Wykres 12. Podmioty gospodarcze miasta Chełmży wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Legenda:

Sekcja	Wyszczególnienie
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

W 2014 r. w całym powiecie toruńskim do rejestru REGON wpisanych było 9 297 podmiotów gospodarczych. Podmioty gospodarcze z terenu miasta Chełmży, stanowiły 12,51% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu toruńskiego. Pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych miasto uplasowało się na czwartym miejscu.

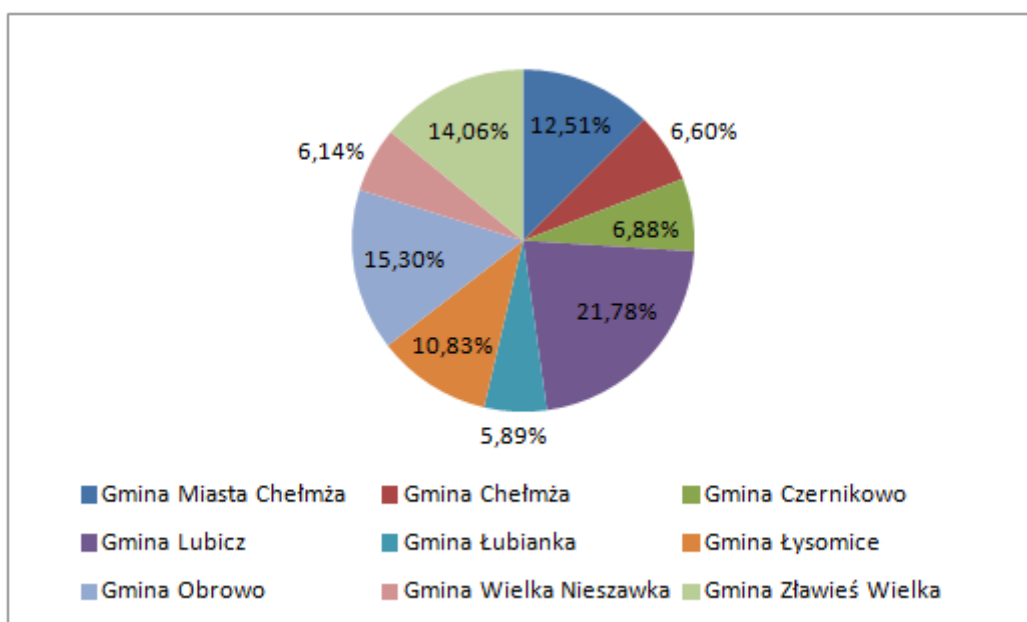
Tabela 37. Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu toruńskiego w podziale na jednostki samorządowe

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat toruński	7 282	7 907	8 218	8 532	8 999	9 297
Gmina Miasto Chełmża	1 155	1 202	1 146	1 144	1 157	1 163
Gmina Chełmża	509	551	558	558	589	614
Gmina Czernikowo	529	581	586	597	624	640
Gmina Lubicz	1 632	1 749	1 833	1 889	2 013	2 025

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Łubianka	387	433	443	461	509	548
Gmina Łysomice	778	826	871	910	981	1 007
Gmina Obrowo	883	1 022	1 149	1 251	1 333	1 422
Gmina Wielka Nieszawka	434	465	492	533	543	571
Gmina Zławieś Wielka	975	1 078	1 140	1 189	1 250	1 307

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 13. Procentowy rozkład zarejestrowanych przedsiębiorstw z podziałem na gminy w powiecie toruńskim w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Według danych GUS w 2014 r. na terenie miasta Chełmży wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności wynosił 780 jednostek gospodarczych. Dla porównania pod koniec tego samego roku w całym powiecie toruńskim wskaźnik ten był wyższy i wynosił 910 jednostek gospodarczych.

W mieście Chełmża do największych podmiotów gospodarczych należy zaliczyć:

- Nordzucker Polska SA Zakład Produkcyjny, ul. Bydgoska 4, 87-140 Chełmża,
- Izolacja – Matizol SA, ul. Bydgoska 11, 87-140 Chełmża,
- BIOETANOL AEG Sp. z o.o., ul. Bydgoska 4, 87-140 Chełmża,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmży, ul. Toruńska 1, 87-140 Chełmża.

Dane dotyczące stanu gospodarki na terenie miasta Chełmża, świadczą o powolnym rozwoju gospodarczym. Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą praktycznie się nie zwiększyła na przestrzeni analizowanych lat. Jest to niekorzystna sytuacja dla funkcjonowania

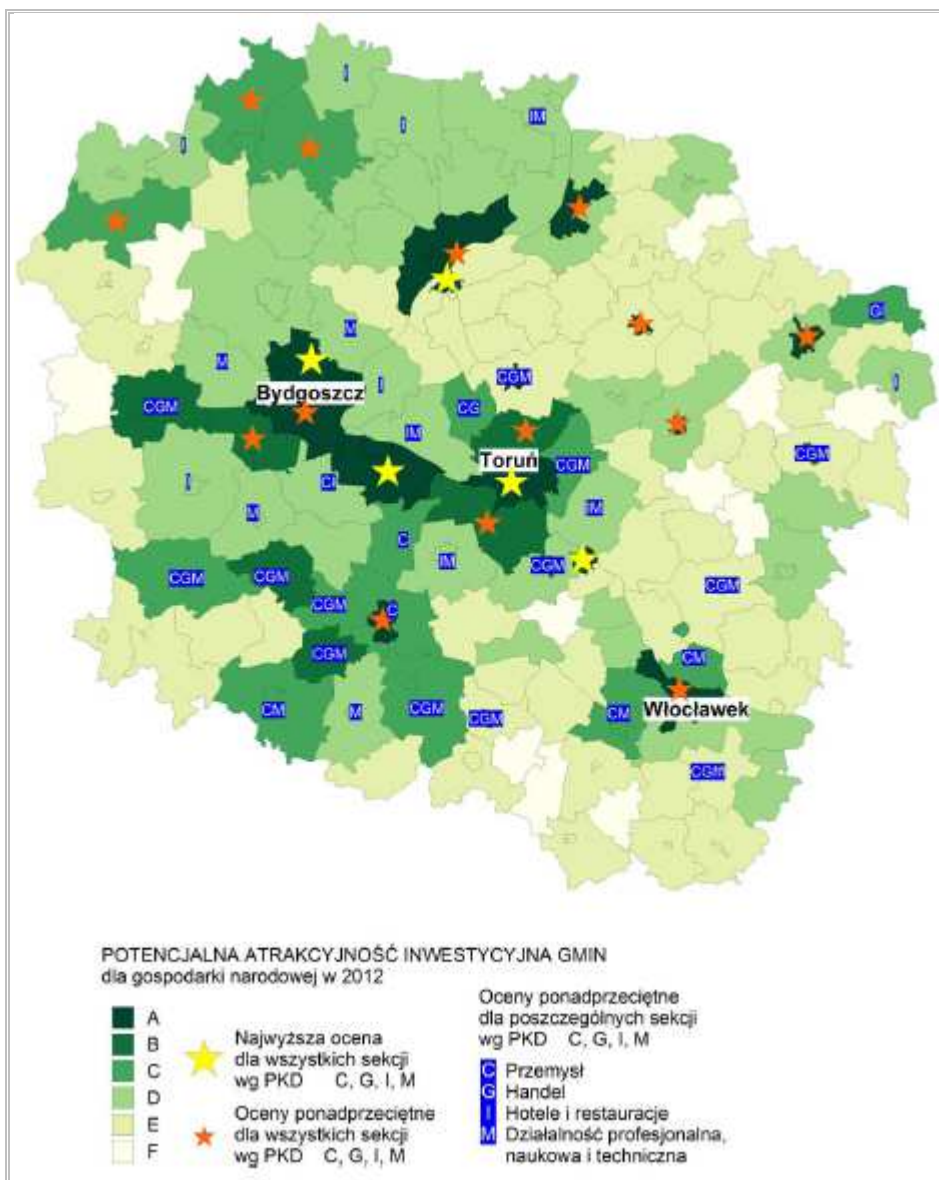
miasta, która wynika m.in. z braku terenów inwestycyjnych, które zachęcałyby do prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze miasta. W związku z powyższym konieczne jest podejmowanie działań, które staną się impulsem do rozwoju przedsiębiorczości.

Atrakcyjność inwestycyjna

Na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru wpływa wiele czynników, które mają znaczenie dla efektywnego prowadzenia działalności gospodarczej. Wśród nich jako najważniejsze należy wymienić sytuację na rynku pracy oraz wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną. Są to elementy, na które jednostka ma wpływ, natomiast na czynniki zewnętrzne, o charakterze makroekonomicznym, takie jak sytuacja rynkowa czy uwarunkowania przyrodnicze, jednostki samorządu terytorialnego mają bardzo ograniczony wpływ.

Zgodnie z raportem pn. „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014” Miasto Chełmża zostało zakwalifikowane do klasy A pod względem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej, rozumianej jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na działalność potencjalnego inwestora. Mogą one dotyczyć m.in. kształtowania kosztów prowadzonej działalności, przychodów ze sprzedaży, konkurencyjności inwestycji. Oznacza to, że Chełmża została uznana za miasto posiadające potencjał inwestycyjny m.in. ze względu na korzystną lokalizację na terenie województwa kujawsko – pomorskiego.

Rysunek 6. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014. Województwo Kujawsko-Pomorskie”

Istotny wpływ na rozwój przedsiębiorczości na danym obszarze, jak również atrakcyjność inwestycyjną, wywierają instytucje otoczenia biznesu. Na terenie miasta Chełmży brak jest typowych centrów obsługi inwestorów czy inkubatorów przedsiębiorczości, funkcjonują jednak podmioty, istotne dla prowadzenia działalności gospodarczej takie jak banki:

- PKO BP SA Oddział 1 w Chełmży, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 40, 87-140 Chełmża,
- Bank Spółdzielczy w Brodnicy Oddział Chełmża, ul. Rynek 2, 87-140 Chełmża,
- Bank Spółdzielczy w Chełmnie Oddział Chełmża, ul. Chełmińska 1, 87-140 Chełmża,
- Bank BGŻ BNP Paribas SA Oddział w Chełmży, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 15, 87-140 Chełmża,

- Santander Consumer Bank SA Oddział Partnerski Chełmża, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 8, 87-140 Chełmża,
- Getin Noble Bank SA, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 16/6, 87-140 Chełmża,
- Bank Pocztowy SA, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 37, 87-140 Chełmża (placówka banku na poczcie).

Zdecydowana większość instytucji otoczenia biznesu skoncentrowana jest pobliskim Toruniu oraz dalej położonej Bydgoszczy. Należą do nich przede wszystkim: izby gospodarcze, centra biznesu, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, naukowo-badawcze i przemysłowe, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe.

Miasto Chełmża posiada potencjał inwestycyjny głównie związany z jej położeniem, jednak brak terenów inwestycyjnych zdecydowanie ogranicza możliwości gospodarcze miasta. W celu aktywizacji gospodarczej konieczne jest podjęcie działań które zapewnią miastu konkurencyjność względem innych ośrodków gospodarczych. Istotnym czynnikiem, który może przyczynić się do rozbudzenia sektora gospodarczego i zachęcenia inwestorów do lokowania działalności na terenie Chełmży jest rozbudowa instytucji otoczenia biznesu np. poprzez budowę małego inkubatora przedsiębiorczości.

II.3.2. Turystyka

Chełmża to miasto o ciekawej historii i tradycji, posiadająca kilka atrakcji turystycznych. Na terenie miasta znajdują 3 zabytki wpisane do rejestru zabytków, 395 obiektów wpisanych do Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków oraz 24 zewidencjonowane stanowiska archeologiczne.

Wśród najciekawszych i jednocześnie mających najistotniejsze znaczenie dla miasta zabytków (atrakcji turystycznych) można wymienić:

- **Konkatedrę pod wezwaniem Świętej Trójcy** - Kościół gotycki, trójnawowy, o korpusie halowym, z transeptem. Jego architektura łączy ze sobą elementy typowej architektury katedralnej z formami typowymi dla architektury zakonów żebraczych (franciszkanów i dominikanów), do których należy prostokątne prezbiterium bez obejścia. Zbudowany w latach 1251-1359 gotycki kościół Św. Trójcy w Chełmży jest jedną z najstarszych budowli tego typu w okolicy. Wzniesiony w całości z czerwonej cegły budynek sakralny godność kolegiaty uzyskał w 1960 roku, natomiast 16 lutego 1982 r. papież Jan Paweł II nadał mu tytuł Bazyliki Mniejszej. W 1994 r. kościół Świętej Trójcy ustanowiony został konkatedrą, czyli drugą siedzibą biskupa.
- **Kościół filialny pod wezwaniem Św. Mikołaja** - Pierwsza wzmianka o Kościele pw. Św. Mikołaja pochodzi prawdopodobnie z 1248 roku. Są jednak przypuszczenia, że mógł on istnieć wcześniej już w X-XI w. w czasach pierwszych Piastów. Kościół został wybudowany z cegły i kamieni polnych, posiada prezbiterium zwrócone ku wschodowi. Kościelna wieża posiada dach czterospadowy z osadzoną na szczycie latarnią, zwieńczoną iglicą. Wokół kościoła Św. Mikołaja istniał cmentarz;
- **Cmentarz katolicki z I połowy XIX wieku** - Stary cmentarz w Chełmży został założony na początku XIX wieku. Ceglany mur został zbudowany z pozostałości po spalonym kościele św. Jerzego. Znajduje się tutaj m.in. Kaplica rodziny Zawiszów Czarnych z Warszewic. Jest to neobarokowa kaplica z roku 1879. Alfred Zawisza Czarny był pierwszym z rodziny, który został tutaj pochowany. W młodości był polskim oficerem w powstaniu listopadowym – 1830/31. Ciekawym zabytkiem jest także oktagonalna, czyli ośmiokątna, neoklasycystyczna kaplica rodziny Kalksteinów z Pluskowęs. Powstała ona około 1860 roku. Wewnątrz znajduje się neogotycki ołtarz.
- **Wieża ciśnień w Chełmży** - jednym z najbardziej charakterystycznych budynków miasta, wyraźnie dominująca nad okolicznymi budynkami jest siedmiokondygnacyjna, neogotycka wieża ciśnień. Budynek stanowi dziś bardzo cenny zabytek techniki ze względów historycznych i zachowanych w niej funkcji użytkowych.

- **Ratusz w Chełmży** - Ratusz stanowi neogotycki budynek. Nad wejściem do sali posiedzeń umieszczono napis gloryfikujący oszczędne i mądre rządy rajców. Ogrzewanie parowe wykonano w 1899 r., w tym samym roku zamontowano zegar ratuszowy. W 1900 r. wnętrza ratuszowe oświetlono neogotyckimi żyrandolami i lichtarzami.

Na terenie miasta Chełmży stan kilku zabytków nie jest zadowalający. Niektóre obiekty, w tym konkatedra oraz wieża ciśnień wymagają podjęcia działań konserwatorskich zmierzających do przywrócenia obiektom dawnej świetności i blasku.

Atrakcje miasta Chełmży to nie tylko zabytki, ale również dzieła współczesnych artystów. Miasto może poszczycić się dziełami metaloplastyki – bł. Juta i bp. Heidenryk oraz makietą średniowiecznej Chełmży. Metaloplastyka jest projektem autorstwa artysty Jacka Sobolewskiego i pochodzi z 2007 roku.

Do ciekawostek i zarazem atrakcji miasta należy także *Chór Św. Cecylii*, będący najstarszym i nieprzerwanie działającym chórem w Polsce. Został założony w 1869 roku. Chór Mieszany „Św. Cecylia” powołano z potrzeb patriotycznych i umiłowania śpiewu na tle ożywającego ruchu śpiewaczego w Europie, zwanego „cecyliąńskim”. W Polsce pierwszym założycielem Towarzystwa św. Cecylii (w 1853 r.) był słynny kompozytor i organista w kościele św. Jana w Wilnie – Stanisław Moniuszko. W 1996 r. chór został uhonorowany najwyższym papieskim odznaczeniem „Pro Ecclesia et Pontifice”. Chór działa przy parafii pod wezwaniem Świętego Mikołaja Biskupa przy Bazylice Konkatedralnej Trójcy Świętej w Chełmży, a jego występów można posłuchać w każdą niedzielę o godzinie 10.00 w chełmżyńskiej konkatedrze.

Miasto Chełmża jest atrakcyjne także dla osób poszukujących możliwości aktywnego spędzania czasu, w tym rekreacji i wypoczynku nad wodą. Na terenie miasta dostępne są 2 jeziora urozmaicające miejski krajobraz: Jezioro Chełmżyńskie oraz Jezioro Archidiaconka. Akweny obfitują w liczne gatunki ryb, dzięki czemu miasto stanowi idealną atrakcję dla miłośników wędkarstwa.

Przy jeziorze istnieją plaże, zakwalifikowane do różnych kategorii: 1 plaża strzeżona- Ustronie oraz udostępnione dla turystów plaże niestrzeżone:

- plaża „płatna” usytuowana w parku miejskim (miejsca piknikowe oraz boisko do piłki siatkowej);
- plaża „nowa” usytuowana w parku miejskim (miejsca piknikowe, parking);
- plaża „Stolbud” usytuowana przy ul. Kościuszki.

Atrakcyjność jezior jest także wykorzystywana do organizowania licznych imprez o charakterze sportowym, również o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym. Stanowi to bardzo dobrą promocję

turystyczną miasta, w czym aktywnie biorą udział również władze samorządowe m.in. poprzez wsparcie finansowe tych imprez.

W celu pełnego wykorzystania potencjału jezior i terenów przyjeziornych należy podejmować dalsze działania służące ich zagospodarowaniu, m.in. pełnemu wykorzystaniu potencjału Bulwaru 1000-lecia, oraz amfiteatru zlokalizowanego przy plaży miejskiej.

Na terenie miasta funkcjonują różne obiekty turystyczne bazujące na walorach miasta jest to m.in. Tumska Przystań – położona nad Jeziorem Chełmżyńskim w centrum miasta. Obiekt dysponuje bazą noclegową – 10 pokoi oraz gastronomiczną. Do dyspozycji odwiedzających, chcących w pełni wykorzystać walory turystyczne – rekreacyjne jeziora, pozostaje wypożyczalnia sprzętu pływającego (rowery wodne, kajaki, łodzie wiosłowe, żaglówki).

Bazę noclegową na terenie Chełmży uzupełnia hotel funkcjonujący w centralnej części miasta. Bazę turystyczną miasta tworzą także obiekty oferujące usługi gastronomiczne w postaci restauracji, pizzerii oraz barów.

Dla osób uprawiających turystykę rowerową Chełmża oferuje trzy szlaki turystyczne (pieszo – rowerowe) o ciekawej konfiguracji dla rowerzystów:

- Żółty - Papowo Bisk.- Bielczyny – Chełmża.
- Niebieski - Chełmża – Mirakowo – Kamionki – Gronowo – Młyniec – Ciechocin.
- Zielony - Chełmża – Kuchnia – Grodno – Kiełbasin – Kiełbasinek – Dźwierzno – Zelgno – Witkowo – Dziemiony – Skąpe – Bielczyny – Głuchowo – Nawra – Kończewice – Chełmża.

Dodatkową atrakcją z wykorzystaniem turystyki rowerowej są rajdy rowerowe o puchar Burmistrza, organizowane dwa razy do roku.

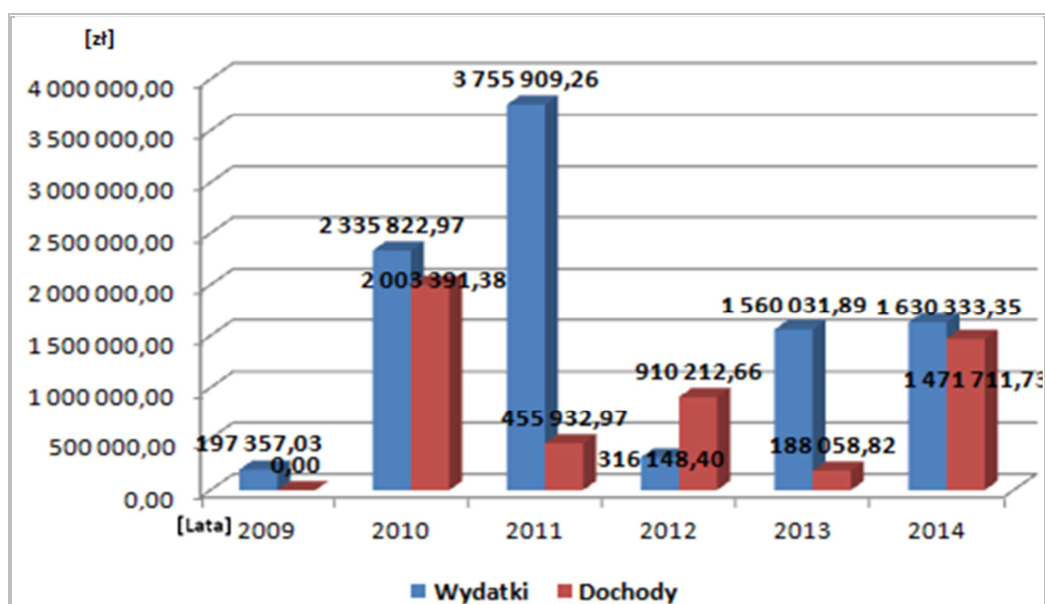
Mieszkańcy Miasta upatrują w potencjale Jeziora Chełmżyńskiego szansy na rozwój turystyki na terenie miasta. Jednak mimo informacji wskazanych powyżej dostrzegają oni, że poziom zagospodarowania Jeziora oraz wykorzystania go w celach rekreacyjno-turystycznych jest nadal niewystarczający. Zdaniem mieszkańców wynika to np. z braku atrakcji związanych jeziorem wyróżniających Chełmżę na tle okolicznych gmin posiadających jeziora.

Do wzmocnienia i rozwoju potencjału turystycznego miasta Chełmży przyczynią się działający na jego terenie Punkt Informacji Turystycznej. Głównym zadaniem Punktu jest obsługa ruchu turystycznego na terenie miasta, w tym udostępnianie, gromadzenie oraz przetwarzanie informacji dotyczących m.in. stanu bazy noclegowej, turystycznej i gastronomicznej. Dzięki funkcjonującej placówce turyści odwiedzający miasto mają zapewnione kompleksowe źródło informacji o mieście i jego największych

atrakcjach. Zakres działań promocyjnych prowadzonych w ramach funkcjonowania Punktu Informacji Turystycznej obejmuje opracowanie materiałów promocyjnych i informacyjnych, sporządzanie relacji oraz dokumentacji fotograficznej z wydarzeń kulturalnych oraz imprez organizowanych na terenie miasta, a także ich publikacja na łamach prasy lokalnej oraz w Internecie. Mimo wielu zadań i inicjatyw podejmowanych przez Punkt Informacji Turystycznej nadal jego funkcjonowanie wymaga ulepszeń, na co wskazały także wyniki przeprowadzonej ankietyzacji wśród mieszkańców. Podkreślili oni, że Punkt wymaga doinwestowania w zakresie swojej oferty i widoczności dla turystów.

Turystyka jest jednym z istotnych elementów życia społeczno – gospodarczego miasta. Należy jednak zauważyć, że działania władz miejskich w tym zakresie nie są systematyczne, co przejawia się choćby w wydatkach na turystykę na przestrzeni lat.

Wykres 14. Wydatki i dochody miasta w dziale Turystyka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie miasta Chełmży działania promujące i wpływające na podniesienie atrakcyjności turystycznej są niewystarczające, wskazują na to m.in. wpływy z turystyki do budżetu. Struktura wydatków na działania wspierające rozwój turystyki w mieście są bardzo rozbieżne. Jedynie w roku 2012 miasto osiągnęło przewagę dochodów z turystyki nad wydatkami.

Do słabych stron w turystyce miasta wpływających na niezadowolające dochody należy m.in. niewystarczające oznakowanie atrakcji turystycznych miasta, tras turystycznych i rowerowych czy punktów turystycznych. Na terenie miasta nadal brakuje interaktywnego planu miasta, który ułatwiłby turystom jego zwiedzanie oraz lepszą organizację tras zwiedzania.

Na terenie Chełmży brak jest także informacji miejskiej – Punkt Informacji Turystycznej nie jest w tym zakresie wystarczający i dostosowany do potrzeb nowoczesnego turysty. Konieczne jest zatem rozbudowanie informacji turystycznej by ułatwić osobom odwiedzającym Chełmżę łatwe poruszanie się i dotarcie do najważniejszych punktów miasta. Potwierdzają to również dane z ankietyzacji, gdzie wskazano na niewystarczające oznakowanie miasta dla turystów, a tym samym obniżoną atrakcyjność.

Ponadto duży wpływ na ograniczone możliwości wykorzystania potencjału turystycznego miasta ma brak bazy noclegowo-gastronomicznej. Obecnie istniejąca baza z trudem zaspokaja potrzeby i oczekiwania mieszkańców miasta, a więc tym bardziej jest niewystarczającą dla turystów. Problem ten jest wynikiem m.in. lokalizacji miasta w pobliżu miasta Torunia, który posiada znacznie bogatszą ofertę turystyczną, kulturalną i rozrywkową niż miasto Chełmża. Chełmża może stanowić atrakcję dla turystów jednodniowych oraz poszukujących wypoczynku weekendowego.

III. PODSUMOWANIE

III.1. Analiza zdolności inwestycyjnych

Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania. Na tempo rozwoju społeczno-gospodarczego miasta decydujący wpływ mają poziom i struktura jej dochodów, które warunkują aktywność inwestycyjną gminy. O rozmiarach działalności inwestycyjnej decydują ponadto koszty realizacji bieżących zadań, a także dostępność zewnętrznych źródeł finansowania. Jednym z podstawowych problemów funkcjonowania samorządu terytorialnego jest deficyt środków finansowych w stosunku do zakresu realizowanych zadań bieżących i zgłaszanych potrzeb inwestycyjnych.

Budżet Chełmży jest finansowym wyrazem i instrumentem realizacji polityki gospodarczej. Zamieszczona poniżej tabela prezentuje wybrane pozycje z budżetu Gminy Miasta Chełmży z lat 2009-2014 obrazujące skalę rocznych przychodów i wydatków jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 38. Wybrane pozycje z budżetu Chełmży z lat 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody ogółem	35 998 384,91	40 196 828,01	39 739 823,82	41 739 967,42	44 509 614,05	45 773 678,70
Dochody własne	16 480 205,25	16 047 793,14	17 952 973,93	19 419 629,87	22 701 725,56	22 378 241,00
Dochody ogółem na 1 mieszkańca	2 368,63	2 626,73	2 608,28	2 754,93	2 964,74	3 058,72
Dochody własne na 1 mieszkańca	1 084,37	1 048,67	1 178,33	1 281,74	1 512,14	1 495,37
Subwencja ogólna, w tym:	11 002 420,00	10 184 277,00	11 325 235,00	11 872 736,00	11 827 926,00	11 195 306,00
część oświatowa subwencji ogólnej	5 884 963,00	6 135 321,00	6 460 691,00	7 057 507,00	7 258 320,00	7 076 920,00
Wydatki ogółem	40 716 731,55	42 574 691,97	45 130 406,33	40 343 661,39	40 289 454,83	43 242 369,06
Wydatki majątkowe ogółem	7 859 035,02	8 987 823,84	10 364 670,75	4 406 089,21	2 352 977,81	3 109 200,06
Wydatki majątkowe inwestycyjne	7 859 035,02	8 947 823,84	10 214 670,75	4 365 089,21	2 352 977,81	2 787 700,06
Wydatki bieżące ogółem	32 857 696,53	33 586 868,13	34 765 735,58	35 937 572,18	37 936 477,02	40 133 169,00
wydatki bieżące na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	12 260 563,47	12 860 927,24	14 768 008,32	15 439 067,01	15 494 782,24	15 648 904,97
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2 679,08	2 782,11	2 962,09	2 662,77	2 683,64	2 889,57
Nadwyżka/Deficyt	-4 718 346,64	-2 377 863,96	-5 390 582,51	1 396 306,03	4 220 159,22	2 531 309,64

Źródło: Dane GUS – Bank Danych Lokalnych

W analizowanym okresie dochody Miasta Chełmży w poszczególnych latach rosły, co pokazuje zestawienie w powyższej tabeli. W latach 2009-2014 dochody ogółem wzrosły o 27,15%. Wzrost spowodowany był nie tylko corocznie lub okresowo waloryzowanymi subwencjami z budżetu centralnego, ale przede wszystkim systematycznym zwiększaniem się dochodów własnych Gminy. W badanym okresie dochody własne Gminy stanowiły między 39% a 51% dochodów ogółem.

Największy udział w dochodach własnych Gminy stanowi podatek od nieruchomości, który w analizowanym okresie kształtował się na poziomie ok. 36,11% - 31,12% wszystkich dochodów własnych. Istotną rolę ogrywa również podatek dochodowy od osób fizycznych, który w poszczególnych latach wynosił od 25,88% - 28,38%. W strukturze dochodów duży udział miały także dochody z majątku, które w analizowanym okresie utrzymywały się na poziomie 20,25% - 18,95%.

Strukturę dochodów własnych prezentuje tabela 39.

Tabela 39. Struktura dochodów własnych miasta w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
podatek rolny	%	0,34%	0,20%	0,19%	0,25%	0,23%	0,23%
podatek od nieruchomości	%	36,11%	38,55%	36,63%	35,29%	33,48%	31,12%
podatek od środków transportowych	%	1,10%	0,86%	1,14%	0,84%	0,75%	0,67%
wpływy z opłaty skarbowej	%	0,41%	0,41%	0,32%	0,29%	0,27%	0,27%
podatek od czynności cywilnoprawnych	%	1,56%	1,28%	1,00%	1,14%	1,05%	1,31%
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	%	0,00	0,00	0,00	0,03%	0,01%	0,01%
wpływy z opłaty targowej	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,83%	0,74%	0,64%
dochody z majątku	%	20,25%	20,78%	19,75%	18,96%	19,04%	18,95%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	%	25,88%	29,99%	28,47%	28,61%	26,76%	28,38%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	%	0,82%	-3,08%	3,35%	7,03%	7,69%	3,14%
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	%	0,00%	0,00%	0,02%	0,12%	3,88%	8,03%
wpływy z usług	%	1,11%	0,80%	0,70%	0,69%	0,51%	0,53%
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	%	16,09%	16,79%	16,17%	15,19%	13,28%	13,74%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wydatki ogólne Gminy w badanym okresie zwiększyły się o 6,20%. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w latach 2009-2011 (odpowiednio: 19,30%, 21,02% oraz 22,63%), zaś najmniejszy w 2013 r. (5,84%). Znacząco wzrosły wydatki bieżące Gminy. W porównaniu z rokiem bazowym 2009 nastąpił ich wzrost o 22,14%.

Strukturę wydatków budżetowych Miasta Chełmży prezentuje tabela 40.

Tabela 40. Struktura wydatków budżetowych Gminy Miasta Chełmży w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	0,09%	0,20%	0,18%	0,21%	0,21%	0,20%
Dział 600 - Transport i łączność	7,85%	0,67%	1,06%	3,17%	0,43%	2,03%
Dział 630 - Turystyka	0,48%	5,49%	8,32%	0,78%	3,87%	3,77%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	9,05%	7,30%	7,78%	7,99%	7,85%	7,59%
Dział 710 - Działalność usługowa	0,24%	0,23%	0,28%	0,27%	0,17%	0,20%
Dział 750 - Administracja publiczna	8,80%	8,46%	8,09%	9,38%	9,37%	9,32%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,05%	0,13%	0,05%	0,01%	0,01%	0,17%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,15%	0,83%	0,77%	0,65%	0,60%	0,41%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,36%	0,33%	0,27%	0,00%	0,00%	0,00%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	0,64%	0,94%	1,20%	2,27%	1,75%	1,20%
Dział 758 - Różne rozliczenia	0,00%	0,33%	0,00%	0,02%	0,00%	0,00%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	26,63%	25,49%	25,14%	29,40%	30,36%	28,67%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	0,56%	0,61%	0,87%	0,82%	0,68%	1,37%
Dział 852 - Pomoc społeczna	20,02%	21,13%	20,59%	24,13%	27,90%	27,50%
Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,52%	0,43%	0,36%	0,41%	0,43%	0,03%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1,31%	1,31%	1,36%	1,78%	2,32%	2,19%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	14,67%	19,27%	17,26%	8,87%	6,89%	8,45%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,41%	2,62%	2,52%	2,79%	2,73%	2,61%
Dział 926 - Kultura fizyczna i sport	5,18%	4,23%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,00%	0,00%	3,88%	7,04%	4,43%	4,29%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W strukturze wydatków budżetowych Miasta Chełmży w latach 2009-2014 dominują *Oświata i wychowanie* oraz *Pomoc społeczna*. Na wysokim poziomie kształtowały się także wydatki na *Gospodarkę komunalną i ochronę środowiska*. Pozostałe pozycje w każdym roku analizy stanowiły mniej niż 10% wydatków.

Zdolności inwestycyjne Chełmży w ramach budżetu są bardzo ograniczone. Wydatki bieżące miasta pokrywają dominującą część dochodów co powoduje, że możliwości prowadzenia inwestycji jedynie ze środków własnych miasta są niewielkie.

Poza ograniczonymi możliwościami budżetowymi miasto boryka się także z problemem dotyczącym terenów przeznaczonych pod inwestycje. Niestety ze względu na niewielki obszar jaki miasto zajmuje oraz strukturę jego zagospodarowania, nie ma zbyt wielu możliwości wyznaczenia terenów pod inwestycje czy rozwój przedsiębiorczości. Miasto dysponuje niewielkimi pod względem powierzchni obszarami, które można zagospodarować pod inwestycje, jednak należy zwrócić uwagę, że niewielka powierzchnia takich terenów uniemożliwia realizowanie dużych intratnych projektów inwestycyjnych. Nie są to także obszary, które w znaczący sposób zachęcałyby inwestorów do lokowania swoich firm na terenie miasta. Taka sytuacja prowadzi do ograniczania potencjalnych wpływów do budżetu miasta z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, a tym samym do niewielkich możliwości finansowania inwestycji.

Jednym ze sposobów zwiększenia zdolności inwestycyjnych miasta jest pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym szanse związane z nowym okresem programowania Unii Europejskiej.

III.2. Analiza kapitału społecznego

Na terenie miasta Chełmży w zakresie kapitału społecznego/sfery społecznej obserwuje się wiele negatywnych trendów, będących także odzwierciedleniem sytuacji społeczno - gospodarczej w województwie.

Na terenie Chełmży systematycznie zmniejsza się liczba ludności oraz zachodzi zjawisko starzenia się społeczeństwa – w kolejnych latach prognozuje się dalsze pogłębianie tego problemu. Zmniejszenie się liczby ludności jest związane z ujemnym przyrostem naturalnym, rodzi się coraz mniej dzieci. Ponadto mieszkańcy Chełmży systematycznie wymeldowują się z jej obszaru – potencjalnymi przyczynami jest wyjazd poza granice miasta w celu zdobywania wykształcenia przez młodzież, a także cele zarobkowe mieszkańców miasta, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia w jego granicach.

W ramach struktury wieku, zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększa liczba osób w wieku poprodukcyjnym, co wskazuje na problem starzenia się społeczeństwa Chełmży. Taka sytuacja rodzi konsekwencje w dalszej perspektywie w postaci zmiany zapotrzebowania na usługi, które powinny być kierowane do osób starszych. Należy zatem większą uwagę zwrócić na konieczność rozwoju usług opiekuńczych, związanych m.in. z opieką nad osobami starszymi, jak również rozwojem oferty kulturalnej dla tej grupy wiekowej.

Spółeczeństwo jest bardzo zróżnicowane pod względem wykształcenia – na terenie powiatu toruńskiego, do którego należy miasto Chełmża, największą grupę osób stanowią osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne oraz zawodowe. Liczba osób z wykształceniem wyższym jest zdecydowanie niższa. Powoduje to duże ograniczenia w rozwoju usług profesjonalnych, w tym w zakresie poszukiwania innowacyjnych rozwiązań dla gospodarki, które są bardzo promowane na szczeblu wojewódzkim.

Na terenie Chełmży osoby bezrobotne stanowią prawie 10% ogólnej liczby ludności miasta. Jest to jeden z najwyższych wyników w całym powiecie toruńskim. Aż 62,85% osób w grupie bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Wg płci ponad 50% bezrobotnych to kobiety. Długotrwale bezrobocie jest związane m.in. z wykształceniem, które nie jest dostosowane do obecnych wymagań na rynku pracy, ale przede wszystkim z trudnościami w znalezieniu zatrudnienia ze względu na brak ofert w miejscu zamieszkania bądź jego pobliżu. Mieszkańcy Chełmży znajdują zatrudnienie m.in. w pobliskim Toruniu. Trudna sytuacja kobiet na rynku pracy jest związana także z powrotem do pracy po urodzeniu dziecka. Na terenie Chełmży brak jest wystarczającej liczby miejsc świadczących opiekę nad dziećmi do lat 3, gdzie chcące pracować kobiety mogłyby pozostawić swoje dzieci na czas pracy.

III.3. Analiza SWOT

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej jest nieodzownym elementem planowanych zmian w tematyce rozwoju lokalnego. Dzięki niej istnieje możliwość poznania problemów i słabych stron oraz dostrzeżenie możliwych obszarów działania, a także mocnych stron. Zaprezentowana analiza SWOT to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów i polega na rozważeniu:

- Sił (**Strengths**) – mocnych stron – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają z otoczenia, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających,
- Słabości (**Weaknesses**) – słabych stron – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój gminy lub utrudniających realizację zamierzeń, obniżających pozycje zarówno w oczach mieszkańców, jak i inwestorów zewnętrznych,
- Szans (**Opportunities**) – czynników zewnętrznie pozytywnych – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju, cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi gminy,
- Zagrożeń (**Threats**) – czynników zewnętrznie negatywnych – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery rozwoju, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój gminy.

Czynniki usystematyzowane jako mocne i słabe strony Gminy Miasta Chełmży traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jej obszarze. Szanse i zagrożenia są traktowane jako uwarunkowania zewnętrzne, niezależne, których zaistnienie w otoczeniu Chełmży może na nie oddziaływać, przyczyniając się bądź to do wzmocnienia silnych stron, bądź to do ograniczenia lub wyeliminowania słabych stron

Tabela 41. Schemat analizy SWOT

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	<p>S</p> <p>Silne strony – pozytywne cechy, które wyróżniają gminę, stanowiąc przewagę konkurencyjną</p>	<p>W</p> <p>Słabe strony – negatywne cechy gminy, będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów</p>
	Zewnętrzne	<p>O</p> <p>Szanse – korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić dla niego istotny impuls rozwojowy</p>	<p>T</p> <p>Zagrożenia – niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju gminy, osłabiają jej silne strony oraz mogą ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych</p>

Źródło: Opracowanie własne

Diagnoza uwarunkowań i rozwoju Gminy Miasta Chełmży została przeprowadzona we wszystkich najważniejszych obszarach, tj. rozwoju przestrzennego i środowiska, sfery społecznej i sfery gospodarczej.

Tabela 42. Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe strony
Środowisko, rozwój przestrzenny i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjne położenie geograficzne i administracyjne • dobra dostępność komunikacyjna (położenie w pobliżu autostrady, drogi krajowej nr 91 oraz drogi wojewódzkiej nr 551) • wysoka jakość środowiska naturalnego • rozwinięta gospodarka wodno-ściekowa • wysoki poziom zgazyfikowania • prawidłowo funkcjonujący system gospodarowania odpadami komunalnymi • bardzo duży obszar miasta objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • funkcjonowanie komunikacji publicznej regionalnej • odnowiona infrastruktura w obrębie Bulwaru 1000-lecia • dostępność infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej (dwa orliki, stadion, basen, hala widowiskowo-sportowa) • zadbane obszary zieleni miejskiej • duża część terenów miasta przeznaczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • część dróg w złym stanie technicznym • niedobór infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, parkingi, itp.) • brak możliwości zagospodarowania terenów przyjeziornych na cele turystyczne ze względu na strukturę własności • niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej • duża liczba energochłonnych i mało wydajnych źródeł ciepła w zabudowie wielorodzinnej • przestarzała i wymagająca modernizacji infrastruktura edukacyjna (w tym również otoczenie szkół) • kluczowe zabytki miasta wymagające konserwacji • wymagająca modernizacji oraz rozwoju infrastruktura techniczna, w tym drogowa i kanalizacyjna • niewystarczająca liczba miejsc parkingowych • słabo rozwinięta sieć dróg rowerowych • brak upowszechnienia szerokopasmowego Internetu co najmniej 30 Mb/s

<p>w mpzp na zabudowę jednorodzinna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • brak kompleksowego systemu informacji turystycznej oraz informacji miejskiej
<p>Sfera społeczna</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • rozwinięta działalność organizacji pozarządowych, w tym współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi • baza kulturalna na dobrym poziomie • rozwinięta baza sportowo-rekreacyjna • aktywnie działające kluby sportowe • pełna oferta kształcenia, łącznie ze specjalnym • wysoka jakość nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (dobre wyniki ze sprawdzianów szóstoklasistów i egzaminów gimnazjalnych) • aktywna działalność placówek oświatowych na rzecz środowiska lokalnego • wykwalifikowana kadra nauczycieli • działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku • wysoka dostępność do ochrony zdrowia ze względu na funkcjonowanie szpitala na terenie miasta • nowoczesny ośrodek Caritas • utożsamianie się mieszkańców z miastem 	<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie liczby mieszkańców (ujemny udział ruchów migracyjnych, ujemny przyrost naturalny) • wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności miasta • wysoki poziom bezrobocia na tle powiatu toruńskiego • bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych w budynkach użyteczności publicznej • ograniczona dostępność do placówek opieki nad dziećmi do lat 3 • niekorzystna struktura wykształcenia mieszkańców w odniesieniu do potrzeb rynku pracy • względnie wysoki wskaźnik udziału osób korzystających ze środków pomocy społecznej w porównaniu z innymi gminami powiatu toruńskiego • wysoki odsetek osób zagrożonych ubóstwem • baza sportowo-rekreacyjna wymagająca doinwestowania i dalszej rozbudowy • niedostatecznie rozwinięta oferta kulturalna miasta • brak bazy dla osób niepełnosprawnych • ograniczona dostępność gminnego zasobu mieszkaniowego • niska wartość wskaźnika dochodu na 1 mieszkańca miasta • brak miejsc dziennej opieki dla osób starszych • słaby rozwój kształcenia kompetencji kluczowych
<p>Sfera gospodarcza</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gminy ze względu na dogodną lokalizację • wzrost liczby podmiotów gospodarczych • wzrastające dochody na 1 mieszkańca w mieście • dobrze rozwinięta sieć różnorodnych punktów handlowych i usługowych – rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw • wysoka dostępność do podmiotów związanych z ochroną zdrowia • dobre warunki do rozwoju turystyki jednodniowej oraz weekendowej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak terenów możliwych do przeznaczenia pod rozwój przedsiębiorczości (brak terenów inwestycyjnych) • brak zaplecza gastronomicznego i hotelowego zwiększającego potencjał rozwoju turystyki • brak profesjonalnych i wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>

Środowisko, rozwój przestrzenny i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania dofinansowania w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • rosnąca popularność aktywnych form wypoczynku • zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców • wzrost popularności instalacji zmniejszających szkodliwe oddziaływania na środowisko (energooszczędne techniki budowania, instalacje OZE) • rozwój odnawialnych źródeł energii • możliwość zagospodarowania terenów przyjeziornych • 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • wzrost zanieczyszczenia środowiska • wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych • brak terenów pod zabudowę mieszkaniową (wielorodzinną) • niewielka konkurencyjność gminy pod względem atrakcyjności inwestycyjnej i przyciągania inwestorów • ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego wynikające z otoczenia miasta terenami wiejskiej Gminy Chełmża
Sfera społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie atrakcyjnego położenia miasta względem Torunia oraz Bydgoszczy (głównych ośrodków gospodarczych, akademickich i kulturalnych województwa kujawsko-pomorskiego) • możliwość pozyskiwania dofinansowania w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • zmiana wzorców uczestnictwa w życiu społecznym sprzyjającym partycypacji i współdziałaniu • współpraca w zakresie dostosowania kierunków kształcenia, kwalifikacji zawodowych mieszkańców do lokalnych i okolicznych rynków pracy • intensyfikacja działań zapewniających rozwój kompetencji kluczowych • doradztwo edukacyjno-zawodowe w placówkach oświatowych na wszystkich szczeblach • współpraca z przedsiębiorcami w zakresie praktyk, staży, pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • przenikanie negatywnych wzorców, zachowań charakterystycznych dla dużych miast (np. narkomania) • rosnące wykluczenie społeczne i pogłębianie się patologii społecznych • starzejące się społeczeństwo • emigracja zarobkowa mieszkańców • wzrost bezrobocia • spadek poziomu bezpieczeństwa • ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • spadek dochodów miasta z tytułu podatków
Sfera gospodarcza	
<ul style="list-style-type: none"> • napływ zewnętrznych inwestorów • możliwość pozyskiwania dofinansowania w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • rozwój współpracy pomiędzy samorządem a podmiotami gospodarczymi • bliskość dużego rynku zbytu 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • niejasności w przepisach podatkowych • brak rozpoznawalności i pozytywnego postrzegania miasta

• bliskość rynku pracy w Toruniu oraz Bydgoszczy• rozwój innowacyjnych usług• rozwój turystyki w oparciu o istniejące zasoby kulturowe i przyrodnicze• wykorzystanie istnienia Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Ostaszewie• utworzenie inkubatora przedsiębiorczości	• konkurencyjność pod względem miejsc do odpoczynku i rekreacji ze strony okolicznych samorządów

Źródło: Opracowanie własne

IV. STRATEGICZNY PROGRAM DZIAŁAŃ

IV.1. Analiza konkurencyjności gminy

Analizę konkurencyjności miasta Chełmży przeprowadzono w odniesieniu do jej gmin sąsiednich. Pod uwagę wzięto najistotniejsze elementy mające wpływ na poziom rozwoju gospodarczego. Analizę konkurencyjności miasta Chełmży przeprowadzono w odniesieniu do gmin/miast jej najbliższego otoczenia wg danych za rok 2014. Dla celów porównawczych posłużono się wskaźnikami wyznaczonymi w kilku kategoriach tj.

1. Kapitał ludzki.
2. Potencjał ekonomiczny.
3. Infrastruktura.
4. Środowisko i zagospodarowanie przestrzenne.

Tabela 43. Kapitał ludzki - analiza porównawcza

Wyszczególnienie	Saldo migracji	Przyrost naturalny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Bezrobocie	
							Liczba osób bezrobotnych	% udział w ogólnej liczbie ludności
Gmina Miasto Chełmża	-47	-14	9	55,2	90,9	26,3	1 346	9,03%
Gmina Chełmża	91	2	8	57,0	76,3	24,6	727	7,42%
Gmina Czernikowo	-7	24	9,5	57,7	63,7	22,4	893	9,94%
Gmina Lubicz	57	55	13,3	53,1	59,9	19,9	880	4,60%
Gmina Łubianka	79	12	10,1	55,0	59,9	20,6	291	4,35%
Gmina Łysomice	69	38	12,9	53,4	61,5	20,3	477	5,01%
Gmina Obrowo	576	92	12,9	55,9	49,3	18,4	775	5,22%
Gmina Wielka Nieszawka	39	20	14,2	59,0	68,8	24,0	189	3,82%
Gmina Zławieś Wielka	80	56	12,3	56,3	57,4	20,5	591	4,44%

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 44. Potencjał ekonomiczny - analiza porównawcza

Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe inwestycyjne	Podmioty gospodarcze	Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności
Gmina Miasto Chełmża	45 773 678,70	43 242 369,06	2 787 700,06	1 163	78
Gmina Chełmża	33 738 384,48	34 605 409,25	9 586 279,81	614	63
Gmina Czernikowo	30 764 255,87	34 928 235,87	8 003 277,31	640	71
Gmina Lubicz	58 366 604,64	63 354 373,62	10 587 313,55	2 025	106
Gmina Łubianka	24 412 020,13	27 067 292,06	6 515 972,33	548	82

Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe inwestycyjne	Podmioty gospodarcze	Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności
Gmina Łysomice	40 275 875,46	40 849 804,01	14 571 902,47	1 007	106
Gmina Obrowo	44 829 880,13	50 745 028,85	10 655 937,52	1 422	96
Gmina Wielka Nieszawka	21 013 438,24	21 455 519,29	8 556 046,40	571	115
Gmina Zławieś Wielka	39 238 906,17	38 657 181,91	4 243 063,24	1 307	98

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 45. Infrastruktura - analiza porównawcza

Wyszczególnienie	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	Korzystający z sieci w %		
		wodociąg	kanalizacja	gaz
Gmina Miasto Chełmża	20,3	96,5	87,6	78,5
Gmina Chełmża	23,2	96,7	24,2	0,6
Gmina Czernikowo	24,0	95,7	39,2	0,0
Gmina Lubicz	28,4	95,7	35,0	11,6
Gmina Łubianka	25,9	99,9	55,0	0,0
Gmina Łysomice	27,9	97,7	69,1	14,6
Gmina Obrowo	29,1	87,0	36,7	1,3
Gmina Wielka Nieszawka	26,0	93,2	92,5	21,1
Gmina Zławieś Wielka	27,5	78,1	57,6	3,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 46. Środowisko - analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Obszary prawnie chronione	Pomniki przyrody
Gmina Miasto Chełmża	0,00	1
Gmina Chełmża	485,70	20
Gmina Czernikowo	11 469,00	3
Gmina Lubicz	3 867,61	12
Gmina Łubianka	1 142,50	5
Gmina Łysomice	3 356,30	8
Gmina Obrowo	141,40	12
Gmina Wielka Nieszawka	15 675,60	8
Gmina Zławieś Wielka	7 276,60	15

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 47. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie gmin powiatu toruńskiego w 2014 r. - analiza porównawcza

Powiat toruński	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego [ha]	Powierzchnia gminy [ha]	Pokrycie powierzchni gminy MPZP [%]
Gmina Miasto Chełmża	650	784	82,91%
Gmina Chełmża	-	17 895	brak obowiązujących planów
Gmina Czernikowo	355	17 014	2,09%
Gmina Lubicz	2 893	10 575	27,36%
Gmina Łubianka	250	8 450	2,96%
Gmina Łysomice	485	12 694	3,82%
Gmina Obrowo	-	16 217	brak obowiązujących planów
Gmina Wielka Nieszawka	1 192	21 622	5,51%
Gmina Zławieś Wielka	-	17 791	brak obowiązujących planów

Źródło: Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, Dane Banku Danych Lokalnych GUS

Kapitał ludzki

Gminy powiatu toruńskiego, w tym miasto Chełmża są bardzo zróżnicowane pod względem kapitału ludzkiego. Z analizy przedstawionych wskaźników wynika, że Chełmża posiada najmniej korzystną strukturę wiekową. Świadczy o tym liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, gdzie liczba tych osób jest mniejsza o 3,8 p.p. w stosunku do Gminy Wielka Nieszawka, która posiada najkorzystniejszą sytuację. We wszystkich gminach widoczna jest tendencja spadku osób w wieku przedprodukcyjnym i zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jednak w Chełmży liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest najwyższa w całym powiecie toruńskim. Warunkuje to konieczność zwrócenia uwagi na potrzeby osób starszych i podjęcia działań adaptujących funkcjonowanie miasta do zmieniającej się struktury wiekowej społeczeństwa.

Miasto Chełmża boryka się także z problemem migracji poza obszar gminy. W 2014 r. saldo migracji wynosiło -47 osób. Ujemną wartość tego wskaźnika odnotowano jedynie w gminie Czernikowo, jednak był on zdecydowanie niższy tj. na poziomie -7 osób. W pozostałych gminach powiatu saldo migracji było dodatnie, a więc ludzie chętnie osiedlali się na tych obszarach, najwięcej osób zameldowało się na terenie Gminy Obrowo. Taka sytuacja wskazuje, że wśród osób rozważających osiedlenie się na terenie powiatu toruńskiego miasto Chełmża nie stanowi najbardziej atrakcyjnego miejsca. Stanowi to wskazówkę dla władz miast, że należy podejmować działania, które pozwolą rozpoznać potrzeby obecnych mieszkańców, tak by nie opuścili dotychczasowego miejsca

zamieszkania. Ponadto, należy systematycznie zwiększać atrakcyjność osiedleńczą Chełmży w stosunku do gmin sąsiednich.

Miasto Chełmża jest także w najgorszej sytuacji w powiecie toruńskim pod względem przyrostu naturalnego, jedynie w tej jednostce samorządu terytorialnego był on ujemny. W pozostałych gminach rodzi się zdecydowanie więcej dzieci. Najwyższa wartość tego wskaźnika została odnotowana w Gminie Obrowo.

Na terenie Chełmży występuje największa liczba osób bezrobotnych w porównaniu do innych jednostek samorządu terytorialnego, jest ich ponad 1 300. W ujęciu procentowym przedstawiającym liczbę osób bezrobotnych w odniesieniu do całej populacji poszczególnych gmin, najtrudniejsza sytuacja występuje w Gminie Czernikowo, gdzie bezrobotni stanowią 10% społeczności gminnej, w dalszej kolejności najmniej korzystna sytuacja ma miejsce w mieście Chełmży. Najmniejszy udział bezrobotnych występuje w Gminie Wielka Nieszawka, gdzie stanowią oni niecałe 4% społeczeństwa.

Wszystkie analizowane wskaźniki świadczą o ograniczonej konkurencyjności miasta w porównaniu z innymi gminami powiatu toruńskiego pod względem kapitału ludzkiego. Sytuacja jest tym bardziej niepokojąca, że Chełmża jest jedynym ośrodkiem miejskim wśród gmin powiatu toruńskiego. O jakości kapitału ludzkiego świadczy także rozwój przedsiębiorczości. Z danych zawartych w tabeli wynika, że wśród społeczeństwa prezentowane są postawy przedsiębiorcze, jednak w obszarze miasta Chełmży wskaźnik przedsiębiorczości należy do najniższych w powiecie, o czym świadczy odsetek prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby fizyczne. Miasto Chełmża znajduje się na przedostatnim miejscu pod tym względem, gorsze wyniki osiąga tylko Gmina wiejska Chełmża.

Potencjał ekonomiczny

Wśród gmin powiatu toruńskiego pod względem dochodów do budżetu najwyżej plasuje się gmina Lubicz (blisko 59 mln zł). Natomiast najmniejsze dochody posiada gmina Wielka Nieszawka. Gmina miejska Chełmża w tym zestawieniu zajmuje drugie miejsce z prawie 46 mln zł dochodów. W odniesieniu do wydatków budżetowych sytuacja ma się bardzo podobnie tj. Gmina Lubicz wydaje najwięcej, a najmniej Gmina Wielka Nieszawka, co powoduje w tym przypadku najmniejszy deficyt budżetowy. Miasto Chełmża pod względem wydatków natomiast znajduje się na 3 miejscu w powiecie, wyprzedza je oprócz gminy Lubicz także gmina Obrowo. Należy zwrócić uwagę, że mimo wysokiego poziomu wydatków w Chełmży, środki przeznaczone na inwestycje w 2014 r. były na najniższym poziomie w całym powiecie toruńskim. W pozostałych gminach powiatu, w tym o mniejszym budżecie niż miasto Chełmża, wydatki na inwestycje przewyższały je w każdej z gmin co najmniej dwukrotnie. Takie kształtowanie się przedstawionych wskaźników wskazuje

na ograniczone zdolności inwestycyjne miasta, a tym samym jego niską konkurencyjność w stosunku do innych porównywanych gmin. Niemniej należy mieć na uwadze, że są to dane za rok 2014 r., co może nie oddawać prawdziwego obrazu możliwości inwestycyjnych miasta Chełmży. Dane historyczne w tym zakresie wskazują jednak na zmniejszanie się wydatków inwestycyjnych miasta w latach 2009-2014.

O potencjale ekonomicznym świadczy także liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, gdyż to m.in. one generują dochody do budżetu, a tym samym możliwości finansowe. W całym powiecie toruńskim największa liczba podmiotów gospodarczych została zarejestrowana w gminie Lubicz (2 025), tj. o prawie 100% więcej niż w mieście Chełmży (1 163). W powiecie najmniej zasobna w podmioty gospodarcze jest gmina Łubianka. Najmniejszą liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców charakteryzuje się gmina wiejska Chełmża, natomiast najwyższa wartość wskaźnika została odnotowana w gminie Wielka Nieszawka. Miasto Chełmża zajmuje w tym zestawieniu dopiero siódme miejsce. Liczba podmiotów gospodarczych oraz ich udział w przeliczeniu na mieszkańców świadczy o niezadowalającym poziomie przedsiębiorczości na terenie miasta Chełmży, co może wskazywać na niską atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów do lokowania swojej działalności na tym obszarze.

Stosunkowo duża liczba niewielkich podmiotów gospodarczych nie stanowi tak istotnej siły napędowej lokalnej gospodarki jak duże podmioty, jednak biorąc pod uwagę uwarunkowania miasta, ograniczające możliwości inwestycyjne należy skupić się na rozwijaniu tych przedsiębiorstw, które już istnieją oraz uatrakcyjnieniu oferty dla inwestorów małych, ale z dużym kapitałem. Z drugiej strony, lokalna gospodarka miasta wydaje się być stabilna. Miasto Chełmża powinno mimo wszystko dążyć do pozyskania inwestorów strategicznych dla lokalnej gospodarki. Mogłoby to pozytywnie wpłynąć na lokalny rynek pracy, zwiększyć potencjał ekonomiczny mieszkańców oraz mikroprzedsiębiorców, a tym samym zwiększyć dochody własne.

Infrastruktura

W zakresie infrastruktury technicznej gminy powiatu toruńskiego są bardzo zróżnicowane, a tym samym nierównomiernie atrakcyjne dla mieszkańców obecnych i potencjalnych oraz otoczenia zewnętrznego. Pod względem powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę najgorsza sytuacja występuje w mieście Chełmży, wynosi ona 20,3 m². Natomiast najwyższa wartość tego wskaźnika występuje w Gminie Obrowo, gdzie wynosi ona 29,1 m².

Wszystkie porównywane gminy posiadają wysoki poziom zwodociągowania, w tym największy występuje w Gminie Łubianka. Inaczej kształtuje się sytuacja w wyposażeniu w sieć kanalizacyjną.

Najgorsza sytuacja występuje w gminach wiejskiej Chełmży, Lubicz, Obrowo, Czernikowo, gdzie liczba korzystających z sieci nie obejmuje nawet 40% społeczeństwa. Najlepsza sytuacja w tym zakresie występuje w gminie Wielka Nieszawka, a następnie w mieście Chełmży (87,6% korzystających). Miasto Chełmża wyróżnia się także pod względem dostępności sieci gazowej. Na jej terenie jest najwięcej korzystających, ponad 78% mieszkańców, w całym powiecie toruńskim.

Poziom infrastruktury w analizowanych gminach jest na zblizonym, dobrym poziomie, choć wydaje się, że najkorzystniejszą sytuacją wygląda w mieście Chełmży, należy zwrócić uwagę na najniższy wskaźnik powierzchni mieszkań. Infrastruktura badanych gmin wciąż wymaga nakładów inwestycyjnych, by zapewnić w pełni zadowalający poziom.

Środowisko i zagospodarowanie przestrzenne

Analizując stan środowiska i warunki naturalne w porównywanych gminach należy podkreślić wysoką jakość środowiska na obszarze poszczególnych gmin, w tym miasta Chełmży pod względem braku dużej ilości zanieczyszczeń. Największym zagrożeniem dla nich jest presja gospodarki rolnej (zanieczyszczenie wód, erozja gleb), co dotyczy miasta Chełmży jedynie w ograniczonym zakresie ze względu na charakter gminy miejskiej. W otoczeniu gmin znajdują się obszary cenne przyrodniczo prawnie chronione. Wyjątek stanowi miasto Chełmża, gdzie takie obszary nie występują, odnotowano jedynie pomniki przyrody. Natomiast na terenie miasta znajdują się obszary posiadające potencjał do rozwoju sportu i rekreacji.

Miasto Chełmża na tle badanych samorządów wyróżnia się wysoką jakością środowiska naturalnego i dostępnością do podstawowej infrastruktury technicznej. Gorzej wypada przy ocenie aktualnego potencjału ekonomicznego i inwestycyjnego oraz sytuacji demograficznej.

Podsumowując, na podstawie porównania wybranych wskaźników badanych gmin można stwierdzić, że miasto Chełmża powinno dążyć do powiększania potencjału ekonomicznego. Należy zaznaczyć, że ocena potencjału ekonomicznego, a więc także rozwojowego, pomimo nienajlepszych wyników na tle badanych gmin, nie jest negatywna. Miasto znajduje się w grupie gmin o potencjalnie wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej, głównie ze względu na lokalizację i wyposażenie w infrastrukturę techniczną.

Nie najwyższa ocena w zakresie kapitału ludzkiego jest powiązana z niekorzystnymi trendami demograficznymi, jak również niezadowalającą strukturą wykształcenia mieszkańców, co wiąże się także z względnie wysokim bezrobociem wśród mieszkańców. Celem władz powinno być dążenie do podniesienia jakości kapitału ludzkiego, by był on atutem w realizacji polityki rozwoju, także w kontekście pozyskiwania inwestorów. Zwiększenie siły lokalnej gospodarki i poprawa sytuacji

na rynku pracy to kluczowe zadania na przyszłość. Miasto powinno dążyć do dalszej poprawy jakości infrastruktury, która decyduje o jakości życia oraz pozytywnie wpływa na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej.

W 2014 r. w powiecie toruńskim miasto Chełmża zajmowało pierwsze miejsce pod względem powierzchni, dla której ustanowione są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (ponad 80% pow.). Druga w kolejności pod tym względem była gmina Lubicz, dla której wskaźnik ten wynosił 27,36% powierzchni całej gminy. Pozostałe jednostki samorządu terytorialnego nie przekraczały w tym zakresie 10% swojego terytorium. W trzech gminach powiatu w 2014 r. plany zagospodarowania nie występowały. Należy w związku z tym stwierdzić, że miasto Chełmża zagospodarowuje swoją przestrzeń w sposób racjonalny. Po pierwsze wpływa to na zapewnienie racjonalnego kształtowania estetyki przestrzeni publicznej i w związku z tym podnoszenie atrakcyjności miasta. Po drugie MPZP stanowią źródło informacji dla władz miasta oraz przedsiębiorców w zakresie inwestycyjnym, wykluczając realizacje inwestycji nie wpisujących się w politykę przestrzenną Chełmży.

Pozycja i szanse rozwojowe miasta Chełmży -podsumowanie

Z analizy konkurencyjności miasta Chełmży na tle gmin sąsiednich wynika, że działania Chełmży w celu podniesienia konkurencyjności powinny dotyczyć:

1. poprawy warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.

Położenie miasta, w tym bliskość aglomeracji toruńsko-bydgoskiej jest zdecydowanym atutem. Położenie pomiędzy dużymi rynkami zbytu to szansa dla lokalnej gospodarki, opartej na działalności usługowej oraz w mniejszym stopniu turystycznej. Mocną stroną miasta jest także bliskość ważnych szlaków komunikacyjnych, które powodują, że obszar jest stosunkowo łatwo dostępny dla innych. Ponadto miasto stanowi jedyny ośrodek miejski w powiecie, co powoduje że ma ono wysoki potencjał dla rozwoju sektora handlowo-usługowego.

Miasto mimo wskazanych powyżej szans rozwojowych, boryka się z licznymi brakami i niedogodnościami. Powoduje to, że potencjalni przedsiębiorcy mogą postrzegać miasto, jako miejsce niezapewniające dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, o czym może świadczyć niski wskaźnik przedsiębiorczości.

Wysoka atrakcyjność przestrzeni inwestycyjnej dużych ośrodków wzrostu sąsiadujących z miastem może stanowić zagrożenie związane z odpływem kapitału ludzkiego i dalszym pogłębianiem problemów demograficznych. Ponadto, na terenie miasta brak jest terenów inwestycyjnych, które

stanowią o atrakcyjności danego miejsca pod względem lokowania działalności gospodarczej. Ogranicza to w znacznym stopniu napływ inwestorów dysponujących dużym kapitałem, szczególnie pod względem lokowania działalności produkcyjnej na terenie Chełmży.

W związku z powyższym miasto powinno skupić się na poprawie warunków prowadzenia działalności dla przedsiębiorców działających w sektorze usługowym, których w większości przypadków nie dotyczy konieczność dysponowania dużą powierzchnią inwestycyjną. Ponadto władze powinny podejmować inicjatywy w zakresie zapewnienia kompleksowego wsparcia w zakresie formalno-prawnym dla przedsiębiorców już prowadzących działalność gospodarczą, a także w szczególności tych, którzy taką działalność chcą rozpocząć.

2. wykorzystania walorów przyrodniczych dla rozwoju lokalnej gospodarki.

Miasto Chełmża posiada potencjał rozwojowy w zakresie działalności usługowo-handlowej oraz kulturalno – turystycznej, jednak nie jest on w pełni wykorzystany m.in. ze względu na niską jakość części infrastruktury.

Szansą wykorzystania możliwości rozwojowych miasta w tym zakresie jest wdrażanie projektów rewitalizacyjnych, jak również efektywniejsze zagospodarowanie przestrzeni publicznej, które powinno odnosić się m.in. do działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz wykorzystania terenów przyjeziornych. Dodatkowo miasto w tym obszarze znajduje się w korzystnej sytuacji ze względu na brak terenów objętych ochroną przyrody, co znacznie ograniczałoby możliwości inwestycyjne na tych obszarach. Jednym z istotnych elementów w zakresie kształtowania przestrzeni miejskiej, w tym wykorzystywania atrakcyjności przyrodniczej miasta w budowaniu przewagi konkurencyjnej gospodarki, jest ustanowienie dla około 80% powierzchni miasta miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3. podniesienia jakości kapitału ludzkiego i przeciwdziałania niekorzystnym trendom demograficznym.

W Chełmży zauważalne są niekorzystne trendy demograficzne spowodowane niską liczbą urodzeń, migracjami poza obszar miasta, a w konsekwencji zmniejszaniem się liczby mieszkańców. Miasto powinno podejmować działania, które przyczynią się do utrzymywania istniejącego poziomu nauczania oraz dalszego rozwijania oferty edukacyjnej. Działania te powinny skupiać się na kształceniu kompetencji kluczowych oraz kreowaniu innowacji. Jedną z szans rozwoju dla miasta jest wysoka jakość kapitału ludzkiego, która ma istotne znaczenie w rozwoju usług, w tym usług

profesjonalnych. Powinno to przyczynić się także do poprawy jakości życia na terenie Chełmży, ze względu na reprezentowanie postaw kreatywnych i przedsiębiorczych.

Istotne znaczenie w budowaniu jakości kapitału ludzkiego ma także istnienie odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego oraz atrakcyjności oferty w sferze społecznej. W Chełmży zauważalna jest konieczność doinwestowania m.in. infrastruktury mieszkaniowej by zapewnić dostępność do budownictwa mieszkaniowego oraz podnieść atrakcyjność osiedleńczą miasta dla nowych mieszkańców. Dodatkowo podniesienie jakości kapitału ludzkiego wymaga działań, które będą sprzyjały rozbudowie oferty usług społecznych świadczonych na terenie miasta. Obecnie są w tym zakresie niedobory, co wykazano w diagnozie.

Celem polityki miasta w zakresie społecznym powinno być zapewnienie warunków do zmniejszenia problemów migracji, prowadzenie polityki prorodzinnej, która przyczyniłaby się do zwiększenia liczby urodzeń na jej terenie. Kolejnym krokiem powinno być pozyskanie przedsiębiorców, którzy zainwestują na jej terenie i przyczynią się do rozwoju sektora usługowego. Poprawa sytuacji na rynku pracy powinna być skorelowana w czasie z inwestycjami w kapitał ludzki.

IV.2. Wizja

W ramach planowania strategicznego w nowym okresie strategicznym 2016-2022, główny punkt stanowi wizja rozwoju miasta. Wizja opisuje w jaki sposób miasto chce być postrzegane przez wszystkich interesariuszy Strategii w przyszłości. Wyznacza ona pożądany stan docelowy w określonym momencie czasu – od roku opracowania strategii do roku 2022, do którego należy dążyć podporządkowując mu wszelkie działania podejmowane na obszarze Chełmży. Określenie pożądanego wizerunku Gminy Miasta Chełmży w perspektywie czasowej ujętej w niniejszej strategii jest podstawą do sformułowania priorytetów i celów rozwojowych mających za zadanie realizację wizji. W poszczególnych latach obowiązywania Strategii wizja ma wyznaczać kierunek działań i być myślą przewodnią przy podejmowaniu decyzji strategicznych dla miasta. W związku z powyższym wizję Gminy Miasta Chełmży określono jako:

CHEŁMŻA – MIASTO O WAŻNYM ZNACZENIU W REGIONIE, WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I BEZPIECZNEGO FUNKCJONOWANIA RODZINY.

Wizualizacja wizji rozwoju miasta Chełmży na lata 2016-2022:

Chełmża jest ważnym ośrodkiem administracyjno-usługowym dla swoich mieszkańców, jak i osób zamieszkujących gminy położone w jej bliskim otoczeniu. W przyszłości miasto zamierza utrzymać i wzmocnić swoją pozycję oraz stać się istotnym partnerem społecznym i gospodarczym również dla innych jednostek samorządu terytorialnego w regionie. Chełmża w nowym okresie strategicznym zamierza podejmować działania, pozwalające przezwyciężyć jej słabości i wzmocnić atuty, by stanowić silniejszy ośrodek miejski w województwie kujawsko-pomorskim. Słabe strony miasto będzie starało się niwelować poprzez przeprowadzanie inwestycji w infrastrukturę zarówno techniczną, jak i społeczną. Dodatkowo będzie podejmowało działania zmierzające do poszerzania istniejącej oferty o elementy odpowiadające potrzebom mieszkańców miasta, a także osób i podmiotów zainteresowanych życiem i pracą na jej obszarze. Dążeniem miasta w przyszłości będzie podnoszenie jakości świadczonych usług w stosunku do ich obecnego poziomu, m. in. w zakresie zapewnienia odpowiedniego zaplecza socjalnego dla bezpiecznego funkcjonowania rodziny. Miasto, także poprzez tworzenie warunków do rozwijania pozostałych kategorii usług – nie tylko publicznych, zagwarantuje mieszkańcom zadowalającą jakość życia, pracy i wypoczynku. Warunki te zostaną zapewnione m.in. poprzez działania inwestycyjne w zakresie utrzymania bądź podniesienia jakości infrastruktury społecznej oraz technicznej, sprzyjające rozwojowi zawodowemu oraz osobistemu mieszkańców. Chełmża stanie się ośrodkiem zapewniającym wysoki poziom kształcenia, atrakcyjną ofertę kulturalną oraz rekreacyjną dla wszystkich grup społecznych. Celem tych działań będzie kreowanie postaw aktywności społecznej i budowanie przewagi konkurencyjnej

miasta. Wysoka jakość zostanie zapewniona także poprzez działania rozwijające miasto z wykorzystaniem istniejących walorów przyrodniczych oraz poszanowania dla jakości środowiska naturalnego.

Chełmża stanowić będzie miasto o ważnym znaczeniu w regionie dzięki realizacji powyższych działań, jak również dzięki stworzeniu korzystnych i bardziej konkurencyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, będzie interesującym miejscem dla inwestorów zewnętrznych poszukujących potencjałów sprzyjających rozwijaniu prowadzonych przez nich działalności, m.in. usługowych, w dużej mierze opartych na wiedzy. Dodatkowo miasto Chełmża rozwinie swoje funkcje ponadlokalne w oparciu o zasady partnerstwa i partycypacji. Ważnym elementem polityk będzie współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, a także z sektorem społecznym i prywatnym, zarówno z regionu i spoza niego. Istotną rolę będzie odgrywała przynależność do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, aktywne uczestnictwo we wszystkich pracach w ramach ZIT. Miasto stanie się bardziej rozpoznawalne i doceniane przez inwestorów oraz społeczeństwo.

Istotnym elementem działań miasta w nowym okresie strategicznym, sprzyjającym wdrażaniu ww. założeń wizji będzie budowanie wizerunku miasta jako atrakcyjnego i konkurencyjnego ośrodka miejskiego poprzez liczne działania informacyjno – promocyjne, w tym opartych oparte głównie na nowoczesnych środkach przekazu.

IV.3. Cele strategiczny i cele szczegółowe

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Miasta Chełmży, badań ankietowych wśród mieszkańców oraz analizy SWOT zdefiniowano cele strategiczne i odpowiadające im kierunki działań. Rozwój Chełmży realizowany będzie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, która zakłada równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, rozwojem społecznym i poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Ponadto podejmowane działania będą zmierzały do maksymalizacji zadowolenia mieszkańców miasta z jakości życia na jego terenie.

Cel strategiczny (główny) dla Gminy Miasta Chełmży brzmi: **AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW I ATRAKCYJNE WARUNKI DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI GWARANTEM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY MIASTA CHEŁMŻY.**

Cele szczegółowe Gminy Miasta Chełmży to:

INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO – SPOŁECZEŃSTWO – KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA

Rysunek 7. Cel strategiczny (główny) i cele szczegółowe

Źródło: Opracowanie własne

Zdefiniowane cele, wynikające bezpośrednio z diagnozy strategicznej, służą przeciwdziałaniu zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom oraz wzmacnianiu szans rozwojowych Gminy Miasta Chełmży. Realizacja wyznaczonych celów spowoduje ograniczenie i zminimalizowanie zdiagnozowanych problemów, a jednocześnie wpłynie na rozwój Chełmży.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 1. „INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO”

Cel szczegółowy nr 1 został wyznaczony na podstawie zdiagnozowanych braków i problemów na trzech płaszczyznach: infrastruktury, przestrzeni miejskiej oraz środowiska naturalnego miasta. Obszar oddziaływania tego celu obejmuje głównie uzupełnianie braków w podstawowej infrastrukturze miejskiej oraz jej dalszy rozwój, mającej kluczowe znaczenie dla jakości życia mieszkańców Chełmży.

Działania w zakresie systemów wodociągów i kanalizacji będą skupiały się głównie na modernizowaniu istniejącej sieci w celu podniesienia jakości jej użytkowania, jak również rozbudowie sieci by zapewnić dostęp do zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków mieszkańcom pozbawionych takiej możliwości oraz osobom osiedlającym się na terenie miasta.

Zadania realizowane w ramach celu będą dotyczyły rozbudowywania infrastruktury, która przyczyni się zarówno do podniesienia jakości życia mieszkańców, uporządkowania przestrzeni publicznej, jak również ochrony środowiska naturalnego. Działania będą także z pewnością ukierunkowane na poprawę stanu dróg i infrastruktury towarzyszącej. Ważnym elementem będzie również rozbudowywanie systemu ścieżek rowerowych na terenie miasta.

Działania przyczyniające się do realizacji celu będą także skupiały się na wspomaganiu racjonalnego gospodarowania energią, w tym podnoszenia efektywności energetycznej obiektów zlokalizowanych na terenie miasta. Działania te będą sprzyjały wdrażaniu celu i wyznaczonym w nim kierunków działań mają być wpisywane w założenia gospodarki niskoemisyjnej, w tym promowanie odnawialnych źródeł energii.

Inicjatywy i działania realizujące cel 1 mają również skupiać się na infrastrukturze społecznej oraz jej bliskim otoczeniu. Dotyczy to głównie działań modernizacyjnych i restauracyjnych oraz dostosowujących istniejącą infrastrukturę do współczesnych standardów, zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami społecznymi. Ponadto przewiduje się adaptację istniejącej infrastruktury społecznej do nowych funkcji społecznych bądź też rozwoju już im nadanych, by w pełni wykorzystać istniejące zasoby infrastrukturalne miasta. Istotnym aspektem będą zadania zapewniające dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego miasta. Chodzi tutaj o wszelkie działania infrastrukturalne pozwalające chronić obiekty o ważnym znaczeniu kulturowym dla miasta, a jednocześnie podnieść ich atrakcyjność dla mieszkańców i odwiedzających.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 2. „SPOŁECZEŃSTWO”

Działania w ramach celu szczegółowego *Społeczeństwo*, będą ukierunkowane na poprawę jakości życia mieszkańców, tworzenie warunków do rozwoju zarówno zawodowego jak i osobistego, a także wzmacniania aktywności mieszkańców w życiu społecznym miasta. Ponadto działania będą koncentrować na przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu.

Realizowane będą działania mające przystosować funkcjonujący na terenie miasta sektor usług do zmieniających się uwarunkowań, w tym m.in. do struktury wieku społeczności miasta, tak by zapewnić wszystkim grupom komfortowe warunki życia i kształcenia, a także atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego i wypoczynku.

Działania władz będą ukierunkowane na poszerzenie oferty edukacyjnej dla wszystkich etapów nauczania, począwszy od edukacji przedszkolnej. Ponadto przedsięwzięcia w ramach celu mają przyczynić się do poprawy dostępności do wysokiej jakości usług edukacyjnych, obejmujące m.in. zapewnienie warunków wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, doposażenie placówek edukacyjnych, oraz działania służące podnoszeniu kompetencji kluczowych oraz rozwój postaw istotnych z punktu widzenia rynku pracy, a także inne działania pozytywnie wpływające na jakość i dostępność do oferty edukacyjnej.

Działania w ramach celu są ukierunkowane także na zapewnienie dostępności do szeroko rozumianych usług opiekuńczych. Głównie będą sprzyjały rozwijaniu opieki nad dziećmi do lat trzech, w tym zapewnieniu odpowiedniego publicznego zaplecza infrastrukturalnego.

Ważnym aspektem który będzie wpływał na osiągnięcie celu jest także dalszy rozwój oferty kulturalnej oraz zadań w zakresie rekreacji i wypoczynku. Dostrzega się także konieczność nieustannego dopasowywania i uatrakcyjniania oferty, do dynamicznie zmieniających się potrzeb mieszkańców, jak również potrzeby budowania przewagi konkurencyjnej.

Wszystkie działania mają sprzyjać budowaniu społeczeństwa zadowolonego z życia na terenie miasta, jak również kreatywnego i aktywnie uczestniczącego w życiu społecznym. Działania i inicjatywy będą także obejmowały zagadnienie rewitalizacji, mające zapewnić wszystkim członkom społeczeństwa godne warunki życia na terenie Chełmży oraz doprowadzić do wyrównania szans, a szczególnie tych zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ważne w ramach tego celu będą działania ukierunkowane na zaspokojenie potrzeb osób starszych, osób niepełnosprawnych oraz osób mających trudności z prawidłowym funkcjonowaniem w życiu społecznym. Wsparcie kierowane na rzecz tych osób będą miały służyć ich aktywizacji i włączeniu do życia społecznego.

CEL SZCZEGÓŁOWY NR 3. „KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA”

Działania sprzyjające wdrażaniu celu szczegółowego „Konkurencyjna Gospodarka Lokalna” są podstawą procesów rozwojowych we wszystkich aspektach życia mieszkańców, a także wpływają w sposób pośredni na poprawę funkcjonowania jednostki samorządu terytorialnego. Jednym z głównych czynników oddziałujących na jakość życia społeczeństwa jest stopień rozwoju lokalnej gospodarki.

Działania w przedmiotowym zakresie będą koncentrowały się na rozwoju takich instrumentów, które w większym stopniu wpłyną na wykorzystanie lokalnych zasobów, tj. lokalnej przedsiębiorczości oraz kapitału ludzkiego. Główne działania będą się one skupiały na wykorzystywaniu potencjałów zawodów i branż, które wyróżniają Chełmżę i pozwolą jej stać się obszarem bardziej atrakcyjnym dla potencjalnych odbiorców.

Zadania będą koncentrowały się zwłaszcza na pobudzaniu przedsiębiorczości, jak również wspieraniu przedsiębiorców w ich działalności. Dotyczyć będą one przedsiębiorców dopiero rozpoczynających prowadzenie działalności, jak również na tych funkcjonujących już na rynku. Działania przyczynią się do realizacji celu poprzez zapewnienie wsparcia dla przedsiębiorców, w tym ze strony wyspecjalizowanych instytucji otoczenia biznesu, oraz stworzenie dobrych warunków funkcjonowania lokalnej przedsiębiorczości. W ramach celu podejmowane będą przedsięwzięcia przyczyniające się do wzmocnienia obszaru lokalnej gospodarki oraz wspierania inicjatyw i aktywności ekonomicznej ludności. Przewiduje się, że gospodarkę Chełmży w dalszym stopniu tworzyć będzie sektor małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność głównie usługową i handlową.

Wszystkie działania wymagać będą zaangażowania nie tylko samorządu lokalnego, ale również innych podmiotów. Organizacja przyjaznego klimatu dla przedsiębiorców będzie możliwa m.in. dzięki zapewnieniu odpowiedniej promocji Miasta.

Inicjatywy i zadania podejmowane w ramach strategii powinny sprzyjać pobudzaniu sektora usług turystycznych i około turystycznych opierających się na istniejących walorach przyrodniczych miasta, w tym m.in. wykorzystaniu potencjału Jeziora Chełmżyńskiego.

Inwestycje w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przyczynią się do zwiększenia efektywności pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz wzmocnienia współpracy pomiędzy lokalnymi samorządami. Chodzi tutaj głównie

o wykorzystanie szans jakie stwarza wdrażanie polityki terytorialnej i przynależność miasta Chełmży do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, jak również do Lokalnej Grupy Działania.

Cele szczegółowe zostały uszczegółowiono poprzez wyznaczenie priorytetów, które przedstawiono poniżej:

➤ **CEL SZCZEGÓŁOWY 1. INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO**

- 1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
- 1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego
- 1.3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską.

➤ **CEL SZCZEGÓŁOWY 2. SPOŁECZEŃSTWO**

- 2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta
- 2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania
- 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- 2.4. Tworzenie warunków do rozwijania ponadlokalnych funkcji miasta
- 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

➤ **CEL SZCZEGÓŁOWY 3. KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA**

- 3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości
- 3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki
- 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD

IV.4. Cele szczegółowe, priorytety oraz kierunki działań

W niniejszym podrozdziale zaprezentowano wyznaczone cele i odpowiadające im cele szczegółowe, priorytety oraz kierunki działań.

Tabela 48. Cele szczegółowe, priorytety i kierunki działania

Cel szczegółowy 1. INFRASTRUKTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	
Priorytet	KIERUNEK DZIAŁANIA
1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój infrastruktury drogowej i okołodrogowej – Rozwój gospodarki wodno-ściekowej – Rozwój infrastruktury teleinformatycznej – Rozwój i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz sportowej – Rozwój i poprawa jakości infrastruktury społecznej
1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> – Termomodernizacja obiektów zlokalizowanych na terenie miasta, w tym budynków użyteczności publicznej – Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
1.3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych, w tym terenów przyjeziornych – Ochrona terenów cennych przyrodniczo i zwiększenie ich dostępności
Cel szczegółowy 2. SPOŁECZEŃSTWO	
Priorytet	KIERUNEK DZIAŁANIA
2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej skierowanej dla różnych grup wiekowych – Zapewnienie dostępności oraz jakości usług opiekuńczych na terenie miasta – Zapewnienie dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3 – Efektywne zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa w oparciu o gminny zasób mieszkaniowy – Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych poprzez realizację programów profilaktycznych oraz innych form promocji zdrowia z uwzględnieniem zmieniającej się struktury wiekowej społeczeństwa – Rozwój sektora usług
2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości kształcenia w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych – Podnoszenie dostępności i jakości oferty przedszkolnej
2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie działań z zakresu profilaktyki wykluczenia społecznego wśród najmłodszej części społeczeństwa

	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin – Aktywizacja osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób starszych, niepełnosprawnych oraz nieporadnych życiowo – Kompleksowa rewitalizacja obszarów o największej koncentracji zjawisk problemowych
2.4. Tworzenie warunków do rozwijania ponadlokalnych funkcji miasta	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa nowych i wzmacnianie istniejących partnerstw miasta z sektorem społecznym oraz prywatnym – Nawiązywanie współpracy międzysamorządowej przy realizowaniu projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, w tym w ramach w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – Zapewnienie efektywnego systemu promocji miasta oraz informacji miejskiej
2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> – Współpraca z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promujących partycypację społeczną – Wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ich celów statutowych
Cel szczegółowy 3. KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA	
Priorytet	KIERUNEK DZIAŁANIA
3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> – Kreowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, w tym poprzez utworzenie inkubatora przedsiębiorczości – Tworzenie warunków sprzyjających inwestowaniu na terenie miasta
3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie rozwoju sektora usług turystycznych i okołoturystycznych w oparciu o potencjał Jeziora Chełmżyńskiego i terenów przyjeziornych – Aktywna promocja i rozwój oferty turystycznej miasta
3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenia efektywności pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania w perspektywie finansowej 2014-2020 – Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego wchodzących w skład BTOF w zakresie zwiększania efektywności realizacji zadań publicznych

Źródło: Opracowanie własne

IV.5. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. Priorytety, cele rozwojowe i kierunki działań zidentyfikowane w dokumencie są komplementarne w stosunku m.in. do następujących dokumentów strategicznych:

- EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju,.
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) do roku 2030,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Polityka Miejska
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+,
- Strategia Rozwoju Powiatu Toruńskiego 2012-2020
- Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego
 - STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Ziemia Gotyku na lata 2016-2023.

EUROPA 2020. STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Dokument uznaje za priorytety: (1) rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach; (2) rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej oraz (3) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Strategia Rozwoju Miasta Chełmży poprzez wizję, cele oraz kierunki interwencji zorientowana jest na wdrażanie w województwie trzech priorytetów strategii Europa 2020. Założenia Strategii realizują cele wyznaczone do osiągnięcia na poziomie całej Unii Europejskiej. Poniżej przedstawiono analizę spójności celów wyznaczonych w dokumentach.

Tabela 49. Zakres komplementarności ze strategią EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy	2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30%; należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%	1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego
Ograniczyć liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%	2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania

Źródło: Opracowanie własne

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI (DSRK)

Dokument określa główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Celem głównym przedstawionym w niniejszym dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB. Strategia proponuje kierunki inwestycji przeprowadzonych do 2030 roku, które są podporządkowane schematowi trzech strategicznych obszarów, w skład których wchodzi: konkurencyjność i innowacyjność gospodarki, równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski oraz efektywność i sprawność państwa.

Tabela 50. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele strategiczne	Priorytety
Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki	2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania

Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele strategiczne	Priorytety
Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki	3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości 3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki
Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego
Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD

Źródło: Opracowanie własne

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU DO ROKU 2030

Dokument krajowy o długookresowym horyzoncie czasowym, sięgającym roku 2030, został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 r. Jednym z celów zagospodarowania przestrzennego kraju jest: „Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów”. Realizacja Strategii Rozwoju Miasta Chełmży wpłynie na poprawę spójności i wielofunkcyjnego rozwoju miasta.

Tabela 51. Zakres komplementarności z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Cel. 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej	Priorytet 1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej, Priorytet 2.3. Kompleksowa rewitalizacja obszarów o największej koncentracji zjawisk problemowych.

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO (SRK 2020)

Dokument stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 i został przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. *Strategia Rozwoju Miasta Chełmży* stanowi odwzorowanie obszarów strategicznych interwencji, celów oraz kierunków interwencji proponowanych w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Uwzględniając krajową i regionalną specyfikę programowania rozwoju społeczno - gospodarczego, w szczególności pokrywają się zapisy dotyczące obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka oraz obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna.

Tabela 52. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości
Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego
Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Cel III.1. Integracja społeczna	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Źródło: Opracowanie własne

KRAJOWA POLITYKA MIEJSKA

Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w październiku 2015 r. Postanowienia tego dokumentu adresowane są do wszystkich miast w Polsce oraz ich obszarów funkcjonalnych. W Strategii Rozwoju Miasta Chełmży wyznaczono cele i kierunki działań, które w pełni realizują założenia polityki miejskiej.

Strategicznym celem polityki miejskiej jest *wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.*

Uszczegółowieniem celu strategicznego są cele szczegółowe, których zostało wyznaczonych pięć. Założenia przewidują, że miasta staną się: sprawne, zwarte i zrównoważone, spójne, konkurencyjne oraz silne. Przedmiotowa Strategia uwzględnia założenia Krajowej Polityki Miejskiej, a jej zgodność na poziomie celów została przedstawiona w tabeli.

Tabela 53. Zakres komplementarności z Krajową Polityką Miejską

Krajowa Polityka Miejska	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych	2.4. Tworzenie warunków do rozwijania ponadlokalnych funkcji miasta 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD
Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji	1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego 1.3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską
Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu	2.4. Tworzenie warunków do rozwijania ponadlokalnych funkcji miasta 3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości 3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+

Dokument jest komplementarny pod względem struktury, opierającej się na priorytetach, celach oraz kierunkach działań. Spójność założeń analizowanych dokumentów na poziomie merytorycznym występuje w ramach wyznaczonych w strategii rozwoju województwa priorytetach. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego określa cztery priorytety rozwoju województwa:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast,
- Silna metropolia,
- Nowoczesne społeczeństwo.

Tabela 54. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele strategiczne	Priorytety
Gospodarka i miejsca pracy	2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta 3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości 3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki.
Dostępność i spójność	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta 2.2. Rozwój nowoczesnej infrastruktury edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
Sprawne rządzenie	1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU BYDGOSKO-TORUŃSKIEGO OBSZARU FUNKcjONALNEGO

Strategia Rozwoju Gminy Miasta Chełmży realizuje misję i wizję określoną w przedmiotowym dokumencie poprzez realizację celów szczegółowych. Misją Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego jest „zapewnienie jego mieszkańcom unikalnych warunków do życia, łączących komfort funkcjonowania w nowoczesnej, czystej, zielonej i pełnej walorów przyrodniczych aglomeracji z dostępem do atrakcyjnego i dynamicznie rozwijającego się rynku pracy”.

Tabela 55. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Poprawa atrakcyjności infrastrukturalnej oferty regionu dla prowadzenia działalności gospodarczej Kształtowanie środowiska operacyjnego przyjaznego dla prowadzenia działalności gospodarczej Wzmocnienie oraz efektywne wykorzystanie konkurencyjności kosztowej regionu	3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości 3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-

Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Zwiększenie efektywności w zakresie pozyskiwania nowych inwestycji	Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz LGD
Ukształtowanie innowacyjnych i kreatywnych postaw społeczności regionu. Ukształtowanie regionalnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
Podniesienie poziomu kapitału ludzkiego i społecznego Zmniejszenie dysproporcji pomiędzy zawodami nadwyżkowymi a zawodami deficytowymi	2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Przystosowanie systemu pomocy społecznej do zachodzących zmian demograficznych Skuteczne i efektywne wykorzystywanie środków przeznaczonych na pomoc społeczną	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Wieloobszarowy rozwój transportu publicznego, w tym – integracja gmin ościennych w systemy transportu publicznego Bydgoszczy i Torunia Rozbudowa infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Zapewnienie dostępu do Internetu miejscowościom wykluczonym cyfrowo Zwiększenie zasięgu Internetu przesyłanego przez światłowody	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Poprawa efektywności energetycznej oraz estetyki budynków użyteczności publicznej gmin obszaru funkcjonalnego Zachowanie i odbudowa obiektów oraz przestrzeni publicznych o istotnym znaczeniu historycznym, urbanistycznym oraz architektonicznym dla obszaru Niwelowanie deficytów społeczno-gospodarczych, infrastrukturalnych oraz funkcjonalnych mających wpływ na jakość życia mieszkańców oraz wizerunek obszaru Poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego oraz warunków życia mieszkańców obszaru Wspieranie działań mających na celu aktywizację lokalnej społeczności, włączenia społecznego oraz wzmocnienie poczucia tożsamości mieszkańców miast i obszaru funkcjonalnego	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej 1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego 2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta 2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
Podniesienie dostępności do wysokiej jakości usług edukacyjnych Zmodernizowanie i doposażenie placówek oświatowych	2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta 2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania

Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Budowa systemowych rozwiązań w zakresie współpracy szkół z otoczeniem zewnętrznym	
Koordinacja działań informacyjnych i promocyjnych walorów środowiskowych i kulturowych BTOF Ochrona zabytków i ich udostępnienie dla mieszkańców i turystów	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej 2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta
Poprawa dostępności sieci kanalizacyjnych i wodociągowych Doskonalenie systemów gospodarowania odpadami oraz rekultywacja terenów przemysłowych Ochrona terenów zielonych i poprawa ich dostępności Ograniczenie emisji do powietrza	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej 1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU TORUŃSKIEGO

Celem strategicznym Strategii Rozwoju Powiatu Toruńskiego jest *Rozwój przedsiębiorczości i infrastruktury zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców*. Cel ten ma być osiągnięty poprzez realizację 7 celów cząstkowych (szczegółowych). Przedmiotowa Strategia jest zgodna z założeniami rozwojowymi Powiatu Toruńskiego, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela 56. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Powiatu Toruńskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Toruńskiego	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele strategiczne	Priorytety
Przestrzeń powiatu przyjazna mieszkańcom i inwestorom	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Dobra jakość kształcenia w powiecie	2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania
Powiat przyjazny rozwojowi przedsiębiorczości	3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości
Komunikacja spełniająca oczekiwania mieszkańców	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Dobrze funkcjonujący system wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
Wysoki standard usług w zakresie opieki społecznej i zdrowia	2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ (LSR) DLA OBSZARU LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA ZIEMIA GOTYKU NA LATA 2016-2023

Strategia Rozwoju Lokalnego stanowi wyraz wdrażania polityki terytorialnej na szczeblu lokalnym. Miasto Chełmża przynależy do Lokalnej Grupy Działania Ziemia Gotyku, dla której Strategia została przyjęta w grudniu 2015 r.

Wizja wyznaczona dla LGD Ziemia Gotyku została sformułowana w następujący sposób: *Obszar dobrze zorganizowany pod względem infrastrukturalnym i społecznym, dobre miejsce do życia, pracy i odpoczynku.* W ramach Strategii wyznaczono 3 cele strategiczne, którym zostały przyporządkowane cele szczegółowe w obszarze rozwoju gospodarczego, jakości życia oraz jakości kapitału ludzkiego. Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 zachowuje zgodność z głównymi założeniami przedmiotowej Strategii dla obszaru LGD Ziemia Gotyku.

Tabela 57. Zakres komplementarności z Lokalną Strategią Rozwoju dla obszaru LGD Ziemia Gotyku

Lokalna Strategia Rozwoju LGD Ziemia Gotyku	Strategia Rozwoju Miasta Chełmży
Cele	Priorytety
Cel szczegółowy 1.1. Tworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla grup defaworyzowanych do 2023 roku	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
Cel szczegółowy 1.2. Wzrost konkurencyjności mikro i małych firm do 2023 roku	3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości
Cel szczegółowy 2.2. Powstanie i rozwój atrakcyjnej bazy rekreacyjnej, kulturalnej, turystycznej i zabytkowej do 2023 roku	1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej
Cel szczegółowy 3.1. Rozwijanie lokalnych inicjatyw społecznych i kulturalnych do 2023 roku	2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
Cel szczegółowy 3.2. Zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym do 2023 roku	2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Źródło: Opracowanie własne

Spójność dokumentów na szczeblu lokalnym z postanowieniami Strategii

Założenia wszystkich obowiązujących dokumentów na szczeblu lokalnym zostały przeanalizowane pod kątem zgodności z niniejszą strategią rozwoju miasta Chełmży. Poniższa analiza pozwoli na określenie stopnia spójności z nowymi celami oraz wskazanie potencjalnego zakresu zmian, które należy wprowadzić w obowiązujących dokumentach. Obecnie na terenie miasta obowiązują następujące dokumenty strategiczne:

- Gminny program opieki nad zabytkami,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,

- Program ochrony środowiska,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI NA LATA 2015-2018

Gminny Program opieki nad zabytkami został przyjęty uchwałą IV/24/15 Rady Miejskiej w Chełmży z dnia 19 marca 2015 r. Celem tego opracowania jest określenie głównych zadań i kierunków działań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

W ramach Strategii po uwagę wzięto istotną rolę dziedzictwa kulturowego oraz kultury w życiu społecznym i gospodarczym Chełmży. Wskazano, że zabytki są jednym z elementów budowania tożsamości i więzi z miastem, jak również stanowią element wspierający atrakcyjność turystyczną, co może przyczynić się do wzrostu społeczno – gospodarczego Chełmży. Program opieki nad zabytkami jest spójny z założeniami mniejszego dokumentu na poziomie wyznaczonych dla niego priorytetów:

- **PRIORYTET I:** Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego miasta, jako element rozwoju gospodarczo- społecznego miasta Chełmża.
- **PRIORYTET II:** Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców miasta Chełmża

Przedstawione priorytety stanowią realizację celów Strategii: *1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej oraz 2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.*

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2014-2020

Plan gospodarki niskoemisyjnej został przyjęty uchwałą nr IV/25/15 Rady Miejskiej w Chełmży. Celem opracowania jest analiza zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć, które przyczynią się do zmiany struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszenia zużycia energii. Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem określającym działania mającym przyczynić się do zmniejszenia emisji CO². Na terenie Chełmży, zgodnie z zapisami Planu należy ograniczyć emisję do 2020 r. o 20%. Osiągnięciu tego celu mają sprzyjać m.in. działania termomodernizacyjne, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii itp. Przedmiotowy Plan jest zgodny ze Strategią rozwoju ponieważ konkretyzuje jej zapisy na poziomie celu pn. *1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego*, który został wyznaczony w związku z koniecznością prowadzenia działań termomodernizacyjnych na terenie Chełmży, a także

zachowaniem dobrej jakości środowiska naturalnego. W związku z powyższym Plan ten wpisuje się w bieżącą politykę energetyczną i ekologiczną miasta Chełmży, której kierunki zostały wskazane w Strategii.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINA MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2012-2015 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2016-2019

Program ochrony środowiska został przyjęty uchwałą nr IV/26/15 Rady Miejskiej w Chełmży. Program stanowi podstawowy dokument regulujący kwestie ochrony środowiska na terenie miasta. Ustanowione w Programie cele stanowią rozwinięcie kierunków rozwoju miasta w zakresie ochrony środowiska zdefiniowane w Strategii Rozwoju. Podstawowy cel Programu, który brzmi „*poprawa jakości środowiska w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i możliwości rozwoju miasta*” wpisuje się i jednocześnie uszczegółowia następujący cel Strategii: 1.2. *Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego*, a także 1.3. *Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską*. W związku z powyższym przedmiotowy Program jest zgodny z założeniami Strategii.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MIASTO CHEŁMŻA NA LATA 2015-2020

Strategia stanowi podstawowy element kształtowania polityki społecznej w mieście. Dokument ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, rozwiązywanie problemów społecznych poprzez rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi w mieście oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Przedmiotowa Strategia w związku z tym jest zgodna z zapisami Strategii Rozwoju Miasta i wdraża jej postanowienia, w szczególności cele 2.3. *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu* oraz 2.5. *Rozwój społeczeństwa obywatelskiego*.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmży zostało przyjęte uchwałą nr XXV/205/2000 przez Radę Miejską Chełmży dnia 30.11.2000 r. Podstawowym celem sporządzenia studium jest określenie zasad długookresowego rozwoju przestrzennego miasta. Na terenie Chełmży obowiązują także miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla ponad 80% powierzchni miasta. Przedmiotowe dokumenty nie stoją w sprzeczności z założeniami przedmiotowej Strategii, w której brak jest szczegółowych regulacji w zakresie zagospodarowania przestrzennego miasta tj. wyznaczania zmian w obowiązujących miejscowych planach, bądź zmian w przeznaczeniu terenów. Strategia wskazuje jedynie ogólne kierunki, które należy uwzględnić

podczas tworzenia tego typu aktów jak mpzp. W tej materii zgodność Strategii z zasadami planowania przestrzennego miasta została wykazana poprzez wyznaczenie celu 1.3. *Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską*, gdzie w *Studium* cel nadrzędny został zdefiniowany jako „*Poprawa warunków życia ludzi przy zachowaniu odpowiedniej równowagi ekologicznej*”.

W związku z tym założenia *Studium uwarunkowań...* zachowują spójność z wyznaczonym kierunkiem rozwoju poprzez to, że w studium zakłada się zrównoważony rozwój miasta oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią, a także kształtowanie przestrzeni miasta z uwzględnieniem form i struktur już istniejących i istotnych dla społeczności miasta. W Strategii nie wskazano kierunków zmiany struktury zagospodarowania miasta bądź jego funkcji, jak również konieczności zmiany obowiązujących mpzp, dlatego należy stwierdzić, że zachowana została spójność dokumentów o charakterze planistycznym w zakresie gospodarowania przestrzenią miejską z przedmiotową Strategią.

IV.6. Podstawowe założenia systemu realizacji, w tym system wdrażania i monitorowania

W realizację założeń Strategii zaangażowany będzie nie tylko samorząd lokalny, ale także inne podmioty głównie z sektora społecznego (np. organizacje społeczne, podmioty i instytucje związane z sektorem samorządowym, podmioty ekonomii społecznej, podmioty aktywizacji społecznej, partnerstwa sektorowe), prywatnego (np. przedsiębiorstwa, klastry, instytucje otoczenia biznesu) oraz sektora nauki.

System wdrażania

W strategii został określony cel strategiczny, cele szczegółowe, priorytety i odpowiadające im kierunki działań, wynikające z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej. Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla zagwarantowania, że przyjęte w dokumencie postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną odpowiednie warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji.

Wdrażanie Strategii jest zadaniem wszystkich członków społeczności gminnej. Bezpośredni nadzór nad wdrażaniem Strategii należy do Burmistrza Chełmży który, jako najwyższy organ władzy wykonawczej podstawowego szczebla samorządowego, odpowiada za kreowanie strategii rozwoju, realizację polityki gminy oraz monitorowanie jej wyników. Dla optymalnej realizacji celów strategii istotne jest zaangażowanie wszystkich podległych mu służb funkcjonujących w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Miasta oraz jednostek organizacyjnych i pozostałych organizacji pozarządowych.

Dodatkowo we wdrażaniu postanowień Strategii pośrednio będą uczestniczyły także podmioty i instytucje spoza struktur organizacyjnych Miasta, w tym np.:

- Organizacje pozarządowe;
- Lokalni i zewnętrzni przedsiębiorcy;
- Instytucje partnerskie, zarządzające określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, w tym m.in.:
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020;

- Instytucje otoczenia biznesu (np. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego, inkubatory przedsiębiorczości itp.);
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (jako instytucja pośrednicząca w wydatkowaniu środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020);
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Inne.

Należy mieć na uwadze, że system wdrażania strategii powinien obejmować nie tylko organy statutowe, ale także jednostki społeczne funkcjonujące na terenie Miasta Chełmży. Zaangażowanie w realizację strategii wszystkich kluczowych interesariuszy decydować będzie bowiem o jej sukcesie i przyszłym stopniu osiągnięcia przyjętych celów rozwojowych.

System monitorowania

Monitoring jest nieodłącznym elementem procesu planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji strategii oraz wprowadzać ewentualne zmiany i korekty. W ramach systemu monitorowania strategii ocenie zostanie poddany poziom realizacji przyjętych wskaźników. Na potrzeby oceny stopnia wdrażania strategii opracowany został w formie tabelarycznej przykładowy zestaw wskaźników przyporządkowanych do poszczególnych celów szczegółowych i priorytetów. Proponuje się, aby częstotliwość, z jaką powinny być mierzone i analizowane wskaźniki, wyniosła rok. Należy zaznaczyć, że wskazane w tabeli wskaźniki mają charakter przykładowy dla osób oceniających. Podczas dokonywania oceny stanu wdrażania Strategii, osoby za to odpowiedzialne będą dokonywały wyboru wskaźników z poniższej listy bądź będą posługiwały się innymi, dającymi adekwatny do wykonanych zadań obraz realizacji postanowień strategii. Zaleca się by dla poszczególnych celów/priorytetów stosować wskaźnik ilościowy określający wysokość nakładów poniesionych ze środków miasta na wdrażanie poszczególnych założeń strategii, a następnie do tych wskaźników dobierać wskaźniki i miary pomocnicze. Dokonując analizy wskaźnikowej, pozwalającej na ocenę stopnia wdrażania Strategii, należy przebadać także wartości wskaźników wykorzystanych w analizie konkurencyjności Chełmży na tle gmin sąsiednich, przedstawione w rozdziale IV.1.

Tabela 58. Przykładowe wskaźniki z podziałem na cele rozwojowe

Priorytet	Nazwa wskaźnika i jednostka miary
CEL 1. INFRASTRUTURA, PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	
1.1. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej oraz technicznej	<ul style="list-style-type: none"> – stopień skanalizowania miasta - % – stopień zwodociągowania miasta -% – długość ścieżek rowerowych na terenie miasta – km – długość dróg gminnych w dobrym stanie technicznym – km – liczba nowych/ zmodernizowanych obiektów sportowych – szt. – liczba zmodernizowanych/ rozbudowanych obiektów kultury – szt. – liczba zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego – szt. – liczba nowych/ zmodernizowanych/doposażonych obiektów/miejsc sportu i rekreacji – szt. – liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych o charakterze infrastrukturalnym – szt. – wartość nakładów na infrastrukturę techniczną - zł
1.2. Promowanie efektywności energetycznej i ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> – liczba projektów ukierunkowanych na ochronę środowiska– szt. – liczba obiektów/urządzeń o podniesionym stopniu efektywności energetycznej – szt. – liczba budynków użyteczności publicznej korzystających z odnawialnych źródeł energii – szt. – moc instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej – kW – wartość nakładów poniesionych w związku z gospodarką niskoemisyjną, w tym działania termomodernizacyjne – zł
1.3. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią miejską	<ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsięwzięć służących ochronie wód – szt. – powierzchnia zmodernizowanej / zagospodarowanej / uporządkowanej przestrzeni publicznej – ha – nakłady poniesione na zagospodarowanie przestrzeni miejskiej - zł
CEL 2. SPOŁECZEŃSTWO	
2.1. Rozwój sektora usług społecznych świadczonych na terenie miasta	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 – szt. – liczba form opieki skierowanej do osób starszych – szt. – liczba lokali mieszkalnych w zasobie mieszkaniowym gminy – szt. – liczba zrealizowanych wniosków mieszkaniowych o przyznanie lokali komunalnych i socjalnych – szt. – udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – % – liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 – szt. – udział dzieci korzystających z opieki żłobkowej – % – wartość nakładów na działalność kulturalną

Priorytet	Nazwa wskaźnika i jednostka miary
2.2. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania	<ul style="list-style-type: none"> – średnie wyniki ze sprawdzianów klas VI – pkt – średnie wyniki z egzaminów gimnazjalnych – pkt – liczba doposażonych placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne – szt. – liczba projektów/działań ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych – szt. – wartość nakładów na modernizację infrastruktury oświatowej - zł
2.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> – udział zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym - % – liczba osób korzystających z pomocy społecznej – osoby – liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych – szt. – liczba rozpoczętych/zrealizowanych projektów w zakresie rewitalizacji społecznej – szt.
2.4. Tworzenie warunków do rozwijania ponadlokalnych funkcji miasta	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zawiązanych partnerstw z innymi jednostkami samorządu terytorialnego – szt. – liczba zrealizowanych projektów z zakresu promocji i informacji miejskiej – szt. – liczba przedsięwzięć zrealizowanych w partnerstwie z innymi podmiotami – szt.
2.5. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> – liczba kampanii edukacyjnych/zorganizowanych imprez – szt. – liczba działań związanych z edukacją ekologiczną – szt. – liczba uczestników konsultacji społecznych prowadzonych przez władze lokalne - osoby – liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych – szt.
CEL 3. KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA	
3.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> – liczba projektów inwestycyjnych zrealizowanych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości – szt. – liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – szt. – liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców – szt. – wysokość dochodów budżetu miasta z podatku CIT - zł
3.2. Wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczo-kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> – liczba nowych / zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej – szt. – liczba turystów odwiedzających miasto - osoby – liczba udzielonych noclegów – szt. – wartość dochodów do budżetu miasta z turystyki - zł
3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego (BTOF) oraz Lokalnej Grupy Działania	<ul style="list-style-type: none"> – liczba działań podjętych wspólnie z partnerami Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach ZIT – szt. – wartość projektów podjętych wspólnie z partnerami z Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach ZIT – zł – wartość środków pozyskanych w ramach LGD - zł

Źródło: Opracowanie własne

Dla wskaźników nie zostały wyznaczone wartości docelowe. Punktem wyjścia będą wartości bazowe dla poszczególnych wskaźników (dane za rok 2015). Postęp we wdrażaniu strategii będzie mierzony postępowaniem w stosunku do stanu pierwotnego. W związku z tym, że dane ujęte w GUS prezentowane są z rocznym opóźnieniem, to pierwszy pomiar powinien zostać przeprowadzony w IV kwartale 2016 roku.

Analizie zostaną poddane również przyjęte priorytety, cele szczegółowe oraz kierunki działań. System monitorowania zawierać będzie także odniesienia do strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie zgodności podejmowanych przedsięwzięć z jej założeniami. Realizacja powyższych elementów systemu monitorowania wpłynie na zobrazowanie ogólnego poziomu rozwoju Chełmży.

W procesie monitorowania uczestniczyć będzie również Rada. Zaleca się aby zebranie danych z działań wdrażających Strategię wraz z ich analizą miało miejsce w połowie okresu obowiązywania Strategii, tj. w 2019 r., a także po zakończeniu okresu jej obowiązywania czyli w 2023 r. Analiza każdorazowo powinna zakończyć się opracowaniem Raportu w sprawie realizacji postępów we wdrażaniu strategii, który będzie prezentowany na sesji Rady Miasta. Powyższe działania przyczynią się do weryfikacji ustaleń strategii, a także będą podstawą do jej aktualizacji.

IV.7. Źródła finansowania

Cel strategiczny, cele szczegółowe oraz kierunki działań wskazane w niniejszej strategii stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, które mogą być finansowane m.in. ze środków własnych Miasta Chełmży.

W celu pełnej realizacji przyjętych założeń rozwoju miasta, należy w możliwie szerokim zakresie korzystać z zewnętrznych źródeł finansowania. Wśród źródeł zewnętrznych wyróżnić można: fundusze unijne, środki z programów krajowych, pożyczki i kredyty bankowe, instrumenty zwrotne, w tym kredyty i pożyczki, środki międzynarodowe, a także środki prywatne.

Ponadto, w Umowie Partnerstwa określono kierunki interwencji na lata 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych w Polsce, tj. Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Umowa uwzględnia zapisy unijnych i krajowych dokumentów strategicznych, dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem perspektyw 2004-2006 oraz 2007-2013. Dokument zawiera m.in. cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym, układ programów operacyjnych, a także zarys systemu finansowania i wdrażania. Wśród dokumentów obejmujących nową perspektywę finansową na lata 2014-2020 znalazły się: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Regionalne Programy Operacyjne, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Wschodnia, Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

W odniesieniu do zadań inwestycyjnych (infrastrukturalnych i nieinfrastrukturalnych) realizowanych bezpośrednio przez Gminę Miasto Chełmża najistotniejszymi źródłami finansowania będą: Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (m.in. w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) oraz w nieznacznym stopniu miasto ma możliwość skorzystania ze środków inwestycyjnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

Realizując cele strategii rozwoju miasta należy także mieć na uwadze możliwości wsparcia pochodzące z licznych programów sektorowych wdrażanych przez poszczególne ministerstwa (m.in. w zakresie edukacji, kultury, infrastruktury, ochrony środowiska).

IV.8. Wytyczne dla innych dokumentów strategicznych

Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 wyznacza ramy dla działań inwestycyjnych oraz nieinwestycyjnych, których realizacja przyczyni się do realizacji wizji rozwoju oraz konkretyzujących ją celów.

Osiągnięcie założonych celów, a tym samym realizacja wyznaczonej wizji rozwoju miasta Chełmży w 2022 roku wymaga systematycznego i konsekwentnego realizowania działań na wszystkich płaszczyznach funkcjonowania interesariuszy Strategii. Ze strony władz samorządowych w szczególności powinno to dotyczyć zapewnienia koordynacji w zakresie: stanowienia regulacji prawnych na szczeblu lokalnym, przyjmowania dokumentów strategicznych i ustanawiania polityk miasta, zgodnych z przyjętymi w Strategii założeniami. Oznacza to, że w ramach swoich kompetencji powinni wdrażać cele, priorytety i kierunki działań ustanowione w Strategii. W celu zwiększenia efektywności wdrażania postanowień Strategii należy uwzględniać jej zapisy we wszystkich nowotworzonych dokumentach strategicznych oraz mieć je na uwadze przy przygotowywaniu aktów prawnych.

Na etapie opracowywania Diagnozy strategicznej, a następnie części planistycznej na lata 2016-2022 wskazywano, że należy skoncentrować działania m.in. na rozwoju przedsiębiorczości, wykorzystaniu istniejących potencjałów przyrodniczych oraz kulturalnych do rozwoju lokalnej gospodarki, w tym usług turystycznych, poprawy jakości kapitału ludzkiego, a także wzmocnienia i rozbudowy systemu promocji i informacji turystycznej.

Istotnym w planowaniu strategicznym jest proces wdrażania postanowień Strategii jako głównego dokumentu wyznaczającego kierunki rozwoju, na wszystkich poziomach działalności gminy. W związku z tym opracowując kolejne dokumenty strategiczne, jak również prowadząc codzienną działalność należy kierować się postanowieniami Strategii. W tym m.in. dotyczy to sfery planowania przestrzennego. W związku z tym, że dążenia miasta ukierunkowane są na rozwój m.in. infrastruktury mieszkaniowej, opracowując plany zagospodarowania przestrzennego powinno się uwzględniać budowę mieszkalnictwa wielorodzinnego. Należy w tej sferze także zwracać uwagę na aspekt rozwoju przedsiębiorczości. Głównie chodzi o wyznaczanie terenów pod rozwój usług oraz turystyki. Odnosi się to do zapewnienia zagospodarowania terenów mogących stanowić bazę pod rozwój nowych działalności.

W dokumentach strategicznych odnoszących się bezpośrednio do środowiska naturalnego należy zawsze uwzględniać dbałość o istniejący stan środowiska naturalnego. Kierować się tutaj należy m.in. zwiększaniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz rozwojem gospodarki

niskoemisyjnej na terenie miasta. Chodzi o uwzględnianie tych kwestii w planowaniu inwestycji i działań mających realizować Strategię już na etapie planowania i opracowania dokumentacji projektowej.

Diagnoza strategiczna stanu obecnego Miasta Chełmży wykazała, że społeczeństwo i infrastruktura w mieście w niektórych aspektach wymagają podjęcia skoordynowanych działań w celu poprawy/podniesienia ich jakości. Dotyczy to głównie działań na rzecz niwelowania braków w ofercie społecznej i infrastrukturze funkcjonującej na terenie miasta. Działania te powinny w dużej mierze skupić się na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz wyrównywaniu szans i niwelowaniu dysproporcji zarówno w zakresie społecznym, infrastrukturalnym, jak i ekonomicznym. Do tej pory te kwestie w sposób szczegółowy poruszane były m.in. w gminnym programie rewitalizacji, który obowiązywał na terenie miasta w latach 2008-2015. Program ten jest już nieaktualny, ze względu na zmiany wewnętrzne, który miały miejsce w mieście, jak również ze względu na dynamicznie zmieniające się otoczenie zewnętrzne. Pomimo wykonania poprzednio obowiązującego programu zdiagnozowane w ramach niniejszej Strategii obszary problemowe wskazują na konieczność podejmowania kolejnych działań rewitalizacyjnych. Miasto znajduje się już w innej sytuacji społeczno – gospodarczej niż podczas opracowania poprzednio obowiązującego programu rewitalizacji, co może wskazywać na konieczność podejmowania działań rewitalizacyjnych wobec innych grup społecznych oraz innych terenów miasta niż w poprzednio obowiązującym programie, bazującym także na zapisach poprzedniej Strategii. Z przeprowadzonej diagnozy jednoznacznie wynika, iż na terenie miasta występuje wiele problemów społecznych, ograniczających prawidłowy rozwój społeczno-gospodarczy. W mieście grupy osób, a także miejsca, które wykazują potrzebę podjęcia działań rewitalizacyjnych, jednak Strategia nie jest dokumentem, który czyni to w sposób bardzo dogłębny, a jedynie akcentuje taką konieczność. W związku z tym należy opracować gminny program rewitalizacji, który pozwoli na przebadanie pod kątem braków, słabości oraz aktualnych potrzeb poszczególnych grup społecznych wymagających wsparcia, wyznaczenie obszarów o największej koncentracji zjawisk kryzysowych, a jednocześnie zapewni spójność pod kątem wyznaczonych celów i kierunków działań Strategii. Potrzeba opracowania gminnego programu rewitalizacji wynika także ze zmian w systemie prawnym, który zawiera szczegółowe informacje dotyczące opracowania tego typu dokumentów.

Ponadto postanowienia niniejszej Strategii powinny mieć swoje odzwierciedlenie w polityce inwestycyjnej miasta. W pierwszej kolejności powinny być wdrażane przedsięwzięcia, które w sposób bezpośredni przyczyniają się do realizacji celów i priorytetów wyznaczonych w Strategii.

IV.9. Konsultacje społeczne

W ramach prac nad Strategią został wykorzystany model partycypacji społecznej, poprzez zapewnienie udziału mieszkańców Miasta i wszystkich zainteresowanych na każdym z etapów opracowywania dokumentu.

W ramach konsultacji społecznych zostały podjęte następujące działania:

- badanie ankietowe;
- spotkania warsztatowe z różnymi grupami interesariuszy;
- wyłożenie dokumentu do wglądu publicznego.

Badanie ankietowe

Badanie ankietowe prowadzone było w formie ankiety, która została udostępniona na stronie internetowej Miasta Chełmży. Każda zainteresowana osoba mogła pobrać ankietę i ją uzupełnić, a następnie przesać ją do Urzędu Miasta za pośrednictwem poczty tradycyjnej bądź dostarczyć ją osobiście do siedziby Urzędu. Istniała również możliwość przekazania wypełnionej ankiety drogą elektroniczną. Mieszkańcy mieli również możliwość uzupełnienia ankiety w siedzibie Urzędu Miasta, gdzie był dostępny formularz ankiety. Badanie ankietowe prowadzone było również poprzez kolportaż ankiet wśród jednostek organizacyjnych Miasta (szkołach).

W badaniu wzięło udział 182 ankietowanych, co stanowiło 1,22% wszystkich mieszkańców Gminy Miasta Chełmży. Kobiety stanowiły 66,48% (121), a mężczyźni 24,47% (50), pozostała część ankietowanych nie wypełniła metryki. Przeważającą grupę stanowiły osoby w wieku 25-44 lat (100 osób – 55%) oraz 45-64 lat (33 osoby – 18%). Wiek pozostałych osób przedstawiał się następująco: poniżej 18 lat – 4% (8 osób), 18-24 lat – 16% (29 osób), powyżej 65 lat – 0,55% (1 osoba). 11 osób (6,04%) nie wskazało żadnej odpowiedzi.

Formularz ankiety zawierał 3 pytania, w tym 2 zamknięte i 1 pytanie otwarte. Pierwsze pytanie dotyczyło ocenienia poszczególnych aspektów życia w Gminie Mieście Chełmży. Analizie poddano 31 obszarów tematycznych, które można było ocenić w następującej skali: bardzo dobrze, dobrze, średnio, słabo, bardzo słabo i nie mam zdania.

W drugim pytaniu mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie kierunków rozwoju Gminy Miasta Chełmży, którymi ich zdaniem Miasto powinno podążać w przyszłości. Mieszkańcy mogli wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.

Trzecie pytanie dotyczyło zaproponowania inwestycji do realizacji w Mieście Chełmży. Propozycje przedsięwzięć można było wskazać w ramach 3 sfer: infrastrukturalnej, społecznej i gospodarczej

oraz wskazać własną kategorię w pozycji „inne”. W ramach tego pytania mieszkańcy mogli wskazać maksymalnie 5 inwestycji dla każdej z ww. sfer.

Spotkania warsztatowe z różnymi grupami interesariuszy

Podczas prac nad Strategią oprócz badania ankietowego, zostały przeprowadzone dwa spotkania warsztatowe. Spotkania odbyły się w cyklu dwudniowym. Pierwsze spotkanie zostało zorganizowane z przedstawicielami sfery społecznej – 32 uczestników, a kolejne z przedstawicielami sfery gospodarczej (przedsiębiorcami) – 12 uczestników.

Celem przeprowadzonych spotkań warsztatowych było zweryfikowanie przeprowadzonej analizy SWOT, ustalenie misji, wizji oraz celów strategicznych. Mieszkańcom została przedstawiona struktura mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, a następnie z wykorzystaniem metody burzy mózgów zostały wprowadzone korekty/zmiany w zaproponowanych zapisach. Następnie w podobny sposób sformułowano wizję i cele dla niniejszej Strategii.

Podczas konsultacji przedstawiciele sfery społecznej oraz sfery gospodarczej odnosili się do wielu różnych aspektów funkcjonowania Miasta. Wśród przedstawicieli sfery społecznej najczęściej pojawiały się zagadnienia dotyczące m.in. stanu technicznego infrastruktury drogowej i towarzyszącej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe), stanu technicznego i dostępności do bazy sportowo-rekreacyjnej, zapewnienie dostępności do publicznej opieki nad dziećmi do lat 3, konieczność kształcenia kompetencji kluczowych, dostosowania sektora usługowego do zmieniającej się struktury wieku.

Podczas dyskusji z przedsiębiorcami dominowały tematy związane z lepszym wykorzystaniem potencjału turystycznego miasta do rozwoju sektora turystycznego – w oparciu o walory Jeziora Chełmżyńskiego, wzmocnienie systemu promocji miasta, w tym poprawy funkcjonowania informacji turystycznej, zastosowania nowoczesnych środków przekazu do promowania miasta i lokalnej gospodarki, zapewnienia kompleksowej obsługi przedsiębiorców, w tym pod względem formalno-prawnym (zarówno tych już prowadzących działalność, jak i tych chcących ją rozpocząć).

Wnioski, uwagi i opinie zebrane podczas konsultacji pozwoliły na stworzenie ostatecznego kształtu analizy SWOT oraz celów i kierunków działań wyznaczonych na lata 2016-2022.

Wyłożenie dokumentu do wglądu publicznego

Po wypracowaniu ostatecznego kształtu Strategii Rozwoju Miasta Chełmży, projekt dokumentu został wyłożony do wglądu publicznego. Mieszkańcy mieli możliwość zapoznania się z opracowaniem przez 21 dni kalendarzowych, kiedy to mogli zgłaszać swoje uwagi, wnioski i opinie.

Dokument wraz z formularzem uwag został zamieszczony na stronie internetowej Miasta, a także istniała możliwość zapoznania się z opracowaniem w siedzibie Urzędu Miasta. W trakcie konsultacji nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski.

IV.10. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W celu zachowania wszystkich wymogów formalno – prawnych obowiązujących przy opracowywaniu dokumentów strategicznych, takich jak Strategia Rozwoju Miasta Chełmży, zwrócono się do właściwych organów o wydanie opinii w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 jest dokumentem strategicznym, wyznaczającym kierunki rozwoju miasta w przyszłości. Strategia stanowi podstawowy instrument realizacji założeń Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 poprzez wykorzystanie m.in. środków pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014-2020

Zgodnie z art. 48 ust. 1 oraz ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą środowiskową, organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 pkt 2 przedmiotowej ustawy, może - po uzgodnieniu z właściwymi organami – odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli uzna, że realizacja postanowień tego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia zawierającego informacje, o których mowa w art. 49 ww. ustawy środowiskowej.

Działając z upoważnienia Burmistrza Miasta Chełmży, przedstawiciel Wykonawcy niniejszego opracowania wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (wniosek z dnia 28 stycznia 2016 r.) oraz do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy (wniosek z dnia 28 stycznia 2016 r.) o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022*.

Każdy z ww. organów działając na mocy ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) - uzgodnił odstąpienie od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- pismo Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 12 lutego 2016 r. (znak pisma: WOO.410.37.2016.KJ);

- pismo Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy z dnia 4 lutego 2016 r.

Uzasadniając powyższe, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy ustalił, iż założenia projektu Strategii Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022 stanowią, z punktu widzenia ochrony środowiska, niewielką modyfikację ustaleń zawartych w przyjętej „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+” i w „Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”. Dla wymienionych powyżej dokumentów przeprowadzone zostały postępowania SOOŚ w myśl ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W związku z powyższym, nie występuje zasadność powielania procedury, mając na względzie w szczególności stopień ogólności informacji zawartych w przedłożonym dokumencie i biorąc pod uwagę uwarunkowania wskazane w art. 49 ustawy środowiskowej, Regionalny Dyrektor uznał na tym etapie postępowania, iż realizacja założeń przesłanego opracowania nie powinna znacząco oddziaływać na środowisko.

Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy orzekł, iż opracowany dokument dotyczy wyłącznie niewielkich modyfikacji przyjętego już dokumentu, tj. uszczegółowienia „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+”, dla którego przeprowadzono postępowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę łączne uwarunkowania wynikające z art. 49 ustawy środowiskowej, uznał, że przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest konieczne.

Zgodnie z art. 49 ustawy, przy odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy wziąć pod uwagę następujące uwarunkowania:

1) charakter działań przewidzianych w dokumentach, o których mowa w art. 46 i 47, w szczególności:

- **stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć** – w projekcie *Strategii* nie wskazano konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych, a jedynie priorytety, cele operacyjne i kierunki działania do roku 2022. Dokument wyznacza jedynie ogólne ramy realizacji przedsięwzięć nie wskazując ich szczegółowych parametrów, takich jak dokładna lokalizacja, typ oraz skala czy też powierzchnia zabudowy;
- **powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach** – priorytety, cele i kierunki działania przyjęte w *Strategii* są spójne z planami i programami wyższego rzędu,

tj. dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym oraz z dokumentami szczebla lokalnego;

- **przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska** – kierunki działania wskazane w *Strategii* będą realizowane w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, definiowaną jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje integrowanie działań mających na celu wzrost gospodarczy oraz działań społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń. Należy zatem stwierdzić, że kierunki działania zawarte w *Strategii* ściśle korelują z założeniami zrównoważonego rozwoju w aspekcie ochrony środowiska oraz wypełniają zobowiązania w stosunku do regulacji prawnych Unii Europejskiej;
- **powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska** – wśród celów wyznaczonych w *Strategii* znajduje się m.in. cel szczegółowy *Infrastruktura, przestrzeń i środowisko*, w ramach którego zostały wyznaczone priorytety i kierunki działań, mające przyczynić się do zachowania /poprawy jakości środowiska naturalnego miasta Chełmży. Można wskazać m.in. następujące kierunki działań w tym zakresie: rozwoju infrastruktury drogowej i okołodrogowej, rozwoju gospodarki wodno-ściekowej, termomodernizacji obiektów zlokalizowanych na terenie miasta, w tym budynków użyteczności publicznej, promowania wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że działania zaplanowane w *Strategii* są ściśle powiązane z problemami w zakresie ochrony środowiska i służą ich ograniczaniu.

2) rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, w szczególności:

- **prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań** – ze względu na brak w *Strategii* konkretnych zamierzeń inwestycyjnych, niemożliwe jest wskazanie podstawowych informacji na ich temat, tj. skali przedsięwzięcia, lokalizacji, powierzchni zabudowy, technologii, rozwiązania konstrukcyjnego itp. (które będą znane na etapie o.oś). Niemożliwe jest więc wykonanie szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko. Z tego względu niemożliwa jest również pełna kwantyfikacja oddziaływań. Należy jednak zauważyć, że realizacja zadań inwestycyjnych może powodować oddziaływanie na środowisko, w tym klimat akustyczny, jakość powietrza, wody oraz gleby o charakterze przejściowym (tj. chwilowym), odwracalnym i lokalnym, które będą występowały jedynie w czasie prowadzenia robót i ustąpią z chwilą ich zakończenia. Ponadto, większość działań

inwestycyjnych, wpisujących się w założenia *Strategii*, na etapie eksploatacji będzie pozytywnie oddziaływać na jakość środowiska naturalnego;

- **prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych** – nie przewiduje się możliwości wystąpienia skumulowanego oddziaływania na środowisko w trakcie realizacji, jak i eksploatacji przedsięwzięć wpisujących się w założenia *Strategii*, a także oddziaływań transgranicznych ze względu na znaczną odległość Chełmży od granic państwa;
- **prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska** – nie przewiduje się możliwości wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska. Jak podkreślono podpunkcie a), wszystkie kierunki działania ujęte w *Strategii* i wpisujące się w nie przedsięwzięcia inwestycyjne będą charakteryzowały się przejściowym oddziaływaniem na najbliższe otoczenie występujące w okresie prowadzenia prac inwestycyjnych. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję inwestycji w środowisko, w trakcie realizacji prac będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP, a także zapewniona zostanie ochrona dla osób oraz własności publicznej poprzez unikanie uciążliwości, skażenia środowiska i hałasu. Prowadzone działania nie będą miały negatywnego wpływu na obszary Natura 2000 oraz inne obszary o szczególnych walorach przyrodniczych.

3) cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko:

- **obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystanie terenu** – *Strategia* jest dokumentem obejmującym teren jednej gminy – Miasta Chełmży, na terenie której występują obszary o ważnym znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego (tj. zabytki). Jednakże, obowiązek uzgadniania wszelkich prac inwestycyjnych w ww. strefie ze służbami Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków eliminuje możliwość wystąpienia negatywnego wpływu podejmowanych działań na zachowanie dziedzictwa kulturowego. Przedsięwzięcia, które będą realizowane zostaną przeprowadzone w sposób wywierający minimalny wpływ na środowisko przyrodnicze;
- **formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym** – Na terenie Miasta Chełmża obszary chronione występują w bardzo ograniczonym zakresie. Do prawnych form ochrony przyrody, które znajdują się na obszarze miasta należy pomnik przyrody – dąb szypułkowy. Zlokalizowany jest on przy ul. Dąbrowskiego, a jego wymiary

to 382 cm w obwodzie, wysokość 23 m i wiek około 200 lat. Najbliżej położonymi w stosunku do miasta wielkopowierzchniowymi formami ochrony przyrody są: Obszar Chronionego Krajobrazu „Strefa Krawędziowa Doliny Toruńskiej” – odległość około 11 km. Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego – około 15 km. Na terenie Miasta nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej położony obszar to Dolina Dolnej Wisły – około 20 km oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Drwęcy – około 10 km. Należy jednak podkreślić, że realizacja *Strategii* nie wpłynie na zmianę i przekształcenie ww. obszarów. W przypadku realizacji jakiegokolwiek inwestycji na wskazanych obszarach, konieczne będzie najpierw sporządzenie odrębnego raportu oddziaływania na środowisko dla danej inwestycji. Uciążliwości, które mogą wystąpić w trakcie prac inwestycyjnych będą miały ograniczony zasięg (najbliższe otoczenie inwestycji) i będą odwracalne.

Podsumowując: dla projektu *Strategii Rozwoju Miasta Chełmży na lata 2016-2022* nie było konieczności sporządzania Prognozy oddziaływania na środowisko, ponieważ:

- Działania zaplanowane do realizacji w ramach *Strategii* uwzględniają zasady ochrony środowiska, w tym zrównoważonego rozwoju;
- Względny stopień ogólności wyznaczonych w projekcie kierunków działań, brak wyznaczenia konkretnych ram dla realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- *Strategia* stanowi instrument realizacji założeń *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego* i innych dokumentów strategicznych na szczeblu ponadlokalnym i regionalnym;
- Kierunki rozwoju wyznaczone w *Strategii Rozwoju Miasta Chełmży* stanowią niewielkie modyfikacje założeń *Strategii* na szczeblu wojewódzkim i dotyczą obszaru jednej gminy, a działania w niej ujęte nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko.

Spis tabel, wykresów, rysunków i załączników

TABELA 1. ZAGOSPODAROWANIE POWIERZCHNI MIASTA CHEŁMŻA W LATACH 2009-2014	7
TABELA 2. WYKAZ DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU WYDANYCH W LATACH 2010-2014.....	11
TABELA 3. WYKAZ MPZP NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY.....	11
TABELA 4. WYKAZ DRÓG GMINNYCH NA TERENIE GMINY MIASTA CHEŁMŻY	15
TABELA 5. WSKAŹNIKI ODZYSKU PRZEWIDZIANE DO OSIĄGNIĘCIA I UZYSKANE PRZEZ MIASTO CHEŁMŻA W 2014 ROKU	22
TABELA 6. SIEĆ GAZOWA NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2013	23
TABELA 7. ZASÓB MIESZKANIOWY NA TERENIE CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	26
TABELA 8. MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE TECHNICZNO - SANITARNE	26
TABELA 9. STRUKTURA WIEKU I PŁCI LUDNOŚCI CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014.....	28
TABELA 10. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA TERENIE POWIATU TORUŃSKIEGO W LATACH 2009-2014.....	29
TABELA 11. LICZBA LUDNOŚCI W GMINACH POWIATU TORUŃSKIEGO W LATACH 2009-2014 R. - ANALIZA PORÓWNAWCZA	30
TABELA 12. LUDNOŚĆ MIASTA CHEŁMŻY Z PODZIAŁEM NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE W LATACH 2009-2014..	31
TABELA 13. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	33
TABELA 14. RUCH NATURALNY NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	34
TABELA 15. RUCH MIGRACYJNY NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	35
TABELA 16. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2016-2022.....	36
TABELA 17. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINACH POWIATU TORUŃSKIEGO W LATACH 2009-2014.....	39
TABELA 18. STRUKTURA BEZROBOCIA NA TERENIE GMINY MIASTA CHEŁMŻY	39
TABELA 19. STRUKTURA BEZROBOCIA NA TERENIE CHEŁMŻY W 2014 R. - OSOBY DŁUGOTRWALE BEZROBOTNE	40
TABELA 20. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE GMINY MIASTA CHEŁMŻY.....	42
TABELA 21. WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE W MIEŚCIE CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	45
TABELA 22. DZIECI OBJĘTE WYCHOWANIEM PRZEDSZKOLNYM W MIEŚCIE CHEŁMŻY W LATACH 2009-2013	45
TABELA 23. LICZBA UCZNIÓW W SZKOŁACH, DLA KTÓRYCH ORGANEM PROWADZĄCYM JEST GMINA MIASTO CHEŁMŻA	46
TABELA 24. ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINÓW KLAS VI (ZESTAW STANDARDOWY) W KRAJU, WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM I MIEŚCIE CHEŁMŻA W LATACH 2012-2014	47
TABELA 25. LICZBA UCZNIÓW GIMNAZJUM NR 1 W CHEŁMŻY	48
TABELA 26. ŚREDNIE WYNIKI EGZAMINÓW GIMNAZJALNYCH (%) W MIEŚCIE CHEŁMŻY NA TLE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO I KRAJU W LATACH 2012-2014.....	48
TABELA 27. LICZBA MŁODZIEŻY NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻA W LATACH 2009-2014	50
TABELA 28. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ.....	54
TABELA 29. POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2012-2014.....	57
TABELA 30. INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA I TURYSTYCZNA NA TERENIE CHEŁMŻY	59
TABELA 31. BIBLIOTEKI I CZYTELNICTWO NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014.....	63
TABELA 32. IMPREZY ZORGANIZOWANE NA TERENIE CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	64
TABELA 33. ZESPOŁY ARTYSTYCZNE ORAZ KOŁA (KLUBY) FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	65
TABELA 34. LICZBA PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻA W LATACH 2009-2013	67
TABELA 35. OFIARY ZDARZEŃ DROGOWYCH NA TERENIE GMINY MIASTO CHEŁMŻA W LATACH 2009-2014	68
TABELA 36. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY	69

TABELA 37. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE POWIATU TORUŃSKIEGO W PODZIALE NA JEDNOSTKI SAMORZĄDOWE	70
TABELA 38. WYBRANE POZYCJE Z BUDŻETU CHEŁMŻY Z LAT 2009-2014	80
TABELA 39. STRUKTURA DOCHODÓW WŁASNYCH MIASTA W LATACH 2009-2014.....	81
TABELA 40. STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETOWYCH GMINY MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	82
TABELA 41. SCHEMAT ANALIZY SWOT	86
TABELA 42. ANALIZA SWOT	86
TABELA 43. KAPITAŁ LUDZKI - ANALIZA PORÓWNAWCZA.....	91
TABELA 44. POTENCJAŁ EKONOMICZNY - ANALIZA PORÓWNAWCZA.....	91
TABELA 45. INFRASTRUKTURA - ANALIZA PORÓWNAWCZA	93
TABELA 46. ŚRODOWISKO - ANALIZA PORÓWNAWCZA	93
TABELA 47. MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMIN POWIATU TORUŃSKIEGO W 2014 R. - ANALIZA PORÓWNAWCZA.....	94
TABELA 48. CELE SZCZEGÓŁOWE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁANIA	108
TABELA 49. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI ZE STRATEGIĄ EUROPA 2020. STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU.....	111
TABELA 50. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI ZE STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI	111
TABELA 51. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI Z KONCEPCJĄ PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU DO ROKU 2030.....	112
TABELA 52. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI ZE STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU 2020. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO	113
TABELA 53. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI Z KRAJOWĄ POLITYKĄ MIEJSKĄ	114
TABELA 54. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+	115
TABELA 55. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI ZE STRATEGIĄ ROZWOJU BYDGOSKO-TORUŃSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO	115
TABELA 56. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI ZE STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU TORUŃSKIEGO	117
TABELA 57. ZAKRES KOMPLEMENTARNOŚCI Z LOKALNĄ STRATEGIĄ ROZWOJU DLA OBSZARU LGD ZIEMIA GOTYKU .	118
TABELA 58. PRZYKŁADOWE WSKAŹNIKI Z PODZIAŁEM NA CELE ROZWOJOWE	124
RYSUNEK 1. LOKALIZACJA MIASTA CHEŁMŻA NA TLE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO ORAZ NA TLE POWIATU TORUŃSKIEGO	6
RYSUNEK 2. LOKALIZACJA GMINY MIASTA CHEŁMŻY.....	7
RYSUNEK 3. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO CHEŁMŻY	10
RYSUNEK 4. LOKALIZACJA OBSZARÓW CHRONIONYCH W POBLIŻU MIASTA CHEŁMŻY	14
RYSUNEK 5. NATĘŻENIE KORZYSTANIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2014 R.	56
RYSUNEK 6. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	73
RYSUNEK 7. CEL STRATEGICZNY (GŁÓWNY) I CELE SZCZEGÓŁOWE	103
WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI NA TERENIE GMINY MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	27
WYKRES 2. STRUKTURA WIEKU I PŁCI NA TERENIE CHEŁMŻY W 2014 R.	29

WYKRES 3. STRUKTURA EKONOMICZNA LUDNOŚCI W POWIECIE TORUŃSKIM W 2014 R. – ANALIZA PORÓWNAWCZA .	32
WYKRES 4. WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO MIASTA CHEŁMŻY NA TLE POWIATU TORUŃSKIEGO W 2014 R.	33
WYKRES 5. PRZYRÓST NATURALNY NA TERENIE POWIATU TORUŃSKIEGO W 2014 R. – ANALIZA PORÓWNAWCZA.....	34
WYKRES 6. STRUKTURA WYKSZTAŁCENIA MIESZKAŃCÓW POWIATU TORUŃSKIEGO W 2011 R.	37
WYKRES 7. LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W MIEŚCIE CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014 Z PODZIAŁEM NA PŁEĆ.....	38
WYKRES 8. CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY OSÓB BEZROBOTNYCH W POWIECIE TORUŃSKIM- STAN NA KONIEC 2014 R.	40
WYKRES 9. PROCENTOWY UDZIAŁ DZIECI UCZĘSZCZAJĄCYCH DO SZKÓŁ PODSTAWOWYCH NA TERENIE MIASTA CHEŁMŻY– STAN NA ROK 2014 R.	47
WYKRES 10. WYDATKI NA KULTURĘ W PRZELICZENIU NA JEDNEGO MIESZKAŃCA GMINY MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014 [zł]	66
WYKRES 11. LICZBA WYPADKÓW I KOLIZJI DROGOWYCH NA TERENIE GMINY MIASTA CHEŁMŻY W LATACH 2009-2014	68
WYKRES 12. PODMIOTY GOSPODARCZE MIASTA CHEŁMŻY WPISANE DO REJESTRU REGON WG SEKCJI PKD 2007 W 2014 R.	69
WYKRES 13. PROCENTOWY ROZKŁAD ZAREJESTROWANYCH PRZEDSIĘBIORSTW Z PODZIAŁEM NA GMINY W POWIECIE TORUŃSKIM W 2014 R.	71
WYKRES 14. WYDATKI I DOCHODY MIASTA W DZIALE TURYSTYKA	78